

Utopia

STUDENTAVISA I TROMSØ • NR 15 • UKE 48 • 31. ÅRGANG • WWW.UTROPIA.NO

29. NOVEMBER 2006

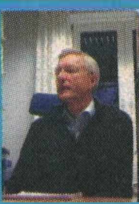
NYHETER

ROT I REGNSKAPET

Ingen vet om Driv tjener eller taper penger på selskapsdriften. Studentstyret vil legge den ned uansett.

SIDE 3

NYHETER

FULL FREDNING

Helse Nord freder nå medisinutdanninga når UNN må kutte i budsjettet.

SIDE 5

KULTUR

TIL TROMSØ

Han er liten, han er stor. Han har tatt skjegget og vendt tilbake. Nå er Thomas Dybdahl vitenskapelig utrustet.

SIDE 16

NYHETER

SIDE 02

FOKUS

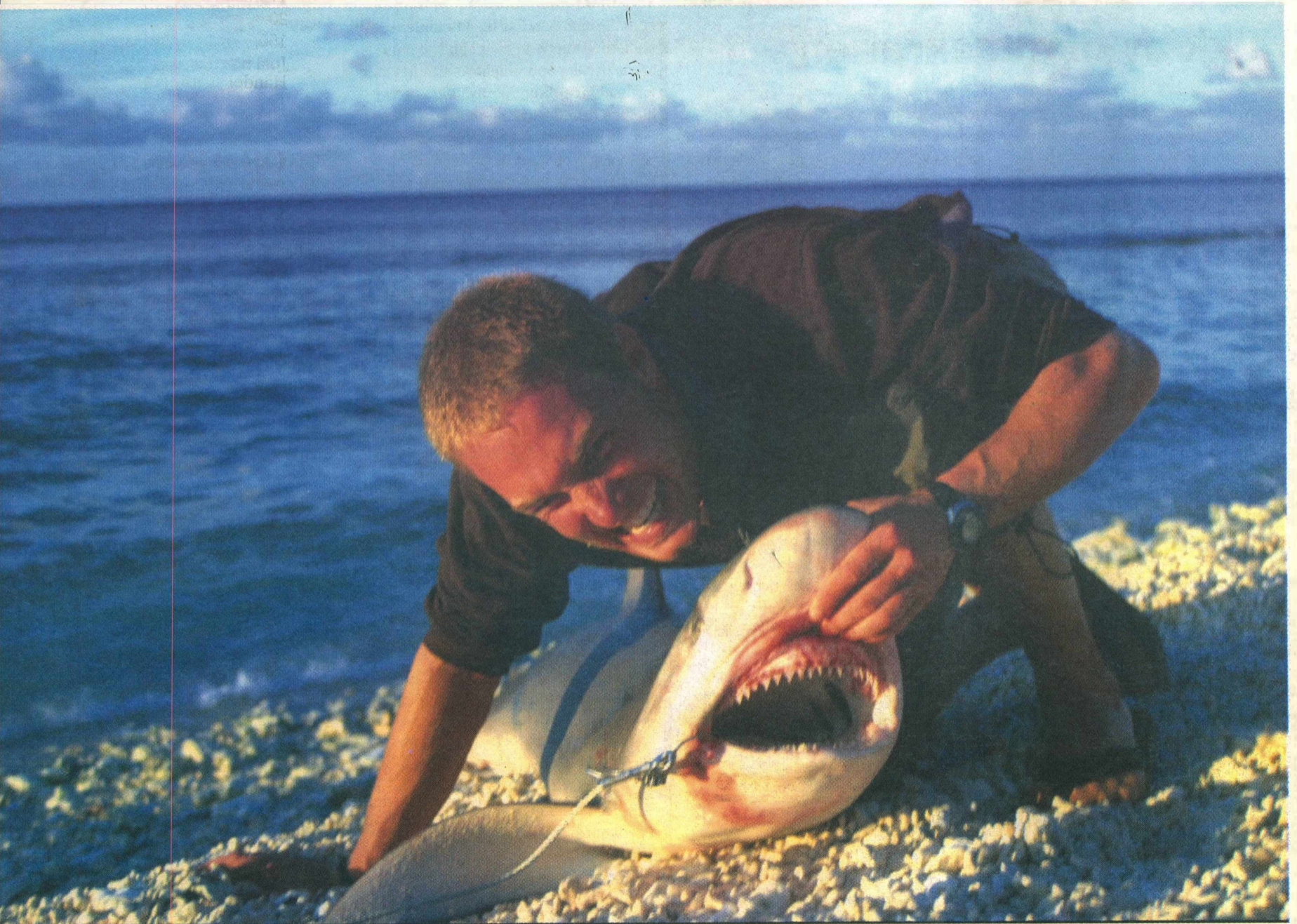
SIDE 08

KULTUR

SIDE 15

MENINGER

SIDE 29

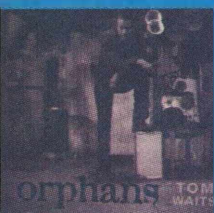

EN ANNEN VERDEN ER MULIG

to studenter ved Universitetet i Tromsø er hjemvendt fra tre års jordomseiling. - Kontrasten mellom palmesus på øde stillehavsøyer og et islagte Grønland var det som gjorde størst inntrykk, forteller eventyrer Audun Hetland.

SIDE 12-13

PLATE

TOM WAITS

Så kom den og vi så at det var godt. Gamle Tom har sluppet en drøye tre timers lang plate. Den vil bli en hit.

SIDE 27

FOKUS

MEÄNKIEL!

Kvensk betegnes som et døende språk. Ved UiT prøver man å redde det som er igjen.

SIDE 10

DEBATT

ISKALD POPULISME?

Selv om FrP har hatt den samme trangsynte innvandringspolitikken i tretti år er det likevel et populistisk parti.

SIDE 31

LEDER

Kritikk av dømmekraften

Ordet kritikk kommer fra gresk og betyr 'å kunne skille' (mellom sant og usant og mellom gyldig og ugyldig) i etisk-politiske sammenhenger, men også rent allment. På norsk kan en snakke om riktig bruk av dømmekraften. Det står i motsetning til bare å akseptere eller bare forkaste noe.

Det er gått et halvt år siden Studentstyret ved UiTø vedtok at de ønsket en avvikling av den kommersielle driften på Driv. En ekstern rapport, utarbeidet av utelivsgründer Viktor Olsen tidligere i år, om driften og økonomien på Driv, lanserer et hundre prosent ideelt drevet studenthus som en av mulighetene for bedring av økonomien. Svaret fra Driv har stadig vært at man ikke kan legge ned selskapsdriften uten å skaffe penger på andre måter. Nå viser det seg imidlertid at selv dette argumentet mot omorganisering ikke holder mål.

At ledelsen på Driv ikke har oversikt over hvor mye penger de tjener på sine ulike aktiviteter er ille. Det er også ille at man bruker økonomiske argumenter for å opprettholde selskapsdrift i tredje og fjerde etasje, uten å vite om man faktisk tjener penger på det. Men noe av det mest problematiske er likevel at ledelsen på Driv ikke ser ut til å forstå og heller ikke godta at studentene er prinsipielt imot kommersiell drift på det som skulle være deres eget studenthus. Uansett om det genererer inntekter eller ikke. Studentstyret skal gi uttrykk for studentenes ønsker gjennom politiske vedtak, det er andres ansvar å sette vedtakene ut i livet.

Slik det er nå blokkerer selskapsdriften for studentaktivitet og man vet ikke om det ene eller det andre vil være mest lønnsomt på sikt. Ledelsen på Driv fremviser en defensiv holdning i denne saken og en uvilje mot å tenke nytt. Studentene må føle at det er deres eget hus og at de er velkommen til å gjøre hva de vil på Driv, når de vil. Her møter kritikken stengte dører.

I integreringsplanen som International Students Union (ISU) og Studentstyret utarbeidet, foreslo ISU å utvide kvoteringen av internasjonale studenter gjennom å øke den obligatoriske botiden ved tildelte studenthybler til to måneder. Under behandlingen i Studentstyret var det ingen som stemte imot. Var det fordi alle syntes det var en god idé, eller var det fordi de ikke tok forslaget tilstrekkelig på alvor? "Det var jo tross alt ISU selv som foreslo det og hvem er vi da til å kritisere det? Dette vet nok de internasjonale studentene best selv, til tross for at ordningen vil gjelde alle."

Internasjonale studenter er ikke en homogen gruppe med samme ønsker og samme behov, og ISU er ikke de internasjonale studentenes studentstyre. Det finnes mange slags internasjonale studenter med ulike meninger, mens ISU kun representerer meningene til sine medlemmer. Det finnes ingen politiske grupper i ISU, kun individer i en organisasjon, og skal man dømme etter ISU sine aktiviteter, minner det mest om en sosial klubb for internasjonale studenter og norske interessenter. Ikke at det er noe galt i det, snarere tvert om, men det er ikke et politisk organ på linje med Studentstyret, som kan fatte bindende vedtak på vegne av alle i gruppa.

Internasjonale studenter er akkurat som alle andre og fortjener å bli tatt på alvor og utsatt for kritikk. At et forslag som omhandler integrering kommer fra ISU, gjør det ikke automatisk til et godt forslag. Hvis man kritiserer noe, i den betydningen av ordet som ble skissert innledningsvis, betyr det at man tar det på alvor og at man virkelig vurderer det. De eller det som utsettes for kritikk er i så måte privilegerte, både fordi de tas på alvor og fordi det er en kilde til forbedringer. Dette gjelder Driv så vel som ISU.

CA

KOMMENTAR

Darfur på dagsorden

AV HELENE SKJEGGESTAD

Darfurs befolkning blør, mens det internasjonale samfunnet er satt på gjerdet av en regjering, som i følge Norsk Flyktningehjelp utøver folkemord. 285 000 mennesker er døde og over 2.5 millioner er drevet på flukt.

Darfur er en region i Sudan som alltid har vært preget av konflikter. Kort sagt dreier det seg om afrikanske bønder, bosatte i landsbyer som kjemper mot afrikanske nomadestammer. Før ble konfliktene løst mellom klanledere, men opp igjennom årene har det opprinnelige systemet med forhandlinger blitt mer uvanlig, og mer blodige og voldelige metoder har blitt tatt i bruk. Dette skyldes større tilgang på våpen, men også de problemene klimaforandringene har ført med seg. Tilgangen til vann, og dermed dyrkbar jord, har gått betraktelig tilbake de siste

” Klimaforandringene har fått konflikten til å blusse opp.

tiårene. Dermed blir befolkningen tvunget til å leve på mye mindre områder, og i kampen om hvem som kontrollerer hva har konfliktene mellom de ulike levemåtene blusset opp.

Den nåværende konflikten i Darfur blusset opp i 2003. Med krav om et selvstendig og uavhengig Darfur angrep to opprørsgrupper, Sudan Liberation Movement/Army (SLM/A) og the Justice and Equality Movement (JEM), regjeringen i Khartoum. Regjeringen svarte med å opprette sin egen militsia, Janjawid, og avviste alle opprørernes krav.

Slik situasjonen er i dag, kontrollerer Janjawid store deler av Darfur. Militariaen er regjeringsforsynt, er overlegen i våpenkontroll og er i all hovedsak rekruttert blant arabisk-språkelige befolkningsgrupper i Darfur. Dermed skapes det et etnisk skille mellom partene, og overgrepene får en rasistisk overtone. Det er nå snakk om "afrikanere" og "arabere", istedenfor "darfuere" eller "sudanese". Den tidligere sårbare sameksistensen står nå virkelig for fall og kan gjøre uopprettelig skade på samfunnet.

Janjawid er også de som står bak de fleste

av skrekkehistoriene mot sivilbefolkningen, der den seksualiserte volden i tillegg til den vanlige volden skiller seg ut som den mest brukte. Voldtektene skjer ofte i påsyn av hele landsbyer for å påføre kvinnen størst skam og mennene størst mulig følelse av hjelpeløshet. Ved bruk av voldtekt som våpen i krig påfører en de små samfunnene store skader da kvinnen ofte blir utstøtt, barna - som ofte er resultatet - lider og samfunnet brytes opp innenfra.

Det internasjonale samfunnet har prøvd å hjelpe gjennom en del mindre vellykkete handlinger. I 2005 ble styrker fra den Afrikanske Union satt inn for å overvåke fredsavtalen. Dette har vist seg nytteløst, da styrken bare var på 7 000 mann og Darfur er en region på størrelse med Frankrike. I mai 2006 ble det undertegnet en fredsavtale som bare har gjort vondt verre da de fleste nektet å skrive under, og de som skrev under bruker avtalen som et påskudd for flere overgrep. Noe må gjøres, og det må gjøres skikkelig. Angrepene og konfliktene øker i både styrke og omfang, og har nå også spredd seg til landet Tsjad. Regjeringen legger hindringer i veien for humanitære hjelpeorganisasjoner og gjør forholdene for sivilbefolkningen uholdbare. De som er "heldige" og har kommet seg vekk til en flyktningeleir har som oftest ikke tilgang på vann eller mat og de hygieniske forholdene er uholdbare. De humanitære organisasjonene fortviler, men må trekke seg ut en etter en. Det internasjonale samfunnet må nå sette Darfur på dagsorden. Norge bør være et ledende land i å presse på for å få FN-styrker inn i Darfur. Det kan være siste sjans til å redde de få stumpene av samfunnet som står igjen og de mange millionene som lider hver dag.

REDAKSJONEN

UTROPIA
Universitetet
i Tromsø
Hovedgården
9037 Tromsø
utropia@utropia.no
www.utropia.no

Telefon: 77 64 59 00
Fax: 77 64 51 99

ANSVARLIG REDAKTØR:
Clemet Askheim
redaktor@utropia.no

NYHETSREDAKTØR:
Emilie Ekeberg
nyhet@utropia.no

KULTURREDAKTØR:
Frithjof Eide Fjeldstad
kultur@utropia.no

FOTOSJEF:
Ingrid N. Halvorsen
foto@utropia.no

LAYOUTSJEF:
Kristian O. Gundersen
kristian@utropia.no

IT-ANSVARLIG:
Ole M. Scheie
anti@utropia.no

FRIVILLIGE:
Asgeir Mortensen
Askild Gjerstad
Benedikte Aas
Erik-Alexander
Huslænd
Erlend Stien Grimsrud
Frank J. Wold
Geir Skatdalen
Hanna Bodsberg

Hejdi T. Ø. Moen
Helene Skjeggestad
Inga B. Tøllefsen
Ingvild Buhaug
Joep Aarts
Jonas Ellertsen
Jørn Normann Pedersen
Kirsti Wester Amundsen
Kjell Sture Johansen

Kjersti Hellesøy
Magnus A. Holte
Magnus Dale
Marianne E. Størseth
Morten Hamang
Robert V. Utvik
Ruth Helen Thorheim
Siri Katrine Gaski
Tale Severina Halsør

Therese Merete Lindseth
Thoralf Fagertun
Tim Dassler
Torstein Stave
William Martinsen

Regnskapsrot

TEKST MAGNUS DALE
ARKIVFOTO RUTH HELEN THORHEIM

Som om ikke studentstyrelederens argument "kommer-siell drift hører ikke hjemme på et studenthus" skulle holde. -Gjennom semesteravgiften finansierer studentene underskuddet fra Drivs selskapsdrift, sier en kritisk Øyvind Johnson.

Driv leier idag ut 3. og 4. etasje til kurs, konferanser og andre sammenkomster. Studentstyret har i sitt arbeidsprogram allerede vedtatt å styre denne selskapsdriften mot en nedleggelse. Nå starter de utarbeidelsen av en rapport som skal bekrefte virksomhetens resultattall og utrede fremtidige bruksmuligheter for de to "selskapsetasjene" etter en eventuell avvikling.

-Det er svært beklagelig at Johnson kommer med slike uttalelser nå som Driv går bedre enn noen gang før, sier en oppgitt styreleder Tone Marie Myklevoll. Hun mener Johnson umulig kan ha satt seg grundig nok inn i studenthusets regnskaper og at det ikke er i hold i påstandene om "studentfinansiering" av et selskapsdriftsunderskudd.

-Tvert imot gjør overskuddet fra selskapsdriften underskuddet mindre, svarer en sikker Myklevoll. Hun mener debatten omkring Drivs selskapsdrift er hauset opp og hevder kun 10% av høstaktiviteten i de to etasjene har vært rettet mot annet enn studentmarkedet.

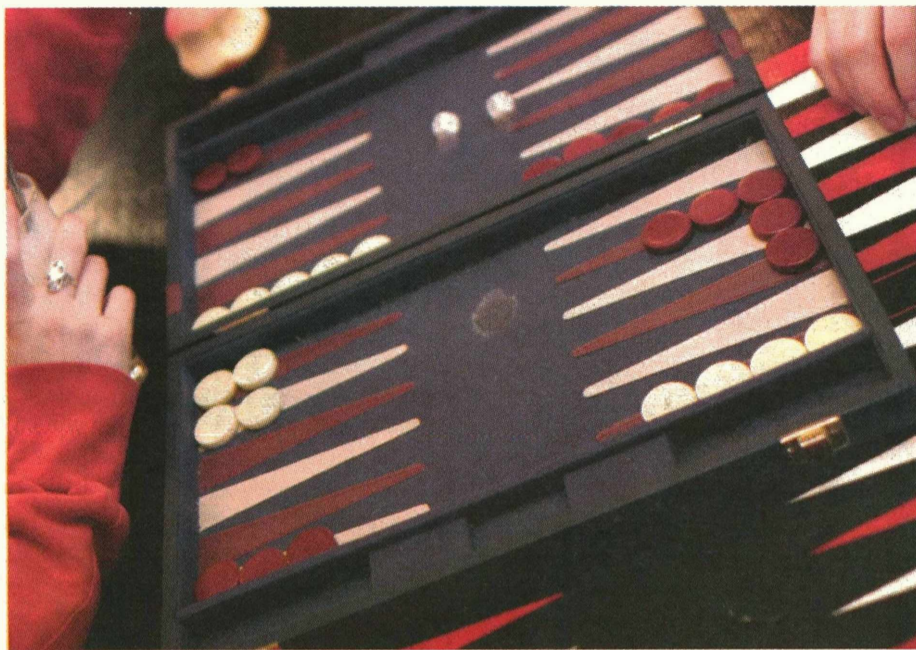
Studentfinansiering

I sin søknad om semesteravgiftsstøtte til Studentstyret skriver Driv at "... det genereres store inntekter i selskapsavdelinga idag". Driv søkte om 650.000,- i støtte, og fikk innvilget 610.000,-. Nestleder i Studentstyret og leder for komiteén som fordeler semesteravgiften, Morten Weea, mener formuleringen gir "halve sannheten":

-Det er en finurlig måte å gi inntrykk av store inntekter, uten å opplyse om størrelsen på kostnadene.

Er det grunnlag for å behandle søknaden på nytt da Driv ikke kan dokumentere resultatet til selskapsdriften?

-Nei, jeg synes ikke det. De har ikke løyet, men presentert deler av en sannhet.

UNDERSKUDD?: Studentstyret og Driv på hver sin side av bordet i saken om selskapsdrift.

Selvfølger er det uønskelig. Vi ser heller på andre måter å sørge for at studenter ikke er med på å dekke tap i en kommersiell drift. Derfor ønsker vi å legge ned hele selskapsdriften, sier Weea. Johnson forteller at Studenttinget ved Høgskolen har planer om å innføre en "øremerkning" av midlene de gir Driv. Lederen i Studenttinget, Guro Fosse, ønsker ikke å kommentere påstanden.

Underskuddskilde?

De som trodde matematikk var faget med entydige svar, må tro på nytt. Drivs noe tilkortkommende regnskapsføring kan utpekes som synder: Den skiller nemlig

” Regnskapet til Driv gir ingen indikasjoner på hvor økonomisk fruktbar selskapsdriften er.

ikke mellom selskapsdriften og den rent studentrettede virksomheten.

-Det er ikke noe problem å skille inntektene mellom de to delene av driften. Men når vi har fellesinnkjøp av mat, delt lagringsplass og overlappende arbeidstakere, hvordan skal vi kunne skille kostnadene på de to delene?, forsvarer både Myklevoll og daglig leder Morten Markussen regnskapet. Markussen opplyser at en slik regnskapsføring ville være for ressurskrevende, og utsette en allerede

kvelet økonomi.

Regnskapet til Driv gir altså ingen indikasjoner om hvor økonomisk fruktbar selskapsdriften er. De to, som mener spørsmålet er legitimt, kan likevel garantere for lønnsomheten.

-Det er vanskelig å tallfeste overskuddet nøyaktig. Det vi kan si med sikkerhet er at vi ikke taper på selskapsdriften. Det føler vi oss rimelig sikre på.

Markussen, som medgir at han gjerne skulle ha kommet til "bedre kort" da han tiltro i stillingen denne sensommeren, kan heller ikke peke på konkrete tall:

-Men jeg har absolutt inntrykket av at selskapsdriften er lønnsom, sier han.

Verken Markussen eller Myklevoll kan fortelle Utopia om resultatet fra selskapsdriften ligger nærmest 50.000, 500.000 eller 1.500.000 kroner.

Har Driv god økonomikontroll?

-Den blir stadig bedre og bedre. Vi har jobbet mye med å kartlegge økonomien vår og arbeider kontinuerlig med kostnadsbildet til alt som skjer på Driv. Vi skal utarbeide et system som lar oss overvåke selskapsdriftens fortjeneste, legger han til.

Finnes det personlige interesser bak en opprettholdelse av denne driften?

-På ingen måte, forsikrer Markussen.

Johnson er overbevist om at selskapsdriften må bort før Driv kan snu underskuddet:

-Todelingen av Driv som eksisterer i dag må avvikles. Dette er den eneste måten å fremprovosere en endring i styringen av

stedet og skape resultater.

Johnson fortsetter: -En slik virksomhet, spesielt rettet mot kommune og private foretak, hører ikke hjemme på et studenthus. Vi har ingenting å gjøre på dette markedet, og skal ikke konkurrere her. Uansett er det i Tromsø overfylt av aktører.

Fremtidsdriv?

Studentstyreleder tror en avvikling av selskapsdriften kan gi Driv "ny giv":

-Vi har sett flere ganger at når Driv åpner alle etasjene for studentene, da kommer de. Driv er spesielt viktig for de nye studentene i byen, og fungerer på mange måter som en sosialiseringssjans for dem. Tas selskapsdriften bort, vil stedet få ny livskraft. Dette tror jeg vil trekke de eldre studentene i mye større grad og trekke til enda flere frivillige, tror Johnson. Markussen mener det er viktig å kartlegge konsekvensene av en nedleggelse bedre før en endelig beslutning:

-Økt studentvennlighet betyr ikke nødvendigvis større inntekter.

Selskapsdriften for oss er en inntektsmulighet. Avvikles denne, må dette kompenseres for på en eller annen måte, for eksempel gjennom økte tilskudd. Han peker på problemet med å engasjere studenter som Driv-frivillige, og tror behovet for frivillige blir større ved en avvikling:

-Jo mer åpent huset blir for studenter, jo flere frivillige trenger vi. Studentene vil også generere mindre inntekter, da salget av rabattert mat og drikke vil øke. Markussen tror at huset vil stå ubrukt deler av året hvis hele huset vies studentene:

-Jeg er redd det vil stå tomt sent på våren og på sommeren. Siden de faste kostnadene består, så tror jeg resultatet vil være bedre med selskapsdriften.

Johnson foreslår å leie ut Driv på sommeren, når svært få studenter benytter huset uansett. Han understreker:

-Vårt krav om nedleggelse av selskapsdriften er kun basert på ønsket om et best mulig studenttilbud. Dette ønsket deler han med Driv-ledelsen:

-Viser det seg at vi må ta bort selskapsdriften for å skape et enda bedre studenthus, da gjør vi det. Alle ønsker vi å gjøre Driv til det optimale studenthus. Men hvordan å komme dit har vi forskjellige meninger om, forsoner Markussen.

NYHETER Kantinedrift

Kantinedrift i minus

UNDERSKUDD: Teorifagskantina er bare en av mange kantiner ved UiTø som går i økonomisk underskudd.

TEKST CLEMET ASKHEIM
ARKIVFOTO UTROPIA

- Det man fort finner ut i forhold til nedleggelse av kantiner er at det genererer sterk motstand fra studenter og ansatte, sier styreleder i Samskipnaden Tor Arne Morskogen.

I Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) sin regnskapsrapport fra tredje kvartal 2006 går det frem at kantinene går over en million i underskudd. I oppsummeringen heter det blant annet "Det synes igjen nødvendig å se på strukturen, type og antall kafeer." Kantinesjef i SiTø, Svein Johansen mener at hovedårsaken til det store underskuddet er sjukdom med påfølgende kostnader i forhold til vikarer. - Det ligger an til et ganske stort underskudd, noe som er veldig alvorlig, men vi håper at det bedrer seg litt i løpet av julebordsesongen. Vi får jo inn en del penger på vår catering-virksomhet. De små kantinene går regel i underskudd, salget er så lavt at det ikke gjør opp for utgiftene ved å ha noen ansatte der. Men det ligger jo litt i Samskipnadens

natur å ta disse belastningene.

Kan det bli aktuelt med nedleggelse?

- Det har vi prøvd før, og da måtte vi åpne igjen, så det er ikke aktuelt i denne omgang. Det vi imidlertid kommer til å gjøre er å redusere åpningstidene noe på enkelte av de små kantinene, sier Johansen. Videre forteller han at da kantina i Breiviklia ble gjenåpna var det takket være en underskuddsgaranti fra SV-fak.

Kunne det være aktuelt å inngå lignende avtaler med andre fakultet der det finnes kantiner som går i underskudd?

- For oss ville jo det vært ypperlig, men det finnes ikke noen flere konkrete avtaler, svarer Johansen.

Differensierte priser

På grunn av den generelle prisstigningen blir det på nyåret en liten prisøkning i kantinene kan Johansen fortelle - Men det blir ingen store endringer.

Ved Samskipnaden i Ås har de et system med differensierte priser, der det er en pris for studenter og en høyere pris for andre.

Kunne noe slikt bli aktuelt i Tromsø?

- Det har aldri vært diskutert, sier Johansen.

Heller ikke styreleder i SiTø, Tor Arne

Morskogen kjenner til denne ordningen, men utelukker ikke muligheten for drøfte hvorvidt dette kunne være noe å prøve ut i Tromsø.

Hvorfor går Samskipnaden i underskudd på sin kantinedrift?

- Vi er rett og slett ikke gode nok til å få studentene til og handle hos

” - Vi kommer til å redusere åpningstidene på de små kantinene.

Studentsamskipnaden, sier Morskogen og fortsetter - Vi skal gå gjennom kantinestrukturen og se på hva som tilbys til studentene og vi har initiert en rekke prosesser i styret for å modernisere driften. Blant annet har vi snakket om å gjeninnføre brukerutvalg for kantinene, bestående av fem til seks personer, som kan gi tilbakemeldinger på hvordan man kan utforme kantinetilbudet. For eksempel hva som skal selges også videre. Vi er jo et foretak med monopol, så vi har jo ikke konkurransen som dynamisk kraft. Likevel må vi utvikle oss og det krever en ekstra bevissthet fra vår side, sier Morskogen.

Velferd og bedrift

Fra Studentsamskipnadens side har det vært snakk om hvorvidt man skulle legge ned kantina i Gjennomgangsbygget, for å rette opp økonomien.

Kan det bli aktuelt? - Som sagt så jobber vi med å se på kantinestrukturen og til sjuende og sist vil det være opp til styret og bestemme slike ting. Vi har et ansvar for at alle skal få et tilfredsstillende tilbud, men skal dette ansvaret være for enhver pris? spør Morskogen retorisk.

Det virker som om de fleste Samskipnader i landet har problemer med å drive sine kantiner med overskudd, mens Morskogen mener målet bør være å gå i null.

- Det er jo litt av Samskipnadens funksjon å tilby gode velferdsordninger til studentene, målet bør jo være å gå i null, det er en god balanse mellom velferd og bedrift, svarer Morskogen.

SiTø har en ordning der de ulike avdelingene krysssubsidierer hverandre, slik at de avdelingene som går i overskudd, hovedsakelig boligavdelingen, subsidierer de avdelingene som går i underskudd, da særlig barnehagene og kantinene. Kantinesjefen mener alternativet til en slik modell er at studentene må kjøpe mer og spise mer i SiTø sine kantiner, eller at tilbudet reduseres. Morskogen opplyser at denne ordningen kom i stand for lenge siden takket være studentpolitisk vilje. - Man kunne tenke seg en mer bedriftsretta organisasjonsform der hver enkelt underavdeling ble skilt ut som et eget AS, med eget regnskapsansvar, men det spørs om det er ønskelig. Man kunne også se på muligheten av å redusere antallet barnehageplasser nå som det er vedtatt makspris og full barnehagedekning.

DETTE ER SAKEN

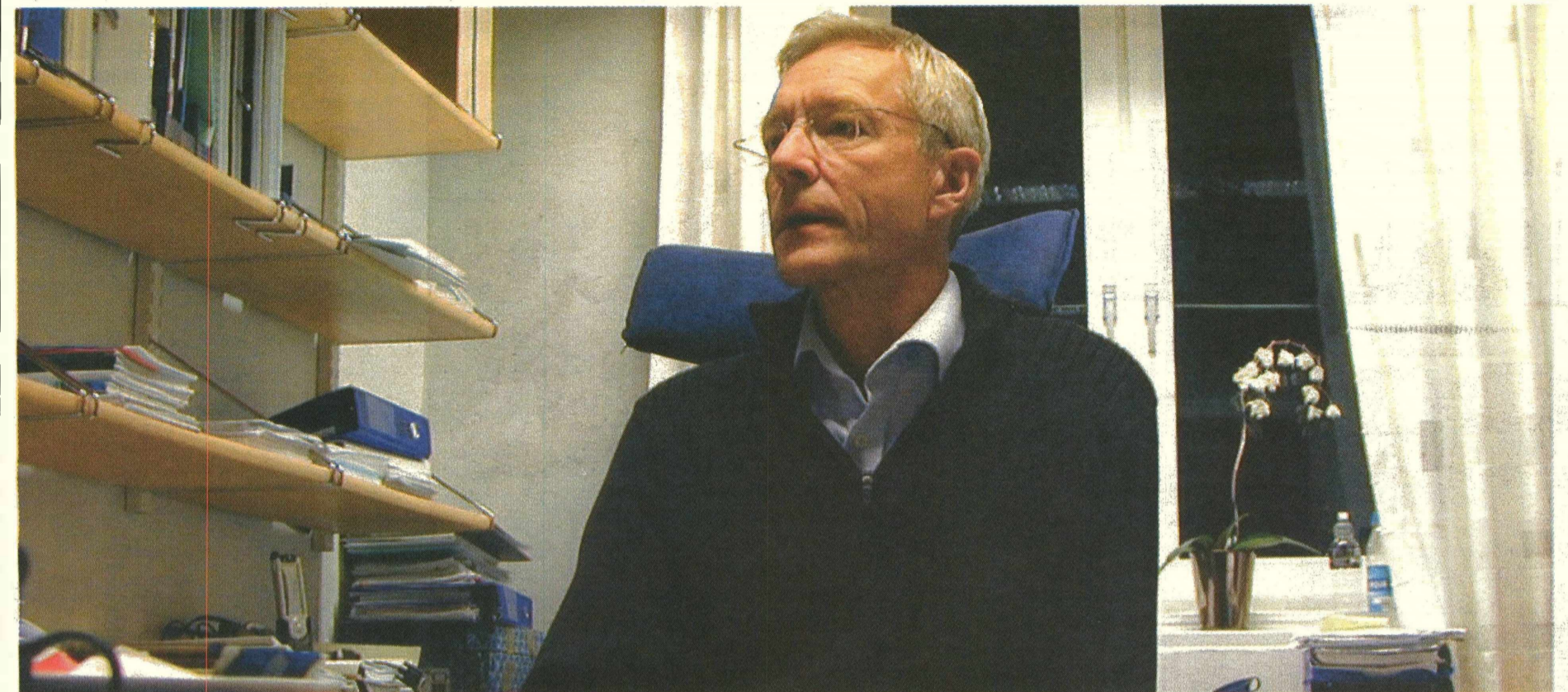
Kantinedriften til Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) går i underskudd med over en million kroner. Nå vil SiTø redusere åpningstidene i de mindre kantinene, og det vil bli mindre prisstigninger. I SiTø subsidierer boligavdelinga driften av kantiner og barnehager.

Studentsamskipnader	Antall kantiner/kafeer	Omsetning	Resultat 05	Årsverk	Middagspris	Brødmat	Kaffe	Krysssubsidiering?
Ås	6	12-13 mill.	0	16	35-45kr.	18-27kr.	5kr.	nei
Stavanger	8	19 mill.	0	20	ca. 55kr.	20-35kr.	7kr.	nei
Oppland	2	13-14 mill.	100.000	15	45kr.	22-30kr.	7kr.	nei
Tromsø	13	25 mill.	500.000	50	40-60kr.	18-35kr.	7kr.	ja
Trondheim	22	60 mill.	minus 2 mill.	60	48kr.	28-32kr.	7-8kr.	nei

NYHETER UNN

Legeutdanningen skal fredes

LETTET: Dekan på medisinsk fakultet, Toralf Hasvold, er glad for at legeutdanninga ikke lenger er truet av budsjettkuttene på UNN.

TEKST JØRN NORMANN PEDERSEN
FOTO TIM DASSLER

Omstillingene ved Universitetssykehuset (UNN) må gjennomføres på en slik måte at det ikke går utover legeutdanningen, kan Helse Nord melde. – Gledelig, sier Toralf Hasvold, dekan på medisinsk fakultet.

Etter at Helse Nord sendte direktiv til UNN om å ta ned pasienttallene til 2005-nivå, samt redusere driftskostnadene med 150 millioner før 1. januar 2007, kom det et forslag fra administrasjonen ved UNN om å redusere arbeidsuken ved sykehuset til fire dager ved å fjerne fredagen som arbeidsdag. – Dette ville fått ned pasienttallene og møtt de kravene om kutt i driftskostnadene fra Helse Nord, men samtidig kunne det fått store konsekvenser for medisinstudiet, forteller Toralf Hasvold, dekan ved medisinsk fakultet, og fortsetter: – Hvis man reduserer arbeidsuken til fire dager, vil det bety bortfall av obligatorisk klinisk undervisning for 2., 3. og 4. årskull på medisinstudiet, noe som i så fall ville ledet til at det ikke kunne gå opp i eksamen. Dette vil i realiteten si en nedleggelse av hele legeutdanningen, da studentene ikke lenger får progresjon i studiet.

Nødvendig med praktisk undervisning

Hasvold forteller videre at det ble skissert opp en alternativ løsning til å kutte i arbeidsuken, hvor man skulle

kutte et par timer av hver arbeidsdag. Også dette ville fått konsekvenser for medisinstudiet, mener han. – Medisinfaget er ikke et teoretisk fag

”
– Styret ved UNN har et gedigent problem.

hvor man bare kan opprette nye emner for å kompensere for bortfall av praktisk undervisning. Kutt i arbeidstiden hver dag ville ledet til en forringelse av den faglige kvaliteten på medisinfaget. Hvis man ikke har tilstrekkelig praktisk, pasientorientert ferdighetsundervisning duger man rett og slett ikke som lege, sier Hasvold.

Helse Nord lover å verne medisinfaget

Helse Nord har nå rykket ut og sagt at eventuelle kutt ved UNN ikke skal berøre den faglige kvaliteten på legeutdanningen. – Helse Nord vil sette ned foten hvis UNN foreslår tiltak som gjør at legeutdanningen ikke kan gjennomføres på forsvarlig vis, sier administrerende direktør i Helse Nord, Lars H. Vorland.

– En lettelse for oss som er ansvarlig for legeutdanningen, sier Hasvold, men sier samtidig at det kan bli vanskelig å følge opp dette i praksis. – Slik jeg ser det er det ikke endret i kravene ovenfor UNN, og for sykehusets vedkommende er dette et problem. Det store spørsmålet er hvor kuttene skal komme, nå som de ikke kan gjøre kutt som vil ramme legeutdanningen, forteller han og fortsetter: – Jeg ser kun for meg to løsninger. Det ene er at Helse Nord

utvider rammene ovenfor UNN, noe det tydeligvis ikke eksisterer politisk vilje for, mens det andre er at sykehuset må få lengre tid enn til 1. januar for å redusere driftskostnadene. Hvis ikke dette skjer, har styret ved UNN et gedigent problem.

Styrking av det faglige

Enda kravene ovenfor UNN er de samme, ser Hasvold det positive i garantien fra Helse Nord ovenfor legeutdanningen. – For oss som er ansvarlige for legeutdanningen i Tromsø er det viktig at vi får sikret studiet mot å bli ytterligere svekket. Vi har allerede en situasjon hvor den kliniske undervisningskapasiteten ved UNN er maksimert, så det skal ikke mye til for å svekke det faglige aspektet ved legeutdanningen. Vi er mange studenter på et lite sykehus, og det er alltid en balansegang, avslutter Hasvold som også kan informere om at fakultetet jobber med en større revisjon av studieplan med målsetting om å bedre kvaliteten på hele studiet.

Studentene kritiske

Marte Petrikke Grenersen, utdanningsansvarlig i Norsk Medisinerstudentforening (NMF) i Tromsø, er svært kritisk til kuttene UNN må gjennomføre og hvilke konsekvenser dette kan få for legeutdanningen. – Reduserer UNN arbeidsuken til fire dager vil dette få katastrofale følger for legeutdanningen, da mange studenter ikke vil ha mulighet til å gå opp i eksamen siden vi mister obligatorisk klinisk undervisning. Å øke gruppestørrelsen i undervisningen er ikke et alternativ for

å kompensere for dette, da gruppene allerede er for store, sier hun og fortsetter: – Alternativet blir å ta inn færre studenter og siden det allerede er legemangel i Nord-Norge går ikke det an. Det er ironisk at man snakker om Nordområdesatsning og kunnskapsutvikling i Nord-Norge, mens man samtidig stiller krav til læringsinstitusjoner å kutte i kostnadene. Grenersen er også kritisk til lovnadene fra Helse Nord om at kutt ved UNN ikke skal ramme legeutdanningen. – Alle kutt ved UNN vil ramme legeutdanningen. Kapasiteten ved den kliniske undervisningen er allerede utnyttet maksimalt, og da sier det seg selv at det er umulig å kutte på UNN uten å berøre legeutdanninga, avslutter hun.

Helse Nord krevde at Universitetssykehuset (UNN) måtte redusere pasienttallene til 2005-nivå, samt redusere driftskostnadene med 150 millioner før 1. januar 2007.

Dekan ved medisinsk fakultet, Toralf Hasvold, advarte mot at dette kunne bety forringelse av den faglige kvaliteten på legeutdanningen, og i verste fall en nedleggelse av hele studiet.

Administrerende direktør i Helse Nord har i ettertid sagt det er uakseptabelt at UNN skal gjennomføre kutt som kan få konsekvenser for legeutdanningen ved Universitetet i Tromsø.

NYHETER Kamboedsja

Bygger skole i Kamboedsja

News in brief

Deficit?

The Studentboard has decided that Driv will have to shut down its commercial business part and focus solely on the students-run part of it. Currently Driv rents out the third and fourth floor to various groups and organizations, and they also arrange parties and dinners. The Studentboard wants this to change immediately and for the entire house to be available to students. Øyvind Johnson, the Student board leader, says, - An organization like Driv shouldn't have a commercial aspect like this, we don't have any reason to be in this business and Tromsø already has enough businesses that do the same. Board leader of Driv, Tone Marie Myklevoll, is disappointed in Johnson: - Driv runs better than ever, and the profit we make from this commercial business makes up for some of the deficit in the rest of the student house economy. However, Driv can not say exactly how large the profit is. - What we can be certain of is that we aren't losing money on it. We are vaguely certain of that, says Morten Markussen, manager at Driv.

Deficit

The Universitycafeterias suffer from economic deficits, but SiTø-leader, Tor Arne Morskogen, promises that they will not close down any of them. - When we tried to close the cafeteria in Breivika there were lots of protests, and eventually the university promised to cover the deficit if it didn't make enough money. He goes on to say that the reason for the deficit is that SiTø simply isn't capable of making the students buy food in their cafeterias, and one of the ways they hope to improve this is by creating a user group who can provide feedback on the food etc. But in general, he says, the cafeterias aren't meant to make a lot of profit, as long as they earn enough to keep the cafeterias open we are satisfied.

Deficit of communication

The International Fisheries Management masterprogram is still having problems, despite the external report which pointed out major problems in communications. Students complain of not being informed about exam dates and of a lack of communication across the faculties. The external report from Nifu Step recommended that an academic coordinator be hired, someone who could give the students all the information they need.

BYGGER: UiTø-studenter Guro Korterød og Matias Thorn samler inn 100.000 kroner til en kambodsjansk statskole.

TEKST EMILIE EKEBERG
FOTO MORTEN HARNANG

To UiTø-studenter samler inn penger til å bygge en skole, etter en motorsykkeltur gjennom landet med den grusomme historien.

Guro Korterød og Matias Thorn, som studerer henholdsvis sosiologi og filosofi ved UiTø, reiste for to år siden Asia rundt i fem måneder. På sin motorsykkeltur gjennom Kamboedsja ble de overrasket over å se at noen av de små fattige bygdene hadde såpass velfungerende og velutstyrte skoler.

Siden fikk de høre om prosjektet "Cambodia Schools", lansert av en amerikansk journalist bosatt i Kamboedsja. Det er til nå bygget nesten 300 skoler gjennom prosjektet, som går ut på at en eller flere personer ved å samle inn cirka

” - Vi forventer at skolen står ferdig neste høst.

100.000 norske kroner kan bygge en skole, med støtte fra Verdensbanken. Etter at skolen er bygget drives den som en statlig kambodsjansk skole. - Vi forventer å ha samlet inn pengene i september

neste år, og at man kan begynne å bygge skolen i løpet av den høsten, forteller Guro, og legger til, - utover at barna får bedre skolegang skaper prosjektet jo også arbeidsplasser til folk i bygdene når den skal bygges.

Folkemord

Midt på tittallet kom kommunistpartiet Khmer rouge til makta i Kamboedsja, med Pol Pot som statsminister. Han sto i spissen for et folkemord som tok livet av cirka to millioner mennesker. Målet var å lede Kamboedsja tilbake til sin storhetstid under Khmerriket, blant annet ved å omgjøre folket til bønder og ta livet av alle intellektuelle, som buddhistiske munk, lærere og folk med vestlig utdannelse. Khmer rouge ble avsatt etter en invasjon fra Vietnam i 1979. I dag er det fortsatt stor mangel på lærere og utdanningsinstitusjoner i Kamboedsja.

De innsamlede midlene fra skoleprosjektet skal brukes til å bygge et skolebygg, etablere en solfanger som kan drive en pc med internetttilgang, ansette en engelsk- og en datalærer for ett år, og innkjøpe skolebøker. - Vi har tenkt å reise ned og besøke skolen en gang når den er ferdig, sier Matias.

Sponsorbarn

På prosjektets hjemmeside heter det: "Build a village school in Cambodia - with

YOUR NAME on it." - Det er mulig å få sitt eget navn på skolen, men det vil vi selvfølgelig ikke. Det ville blitt litt som å kjøpe et sponsorbarn i Afrika. Vi har tenkt å kalle den for "Friendship School" eller noe slikt, i alle fall ikke et navn som viser tilbake til oss, sier Matias.

Studentene har fått støtte fra UiTø. - Vi har søkt om penger fra 350 ulike legater og fond. I tillegg har vi søkt fra næringslivet i Tromsø og flere store norske bedrifter, forteller de. De har fått økonomisk støtte fra Universitetet til å trykke opp informasjonsmaterieill, og de har fått lov til å bruke Fredssenterets logo i brosjyrene. - Det er veldig bra å ha noen kjente navn og institusjoner i ryggen når man søker om penger, forteller Guro.

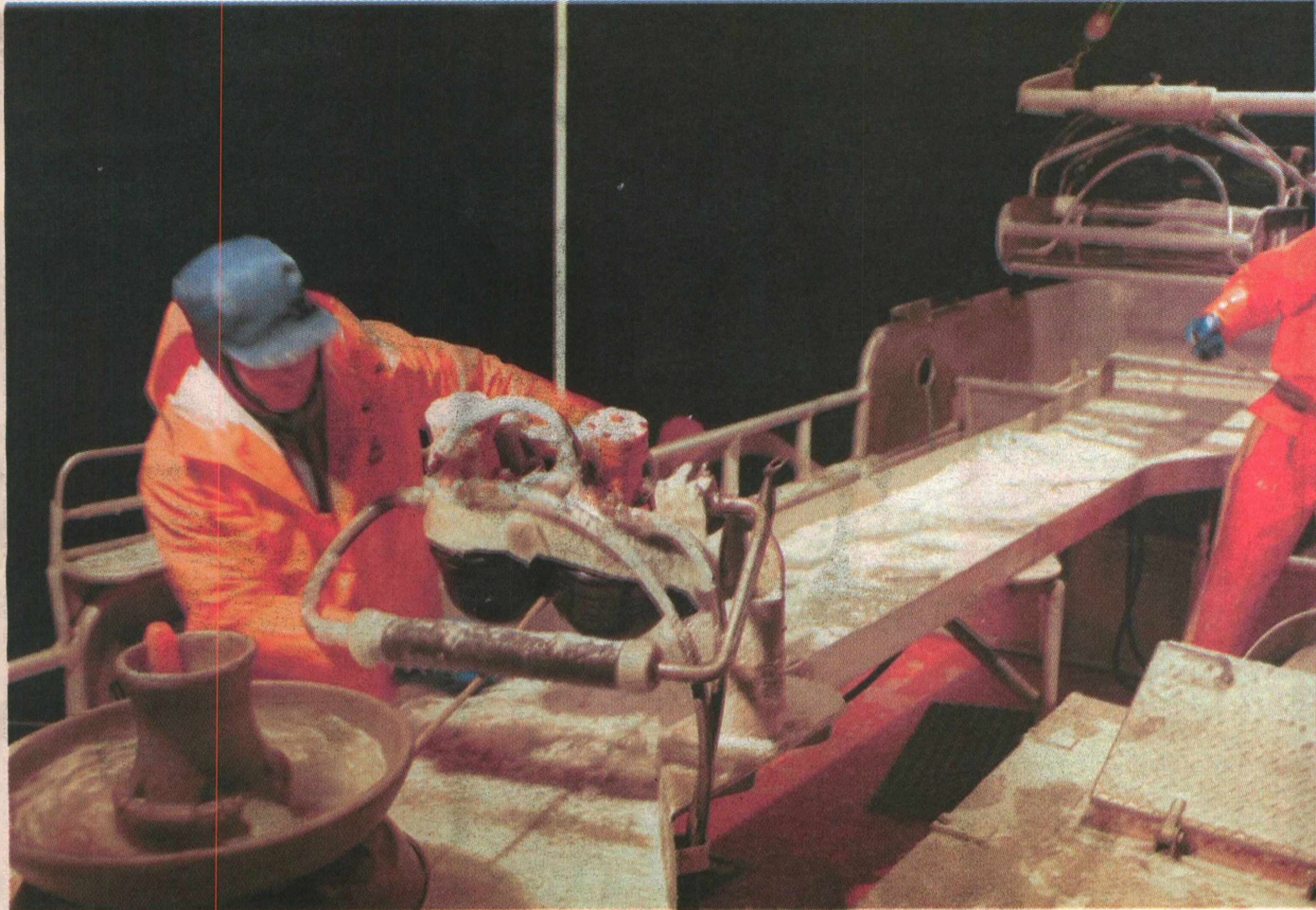
KAMBOEDSJA

Khmer Rouge regimet styret Kamboedsja fra 1974 til 1979. I den perioden ble to millioner mennesker, en fjerdedel av befolkningen, utryddet. Heriblant stort sett alle landets intellektuelle. I dag er det stor mangel på både utdanningsinstitusjoner og lærere i Kamboedsja.

NYHETER Problemer på IFM

Fiskeriproblemer

MISNØYE: Masterprogrammet International Fisheries Management sliter med kommunikasjonsproblemer.

TEKST ROBERT VANGSTAD UTVIK
ARKIVFOTO UTROPIA

På tross av at en ekstern rapport i fjor påpekte store kommunikasjonsproblemer på masterprogrammet International Fisheries Management, er det fortsatt problemer.

- I noen fag er man ytterst dårlige til å gi oss eksamensdatoer på hjemmeeksamener. Et eksempel er et fag hvor de ei uke i forveien ikke kunne gi oss en innleveringsfrist på eksamensoppgaven. Dette er bare en av flere situasjoner som viser at kommunikasjonen fra fakultetets side ikke er som den skal være, forteller Julie Gjengedal. Hun tar en Master i faget International Fisheries Management (IFM) på Norges Fiskerihøgskole (NFH). Dette er et internasjonalt, tverrfaglig masterprogram som kombinerer fag fra økonomi, samfunnsfag og biologi. - Det er synd at mange av fagene er lite strukturert, for det finnes veldig mange flinke fagfolk som er involvert i dette studiet. Men kommunikasjonen er helt klart for dårlig. Jeg prøvde via mitt verv som vara i høgskolestyret å innføre en plan for innleveringsfrister, men forslaget mitt ble avvist. Det kan vise at problemstillingen ikke blir tatt ordentlig på alvor, sier Gjengedal.

Rapport om manglende kommunikasjonsrutiner

I oktober 2005 leverte NIFU STEP en evaluering av dette masterprogrammet, på bestilling fra NFH etter misnøye på programmet. Her blir det blant annet nevnt at selv om den akademiske

” - Man burde bli flinkere til å kvalitetssikre de studieprogrammene man oppretter.

kvaliteten er godkjent, har de rom for forbedring når det gjelder koordinering av de ulike fagdisiplinene. Rapporten nevner også det den kaller mangel på formelle kommunikasjonsrutiner for undervisere og studenter. Videre hevdes det at deler av kommunikasjonsproblemene kunne vært unngått om en programkoordinator med en tverrfaglig profil kunne ta seg av sosiale forhold. Denne tverrfaglige akademiske koordinator kunne avholdt et kurs som bygde bro mellom disiplinene, og kunne ha ansvar for å informere studentene om ulike forhold i undervisningen. Studiekoordinator Kirsten Zachariassen sier hun kjenner til rapporten, men vil ikke utover det kommentere saken uten å ha diskutert den med lærerne på de enkelte kursene.

Kvalitetsreform med barnesykdommer

International Fisheries Management er et tverrfaglig program med fag fra flere forskjellige fakultet. Slike fag har vært i hardt vær tidligere. I fjor skrev Utopia om misnøye på russlandsstudiet, som er et samarbeid mellom humanistisk og samfunnsvitenskapelig fakultet. Utdanningspolitisk ansvarlig i studentstyret, Ida Sørensen Stranda, er kritisk. - Dette viser at kvalitetsreformen ennå har mange barnesykdommer og at universitet sliter med å følge dem opp. Man burde evaluere dette bedre og se på hva som bør gjøres bedre siden vi gang på gang ser dette problemet. Man burde bli flinkere til å kvalitetssikre de studieprogrammene som man oppretter.

DETTE ER SAKEN

I fjor ble masterprogrammet International Fisheries Management evaluert av Nifu Step, etter at programmet hadde fått mange klager på dårlig administrasjon. Rapporten foreslo blant annet å ansette en akademisk koordinator for å løse opp i kommunikasjonsproblemer. Studieprogrammet er fortsatt plaget av kommunikasjonsproblemer.

Notiser

Vil ha veto mot EUs tjenstedirektiv

Både Utdanningsforbundet, SV og Senterpartiet ønsker seg et norsk EØS-veto mot tjenstedirektivet. Hensikten med direktivet er å sikre fri flyt av tjenester innen EU/EØS. Selv om det skilles mellom såkalte «tjenester av allmenn økonomisk interesse» (SGEI) og «tjenester av allmenn interesse» (SGI), der sistnevnte fritas fra alle forpliktelser fra tjenstedirektivet, er det usikkerhet om hvilken kategori som vil gjelde for utdanning. EF-domstolen vil få øverste forklaringsmyndighet i saken. - Vi risikerer å få en privatisering av utdanningssektoren inn bakveien, sier Ingrid Fiskaa i SV til Universitas. (Universitas)

Penger på bok

Riksrevisjonen er kritisk til at universitetene og høgskolene ikke fullt ut benytter de statlige bevilgningene, slik Stortinget har forutsatt. Riksrevisjonen mener at det totalt er avsatt 2,3 mrd. kroner i ubrukte midler, og at de styrende organer må ta et større ansvar for å sikre at institusjonene gjennomfører sine budsjetter i samsvar med forutsetningene for bevilgningen.

Universitetet og høgskolerådet (UHR) mener imidlertid at Riksrevisjonen har feiltolka tallene.

- Midlene er i hovedsak disponert, men for å følge de generelle krav om god økonomiforvaltning, bla. om innkjøp slik Riksrevisjonen også påpeker, blir det en del situasjoner hvor bevilgning og utbetaling ikke blir innenfor samme budsjettår, sier Gunnar Stave, leder i UHR, i en pressemelding.

Gris for navn

I Uganda har 307 innbyggere i landsbyen Butejongera byttet navn til Hornsleth, etter den danske kunstneren av samme navn. Alle som bytter navn får et husdyr. Prosjektet er en del av et bistands-kritisk kunstprosjekt med tittelen "We want to help you, but we want to own you." Ugandas minister for etikk, James Nsaba Buturo, har ifølge den ugandiske avisa "The Monitor" klagd direkte til den danske utenriksminister Per Stig Møller for å få utstillingen, som viser fotos av fattige ugandere som holder opp id-kort med navnet Hornsleth, stoppet. Uganda mottar årlig cirka 250 millioner kroner i bistand fra den danske stat. (Politiken)

FOKUS Hverdagsrasisme

Umålbart rasisme

TEKST EMILIE EKEBERG

- Hverdagsrasismen har utallige former og finnes overalt, sier Asle Høgmo, rasismeforsker ved UiTø.

En fjerdedel av den norske befolkning ville ikke leid ut boligen sin til en innvandrer, ifølge en undersøkelse gjennomført av analysebyrået MMI i 2005. Ifølge innvandrerforsker i Statistisk Sentralbyrå, Lars Østby, er den indirekte diskrimineringen målbar, mens rasisme ikke er et målbart begrep. – Det er store forskjeller i for eksempel yrkesdeltaking, inntekt, boligsituasjon og forholdet mellom arbeidsstilling og lønn. Innvandrerbefolkningen kommer systematisk dårligere ut i slike undersøkelser, sier Østby. Ifølge Statistisk Sentralbyrå består innvandrerbefolkningen av personer som er immigrert til Norge, og personer som er født i Norge av to foreldre som er født i et annet land.

– Disse undersøkelsene sier noe om resultater, men ikke noe om intensjoner eller vilje. I FN's rasediskrimineringskonvensjon vektlegger man resultater

”**- Man bør bygge boliger for innvandrere der innvandrere er.**

over vilje, ifølge en slik konvensjon kan man på et statistisk grunnlag si at det er en systematisk diskriminering i Norge, sier Østby. Den direkte rasismen derimot er ikke et statistisk begrep: – Den målbare direkte rasismen ville bare være handlinger som rammes av en rasismeparagraf. Ifølge den definisjonen ville Norge vel vært nært paradiset, med unntak av Vigrid-leder Tore Tvedt. Den direkte rasismen er utover det ikke målbart, det må bli en teoretisk og filosofisk diskusjon om hva som er rasisme, sier han.

Kommunikasjon av ringeakt

- Hverdagsrasismen finnes overalt, og er en kommunikasjon av etnisk ringeakt gjennom ytringer som består av ord, blikk og kroppsspråk. Det sier pedagogikkprofessor ved UiTø, Asle Høgmo, som har forsket på fenomenet skjult hverdagsrasisme i en årrekke. Han mener at rasisme er den europeiske sivilisasjonens bakside, ved at man ser ned på "de usiviliserte" og at rasismen er en del av den europeiske kulturarv: - Ta ordet "Barbar". I oldtiden betydde ordet "en person som ikke snakker det greske språk". I dag er en barbar en grusom person.

Høgmo er forfatter av boka *Fremmed i det norske hus*, som er en komparativ studie av hverdagsrasisme i Oslo, Bodø og et lite lokalsamfunn i Finnmark.

– Hverdagsrasismen finnes overalt og i et utall forskjellige former. Det kan være en bussjåfør som slipper vekslepengene demonstrativt ned i handa til en svart busspassasjer i Bodø, tamiler i Finnmark som blir utsatt for telefonsjikaner nattetid, eller innvandrerungdom som nektes inngang på et utested i Oslo med henvisning til "dress-code". Felles er at denne rasismen ofte bare oppfattes av den som rammes av den, og at resten ikke ser den, sier Høgmo.

Kjønn og klasse

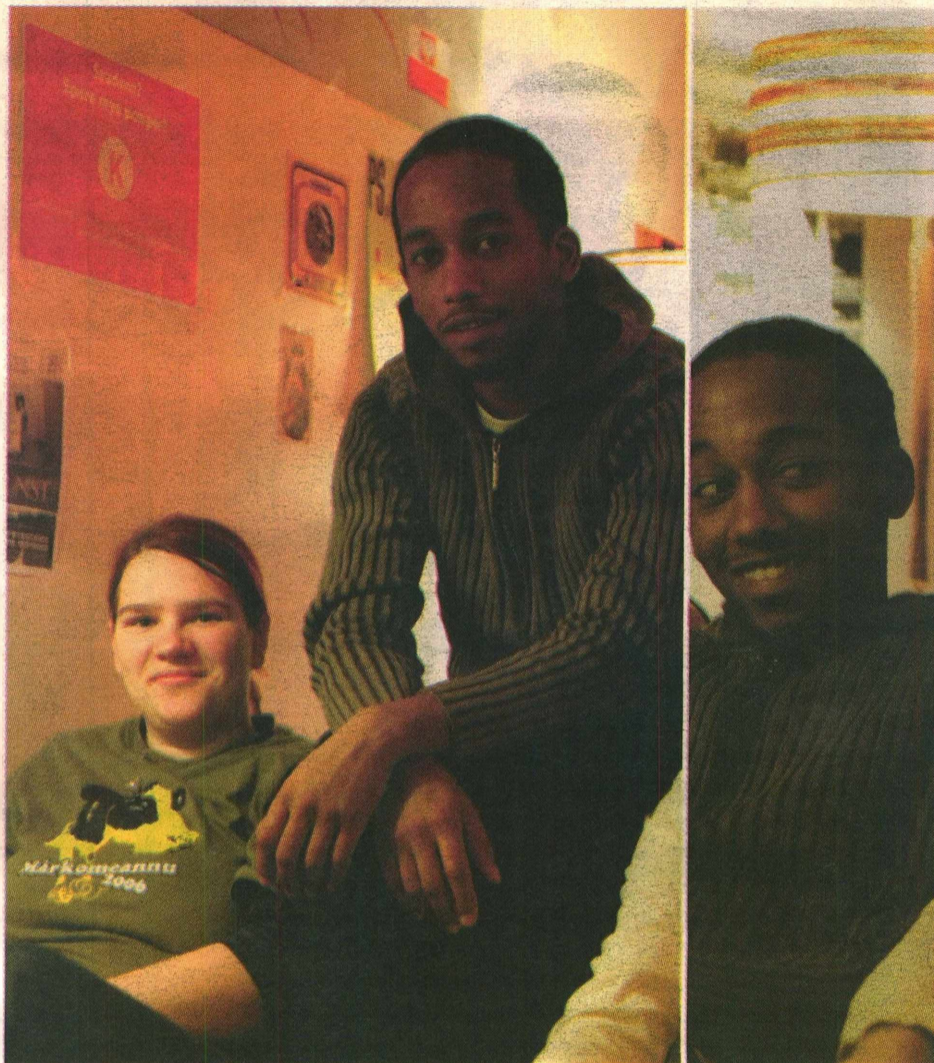
Ifølge pedagogikkprofessoren har rasismen både kjønn og klasse. Underklassens rasisme er direkte og aggressiv, mens overklassens rasisme er langt mer skjult og dannet. – Et eksempel er fra en diskusjon om hvorvidt det skulle bygges innvandrerboliger i Holmenkollenåsen. På et møte sa en Holmenkollen-beboer "man bør bygge boliger for innvandrere der innvandrere er". Det er en dannet og argumentativ form for rasisme, filsynelatende er argumentet logisk, mens det egentlig er en analogislutning. Meta-kommunikasjonen er at apekatter skal klatre i trær, innvandrere skal bo på Grønland og hvite rike skal bo i Holmenkollenåsen, sier Høgmo. Han forklarer videre at den feminine rasisme i stor grad handler om å neglisjere og overse.

- En av de beste beskrivelsene av den skjulte eller latente hverdagsrasisme kommer fra Odd Børresen, som sa "Min bestemor var rasist, men hun visste ikke om det." Det er en veldig god karakteristikk, vi er bærere av kulturelle strukturer, som vi ikke alltid vet om selv. Ved å bli bevisst på denne rasismen kan man også bekjempe den. Det viktigste er å øve seg i å gripe inn når man ser den, sier han.

RASISME

Rasisme er en holdning, et menneskesyn eller en politikk som inndeler og rangordner folkegrupper etter kjennetegn som antas å være medfødte raseegenskaper, ifølge Aschehoug og Gyldendals Store Norske Leksikon.

FN definerer rasisme som enhver forskjellsbehandling av mennesker på grunn av rase, hudfarge, avstamning eller nasjonal eller etnisk opprinnelse.

KRITISKE: Emma Margret Skåden, Yonas Biniam og Aleksandra Ivanova mener man bør

Overdrevet rasismebegrep

TEKST EMILIE EKEBERG
FOTO ASGEIR MORTENSEN

Å definere alt som rasisme blir en selvoppyllende profeti, mener tre studenter med minoritetsbakgrunn.

Tre studenter med minoritetsbakgrunn er samlet i Café Bodega. Alle tre har opplevd diskriminering på kroppen, men de er kritiske til en for omfattende definisjon av rasisme.

Yonas Biniam er norsk-eritreaner, og ikke enig i en definisjon av rasisme som innebærer at kategoriseringen oss og dem alene er rasisme. – Det er farlig å ta rasisme til det nivået, da kan man fort tolke alle situasjoner som rasisme. Hvite norske bruker begrepet alt for ofte, hvorfor må de hele tiden fortelle oss at vi er undertrykte? Det blir som Bourdieus begrep om symbolsk makt, hvis jeg anerkjenner den virker den. Ved å gjøre hudfarge relevant og sette den i fokus i alle situasjoner blir det en essens, sier han.

Biniam har blant annet opplevd å bli kalt en apekatt på Burger King i Storgata i Tromsø, og å bli nektet adgang til et utested i Oslo, angivelig på grunn av at han gikk i joggesko, men det var det andre som gjorde også. – Når jeg blir utsatt for rasisme merker jeg det med en gang, men det skjer ikke ofte, sier han. Han kjenner seg ikke igjen i den allestedsnærværende rasismen til Høgmo.

Hitler og skinheads

Aleksandra Ivanova er utvekslingsstudent i Tromsø, og kommer fra Yakut-provinsen i Nordøst-Russland. Det hun i den første tiden i Tromsø tolket som en utbredt rasisme, ser hun i dag på som kulturelle

”**- Det er naturlig å sette en kategori på mennesker.**

forskjeller. – I begynnelsen følte jeg meg ukomfortabel sammen med norske personer, fordi jeg noen ganger følte de snakket om meg og lo av meg. Det tenker jeg ikke så mye på lenger. Noen ganger

Synet på de andre

TEKST EMILIE EKEBERG

Norge har alltid vært flerkulturelt, og kampen om norskhetsbegrepet er ikke ny, sier historieprofessor Halvard Tjelmeland, medforfatter av trebindsverket *Norsk innvandringshistorie*.

I en e-post til nyhetsmagasinet Ny Tid skrev Språkrådet: "En pakistaner som bosetter seg i Norge blir ikke nordmann, heller ikke om han blir norsk statsborger. Han er uansett pakistaner". I tillegg står det: "Før den store innvandringen i de siste tiårene kom, brukte en bare betegnelsen nordmenn, og den betyr det samme som det som noen nå kaller etniske nordmenn".

- Det er en kamp om norskhetsbegrepet, som ikke er ny. Det har ikke alltid vært slik, og det er ikke slik, at "norsk" alltid har vært oppfatta som synonymt med "etnisk norsk". Det har vært strid om hvor inkluderende norskheten skal være, og Norge har svært lenge vært et sammensatt fellesskap. Innvandringen er like gammel som landet selv, sier UiTø-professor Halvard Tjelmeland, som sammen med sine medforfattere mottok Brageprisen for trebindsverket *Norsk innvandringshistorie*.

Innførte skille i middelalderen

- Innvandring er ikke et meningsfullt begrep før man har et avgrensa territorium å innvandre til. Man kan ikke snakke om et norsk territorium før på 900-tallet. I middelalderen fikk man for første gang et begrepsfesta skille mellom innlendinger og utlendinger, forteller Tjelmeland.

- Frem til 1600-tallet var det ekspertinnvandringen som var dominerende i form av håndverkere, prester og rådgivere for kongen. Fra 1600-tallet og frem fikk vi en omfattende arbeidsinnvandring, hovedsakelig av svensker og finner, blant annet til gruveindustrien. Norge regnes ofte som et utvanderland, men på 1800-tallet lå arbeidsinnvandringen til Norge over det europeiske gjennomsnitt, forteller han, og legger til: - Frem til første verdenskrig var det i realiteten fri innvandring til Norge. Industrien trengte arbeidskraft.

Restriksjoner på syttitallet

I mellomkrigstiden var det økonomisk lavkonjunktur, og det ble innvandringsstopp, også i USA, noe som gjorde at det ble umulig for nordmenn å vandre ut. Dermed hopet det seg opp arbeidskraft, og det oppstod en fremmedfiendtlighet som blant annet

finnes i innvandringsloven fra 1927, hvor man bestemte å stenge grensene.

På 50- og 60-tallet var det igjen industrivekst og åpne grenser. I den perioden innvandret mange søreuropeere til Norge. På 70-tallet innførte man igjen restriksjoner. - På syttitallet fikk innvandringen fra den tredje verden et visst omfang, i 1970 var en av tyve innvandrere fra den tredje verden, mot en av syv i 1975. Samtidig begynte mange andre europeiske land å stenge grensene sine. I 1971 innførte man krav om at innvandrere måtte ha arbeid og bolig

” I middelalderen fikk man for første gang et begrepsfesta skille mellom innlendinger og utlendinger.

før de kom, og i 1975 ble det innført fullt innvandringsstopp, sier Tjelmeland.

- På samme tid skjedde det en ideologisk endring fra assimilasjon til integrasjon, der man mente at innvandrere hadde en rett til å vedlikeholde sin egen kultur. Det var ikke før på 80- og 90-tallet at det kom en stor gruppe flyktninger og asylsøkere til Norge, og det var først da at man fikk en aktiv fordelingspolitikk, som gjorde at hele landet tok del i flyktingemottaket.

Inkluderende norskhetsbegrep

Ifølge Tjelmeland er et viktig poeng at synet på "de andre" er historisk relativt, og at de svenske innvandrerne som kom til Norge på 1800-tallet ble sett på som like annerledes som innvandrerne fra den tredje verden i dag. - På sekstitallet ble innvandrere fra Sør-Europa kalt "degos". På syttitallet ble "Pakkis" et vanlig ord. Historisk har det alltid vært ulike grader av nedvurderinger, avhengig av arbeidsmarkeds- og ideologiske konjunkturer.

- Personlig er jeg tilhenger av et norskhetsbegrep som inkluderer alle i det norske samfunn, i et sammensatt fellesskap som omfatter alle med rettigheter som medlemmer av statssamfunnet Norge. Norge har aldri vært et homogent samfunn, og det har alltid, særlig i Nord-Norge vært flerkulturelt, avslutter professoren.

med å sette hudfarge i fokus.

føler jeg at jeg må vente lenger enn andre på å få bestille på kafeer og barer, men det er ikke et stort problem, sier hun.

På en fest på Driv ble Ivanova stoppet av to norske jenter som ville vite hvor hun kom fra. Når hun fortalte at hun var russisk, spurte de hvor hennes egentlige foreldre var. - Jeg prøvde å fortelle om minoritetsgruppene i Russland, men de insisterte på at jeg var adoptert. Når jeg prøvde å gå fulgte de etter meg, og sa at mine foreldre kanskje ikke hadde fortalt meg at jeg var adoptert. Det opplevde jeg som ubehagelig, men jeg vil ikke si at det er rasisme. For meg er rasisme et veldig stort ord, som jeg forbinder med Hitler og skinheads, sier hun.

Naturlig å kategorisere

- Det skjer stadig vekk at folk joiker etter meg når jeg har på meg kofta, og noen ganger opplever jeg det som veldig ubehagelig, forteller norsk-samiske Emma Margret Skåden, også student ved UiTø. - De verste er de som selv har samisk bakgrunn, men som på grunn av

fornorskingspolitikken ikke vil vedkjenne seg dette. Det er helt klart at motviljen mot samer er størst her i nord, forteller hun. Både Skåden og Biniam mener at rasismen mot koftekleddede samer er mer direkte enn mot andre grupper, kanskje fordi samene til dels selv kan velge når de vil vise frem sin etniske identitet.

Alle tre studenter mener at rasisme er noe helt annet enn å kategorisere folk etter kultur og utseende. - Å sette en kategori på folk, som samisk, asiatisk eller svart er naturlig, sier Skåden. - Det er en måte å organisere informasjon på når man ser andre mennesker, mener Biriam. Også Ivanova er kritisk til denne definisjonen av rasisme: - Det er først når du mener at det å ha et asiatisk utseende innebærer at du er laverestående enn andre at man kan snakke om rasisme, mener hun.

FOKUS Kvener

Evige innvandrere

TEKST: CLEMET ASKHEIM

Først i 1999 fikk kvenene status som nasjonal minoritet i Norge

Professor i historie, Einar Niemi kan fortelle at ordet 'kven' først er brukt i Ottars beretning fra slutten av 800-tallet. - Navnet kommer av et norrønt ord som beskriver et landskap som flatt, gressrikt og litt fuktig. Kvenland var området i bunnen av Bottenviken, der du hadde samene i nord og karelerne i øst. Det ligner på det finske ordet 'kainu', som betyr det samme. Akkurat som samene og karelerne, hadde kvenene sin egen samfunnsorganisasjon og med sine kulturelle særtrekk. I høymiddelalderen bryter den kvensk samfunnsdannelsen sammen først og fremst på grunn av den ekspanderende handelsstaten Novgorod og etter hvert den svenske staten, sier Niemi.

-Den systematiske innvandringen av finner til Nord-Norge startet for alvor tidlig på 1700-tallet og nådde toppen etter midten av 1800-tallet. Norske kveners forbund stiftes i 1987, men kvenene får først status som nasjonal minoritet i 1999 etter at Norge ratifiserte Europarådets konvensjon til beskyttelse av nasjonale minoriteter. Den ble vedtatt av Europarådet i 1995, og de andre gruppene i Norge som fikk tilsvarende status var jødene, sigøynerne, taterne og skogfinnene. Definisjonen de brukte på nasjonal minoritet var noe sånt som en gruppe med historisk tilhold i riket og en egen identitet i riket i lengre tid – i det minste 100 år. Samene i Norge ved Sametinget ble invitert til å bli omfattet av konvensjonen, men Sametinget avsto med den begrunnelse at det bare ønsket bruk av "urfolk" om samene, av solidaritet med andre 'indigenous peoples' og trolig også fordi urfoksbegrepet alt hadde gitt status og vært høyst tjenlig i etnopolitikken. I Sverige og Finland sa imidlertid samene ja takk, begge deler og ble både nasjonal minoritet og urfolk. Frem til konvensjonen kom ble egentlig alle andre minoriteter kategorisert som "innvandrere", også kvenene, til tross for at mange kunne føre slekta tilbake flere hundre år i Norge. Dette viser jo at slike kategorier ikke bare er nøytrale betegnelser, men også høyst politiske, hevder Niemi.

Hvilke konsekvenser fikk dette for kvenene?

- Det betydde blant annet at myndighetene i Norge måtte legge til rette for at kvenene kunne få dyrke sin egen kultur, få tilskudd til kulturelle formål, undervisningstilbud i sitt eget språk og offentlig støtte til medietiltak osv. Det finnes en egen ekspertkomité under Europarådet som skal overvåke at konvensjonen følges opp i de ulike landene hvor den er ratifisert, og denne komiteen har kommet med et par bemerkninger til norske myndigheter om at arbeidet i forhold til kvenene går

seint og er for begrensede i omfang. Noe av det viktigste var at det ble skapt en økt bevissthet rundt det å være kvensk og rundt det kvenske, mener Niemi.

Hvor mange kvenner bor det i Norge i dag?

- Det er veldig vanskelig å si siden folketellingene ikke har omfattet kvenene siden 2. verdenskrig, men vi har noen undersøkelser som kan antyde hvor mange det kan dreie seg om. På slutten av 1980-tallet ble det gjennomført en stor helseundersøkelse der alle husstander i Finnmark og Troms fikk tilsendt et spørreskjema om etnisk bakgrunn. For Finnmarks vedkommende svarte nærmere ¼ at de hadde kvensk eller finsk bakgrunn, faktisk om lag den samme andel som i folketellingen av 1875 ble registrert som kvenner. En undersøkelse av samisk språkbruk rundt år 2000 har også data om kvensk/finsk, og en beregning av dette materialet tyder på at om lag 13000 personer kan mer eller mindre finsk/kvensk. Legger man også ikke-språklige kriterier til grunn, blir tallet adskillig høyere. Men det viktigste kriteriet er kanskje egen oppfatning om etnisk tilhørighet, og her er tallene usikre, naturligvis, sier Niemi.

Hva er grunnen til at dette med etnisitet er så viktig?

- Det enkle svaret på det er at det er viktig fordi noen gjør det til viktig, at det er et fenomen som legges vekt på av mange. Men det er klart det må dreie seg om identitetsspørsmål i en eller annen forstand, ønsker om en særegen identitet i det moderne samfunn, som øver press mot ulike former for identitet. Man skal heller ikke se bort fra at interessen for etnisitet i noen grad kan ha sammenheng med rettigheter og mulighetene for økonomiske tiltak. Et annet spørsmål som fikk større aktualitet etter angrepene 11. september, er hvor langt multikulturalismen kan gå. En annen sak er at stadig flere i dag føler det som naturlig å operere med flere eller fleksible identiteter, at man for eksempel godt kan stå fram som både same og kven, kanskje avhengig av situasjon og kontekst, hevder Niemi.

Tror du disse ulike etniske kategoriene er viktigere nå enn tidligere?

- Innen migrasjonsforskningen sies det ofte at det er tredje generasjons innvandrere som skaper en type kulturell gjenoppdagelse, mens første generasjon var opptatt av tilpasning til det nye hjemlandet selv om de hang fast i deres opprinnelige kultur og språk, og andre generasjon var en slags "lost generation". Først tredje generasjon hadde ifølge denne teorien frimodighet og trygghet til å ta opp etnopolitiske spørsmål; de hadde en trygg forankring som statsborgere, og dertil hadde de ofte en utdanning og en internasjonal orientering, avslutter Niemi.

Meänkieli: Solgunn Hesjevoll og Sirkka Seljevold vil bevare den kvenske kultur.

Kven kan snakka forutan språk

TEKST RUTH HELEN THORHEIM OG CLEMET ASKHEIM
FOTO RUTH HELEN THORHEIM

Med et filmkamera har masterstudent Sirkka Seljevold dukket ned i kvensk kultur. I filmens skapelsesprosess inviterer Seljevold sine informanter til debatt.

Masterstudent Sirkka Seljevold er kommet hjem fra feltarbeid med sekken full av filmmateriale. Som en del av masterprogrammet ved Visuelle Kulturstudier har Seljevold brukt et filmkamera for å fange en del av det kvenske folk i Børselv. Med varme kanelsnurrer og kaffen klar hilser Seljevold velkommen til en kinoaften i mørket. I en halv time snurres det film. Man kan høre både latter og gråt om hverandre når Seljevold viser sitt første utkast av en kommende film til sine informanter. I salen sitter blant annet en av filmens hovedkarakterer, Solgunn Hesjevoll.

- Det var følelsesmessig tungt å se filmen i dag. Jeg har jo utlevert meg. Samtidig vet jeg jo nå at jeg ikke er alene om dette, sier Hesjevoll. Gjennom en kinoskjerm møter publikum en kvinne som lenge har strevd med sin egen selvfølelse. -Da jeg vokste opp førte den norske stat en sosialdarwinistisk politikk der kvenner og samer var understilt nordmenn. Man skulle ikke føle seg verdt noe som menneske. Sirkkas film kan bidra til å informere det norske samfunnet om den fornorskingsprosessen jeg og flere har vært gjennom.

Samtidig som det er viktig at kvenenes historie blir kjent som en del av felleshistorien i Nord, ønsker Seljevold også å vise hvordan politiske avgjørelser,

som gjelder minoritetsgrupper, har stor påvirkning på enkeltmenneskets liv.

Første gang Seljevold hørte om en folkegruppe kalt kvenner var da hun i 2003 begynte på finskkurset ved Universitetet i Tromsø. -Vi fikk høre et lydopptak. Selv er jeg finsk, og ble sjokkert at det her i nabolaget fantes noen som snakket noe jeg, som finsk, kunne forstå. Dette gjorde meg nysgjerrig, sier Seljevold. Påskea 2005 pakket hun sin Toyota Hiace full av møbler, kjøkkenutstyr, madrass og filmutstyr. -Jeg visste ikke hvor jeg skulle bo, men jeg visste at jeg skulle til Porsanger. Dette er visstnok den eneste tre-språklige kommunen i Norge hvor all offentlig skilting er skrevet på norsk, samisk og kvensk. Her er det kvenske en levende virkelighet.

Språk og identitet

- I Børselv eller Pyssyjoki som det heter på kvensk, snakker så å si alle kvenner over 60 år, kvensk, som er unikt i dagens Nord-Norge. Noe av det jeg ønsket å finne svar på i min masteroppgave var hva dette språket betyr for folk i dag. Hvorfor ville så mange lære seg kvensk på historiens første kurs på Universitetet i Tromsø? Hva fant du ut?

- Kvensk betegnes som et døende språk og mange har erfaringer fra livet på internatskoler der de ble nektet å snakke sitt eget språk. Elevene kunne få til og med lapper med hjem til foreldrene i helgene der det stod - ikke snakk kvensk med deres barn, mens foreldrene kanskje ikke kunne norsk engang, eller kunne det dårlig. Dette betydde at mange ikke lærte seg de kulturelle kodene og mye av det tradisjonelle kvenske gikk tapt. Tidligere når kvenner, samer og norske møtte hverandre kunne de kommunisere hver med sitt eget språk og bli forstått av de andre. Og ingen var bedre enn andre,

Samenes lillebror

TEKST OG BILDE: RUTH HELEN THORHEIM

KVEN: Terje Aronsen har blitt stolt av å være kven.

Gjennom de 25 første årene av sitt liv prøvde Terje Aronsen å bli norsk. I dag kan han kalle seg kven, og det med stolthet.

Terje Aronsen snakket kvensk hjemme, hvor han også ble oppdratt i kvensk kultur. Et eller annet sted ble det likevel feil.

–Rundt oss sa folk at vi snakket en finsk dialekt og at vi var av finsk kultur. Etter hvert begynte vi også å kalle det finsk. Da Aronsen begynte på folkeskolen var norsk et fremmedspråk for han og han har ikke bare positive erfaringer fra sin barndom.

–Norsk var det første språket jeg lærte på skolen og der var ingen som kunne lære meg det på mitt eget språk. Jeg skjønte aldri helt hvorfor, men jeg ble ofte plassert i skammekroken. Jeg gjorde tydeligvis noe galt da jeg ikke gjorde som læreren sa, fordi jeg ikke skjønte hva læreren sa. Gjennom språket vårt ler vi, gråter vi, drømmer og snakker vi. Vi fikk ikke engang lov til å gråte på språket vårt. Det gir traumer.

Meänkieli – "vårt språk"

I voksen alder begynte Aronsen å undervise i finsk på barne- og ungdomsskolenivå i Børselv.

–Elever kom til meg og sa at dette var jo ikke det språket de snakket hjemme.

I 1984 fikk Aronsen en aha-opplevelse.

–Jeg innså at vi hadde et eget språk, som vi ikke hadde ødelagt selv. Dette språket var ikke en finsk dialekt, men en etterkommer av gammel kvensk. Jeg måtte helt til Tårnedalen, som er kvenenes opprinnelsesområde, for å forstå dette. På svensk side i Tårnedalen kaller de språket vårt for Meänkieli – "vårt språk".

På kjøreturen hjem planla Aronsen i detalj hvordan man skulle integrere den kvenske kulturarven inn i det norske landskapet. Aronsen mener at ting nå begynner å falle på plass, men at målet absolutt ikke er nådd. 25 april 2005 ble kvensk anerkjent som et minoritetsspråk i Norge, 13. desember 2005 åpnet offisielt det kvenske institutt i Børselv og for første gang kunne man våren 2006 melde seg opp til kvensk språk og kultur ved Universitetet i Tromsø.

Førsteamanuensis i finsk, Eira Söderholm, kom fra Finland til Norge i 1977. I dag underviser hun i kvensk ved Universitetet i Tromsø.

–Da jeg først kom til Norge, nærmere bestemt Alta, kom jeg rett i kontakt med det kvenske miljø. Jeg begynte å undervise finsk på høgskolen i Alta og trodde den gang at kvensk var en finsk dialekt. Det har vært en lang prosess

for meg å skjønne at finsk ikke er noe identitetskapende for kvener. I dag er kvensk endelig anerkjent som et norsk minoritetsspråk, men kvensk har ennå ikke fått status som eget fag ved Universitetet i Tromsø. I dag ligger det under finsk, mye grunnet manglende ressurser. Målet er å ha kvensk som eget fag med egne stillinger. I dag er størstedelen av kvenskundervisningen basert på fjernundervisning.

Kvensk skriftspråk

I følge Söderholm er det i dag rundt 1000 personer som har kvensk som passivt språk. Det kvenske språket er langt fra ferdig utviklet ettersom kommunikasjonen lenge kun har vært muntlig. Hun arbeider med å konstruere et eget kvensk skriftspråk med tilhørende grammatikk og ordliste.

–Jeg tror det er mye skjult kunnskap som er til for å oppdages. Dessverre er det nesten ingen barn og ungdom som kan kvensk, og det ser mørkere og mørkere ut for det kvenske språk. Likevel er Söderholm positiv til kvensk som et fremtidens språk.

– Hvis ikke vi var positive til språkets utvikling ville vi ikke ha holdt på her. Man må få politisk aksept samtidig som at man må føle at der er håp. Man har hele tiden møtt nederlag etter nederlag. Dette fører til resignasjon og dårlig selvfølelse. Man må få opp selvtiliten og troen hos folk. Samtidig er det et problem at man ikke har verken økonomiske eller menneskelige ressurser å ta av. Söderholm ser språket som en viktig ressurs for revitalisering.

–Samene har jo klart det. De klarte på et mye tidligere tidspunkt å lage en infrastruktur i språket sitt. Dette har vært med på å hjelpe dem mange skritt videre.

En minoritetsgruppe

Aronsen mener kvenene burde ha vært på høyde med både nordmenn og samer når det gjelder aksept.

–Dessverre har språket vårt ennå en lav status, noe det har hatt lenge. Vi er på en måte lillebrødrenes lillebror, hvor samene er lillebrødrene til nordmenn, og vi er lillebror til samene. Det offisielle samiske har klart å bygge seg opp en sterk infrastruktur. Når vi roper hei til disse har det vært lite svar å få. Det er vanskelig å få aksept hos disse også.

Aronsen mener at blant annet kvenskundervisningen ved Universitetet i Tromsø er positivt for kvensk kulturs utvikling.

–Flere oppdager at de har et språk som betyr noe. Når de får tro på språket sitt, får de også tro på kulturen sin. Mange vil da finne sine røtter, både språklig og kulturelt. Av dette oppstår det et behov for folk som snakker kvensk og som har kunnskap om den kvenske kultur. Det blir en god sirkel for oss kvener.

forteller Seljevold.

–Frem til 1960-tallet var mange kvener trespråklige, de kunne både kvensk, samisk og norsk og hadde en stor kulturell kapital. Mye av dette har gått tapt. Generasjonen som nå er rundt 60 år snakker kvensk og har kvensk kultur som sin dominerende kultur, men siden språk er en så viktig identitetsmarkør, samtidig som språket i stor grad har forsvunnet, føler mange at bygdene der de bor ikke lenger er deres, siden det i liten grad snakkes kvensk der lenger. Noe av det mest interessante er at barn av foreldre som var utsatt for fornorskingspolitikken viser interesse for det kvenske og ønsker å lære seg språket. Nå finnes det faktisk også en egen kvensk drakt, på linje med samenes koster og de norske bunadene, opplyser Seljevold og legger til – For øvrig synes jeg det er litt skammelig at Universitetet i Tromsø venta i 30 år før de satte i gang et eget kvenskstudium, siden UiTø skal være universitet spesielt for landsdelens egen befolkning.

Film og følelser

For Seljevold er det å lage film ikke bare å lage film. –Jeg har lært hvor stor påvirkning et videokamera har. Det tar lang tid for folk å venne seg til et kamera, noe som for så vidt er bra, da det er snakk om et kraftfullt medium. En film kan fremstilles som en sannhet, men vil alltid være bare en av flere sannheter. Derfor er det viktig for meg å få tilbakemeldinger slik at jeg kan gjøre filmen min mer presis og fremstille dem på en måte som er mer etter deres virkelighet. –Jeg var veldig spent på om jeg har tolket Solgunn riktig og om jeg har plukket ut de bitene som er viktig for henne også. Jeg ønsker å fremstille henne og det kvenske folk på en verdig måte.

Filmen viser også Eira Söderholm som nå har fått en styrket selvfølelse, delvis gjennom å praktisk talt ta ordet i sin munn. I dag studerer hun kvensk språk og kultur ved Universitetet i Tromsø. På filmen ser vi hvor glad hun er etter å ha bestått muntlig eksamen med glans. Hun kan ikke fatte at det gikk så bra. Læreren hennes kommer ut, gir henne en klem og stiller spørsmålet: hvorfor er det så rart at du bestod? Dette er jo morsmålet ditt! –Etter folkeskolen følte jeg meg så liten at jeg rett og slett ikke turte å starte på etterutdanning. Det å nå kunne få studere mitt eget morsmål på universitetsnivå er med på å øke selvfølelsen min. Det har vært sårt å ikke få kunne snakke språket mitt. Nå kan jeg det, endelig.

I kinosalen sitter også Eira Söderholm, førsteamanuensis i finsk og lærer i kvensk ved universitetet i Tromsø. –Denne filmen handler om de negative følelsene kvenene har følt og hvor viktig det er å få anerkjennelse. Vi majoritetsmennesker kan ikke skjønne hvordan det er når det er et dårlig utgangspunkt i hva og hvem man er. Söderholm mener denne filmen har to funksjoner. –For det første er den et viktig element i et større terapeutisk arbeid for alle som har vært med på dette. Man deler sine opplevelser. For det andre skal majoritetsfolk og politikere forstå. Kvener har vært gjennom noe som ikke bare kan ses utenpå kroppen. Filmen kan få folk til å se inn i sjelen.

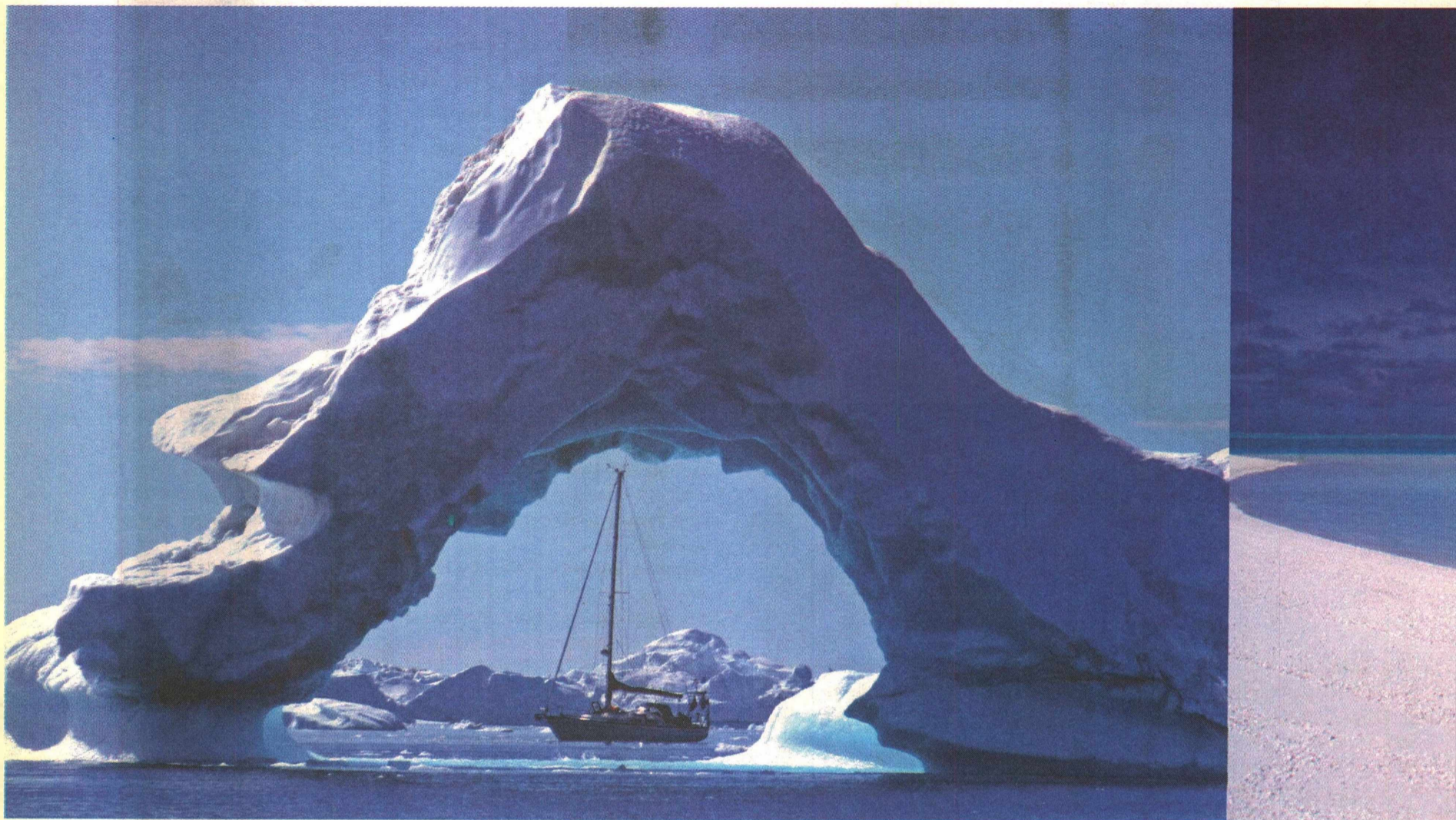
–Jeg og kameraet mitt har plaget dem mye i løpet av 3-4 måneder, smiler Seljevold.

–Jeg er glad for at jeg gjennom filmen får gitt dem noe tilbake. Jeg har ikke så store tanker om at filmen min vil kunne påvirke samfunnet mye, men det er viktig kunnskap, spesielt for mennesker her i Nord. Det er viktig å vite hvem som bor i nabolaget.

REISEPORTRETT Audun Hetland

Med seilbåt til verdens ende

TEKST MAGNUS AAMO HOLTE
FOTO YNGVE RAKKE/ OLE A. JENSEN/ REIDAR GERGERSEN

Tromsøstudenten Audun Hetland gjorde det mange av oss bare drømmer om. Sammen med tre kamerater brøyt han opp fra hverdagsrutinene, og forlot familie, venner og tryggheten i Norge for å seile jorda rundt.

Sensommeren 2002 legger fire staute karer ut fra kaia i Porsgrunn om bord i den 34 fot store seilbåten "Sumithra". Ingen vet hvor ferden vil ta dem og de har ingen planer for hvor lenge de skal være vekke. - I utgangspunktet hadde vi ingen andre planer enn at vi skulle være borte i et års tid og seile Atlanterhavet på tvers, sier Audun.

Ferden skulle vise seg å ta tre år, og ta guttene til noen av verdens mest bortgjemte steder.

Hva fikk dere til å bare bryte opp, forlate familie og venner, og legge ut på eventyr?

- Vi har aldri tenkt over hvorfor vi gjorde det. Vi hadde bare lyst, så vi gjorde det. Alle sier vi er så heldige som hadde mulighet til å bare legge i vei. Sannheten er tvert i mot den at de aller fleste av oss faktisk har muligheten til å gjøre noe sånt som dette. Det handler om prioriteringer, for det finnes jo både positive og negative

sider ved alt. Det handler om å ha lyst og vilje nok til å gjøre noe. Har man det, ordner det seg alltid.

Finansiert av Lånekassa

Det siste halvåret før turen jobbet guttene intensivt for å skrape sammen nok penger til seilbåt. I tillegg ble det nødvendig med et lite lån i banken.

- Selve båten kosta ikke så mye. 350 000 delt på fire stykker, forteller Audun.

Selve turen ble finansiert av Lånekassa gjennom stipend og lån. Guttene var derfor helt avhengige av å gjennomføre

” Selve turen ble finansiert av Lånekassa.

eksamener mens de var ute på sjøen.

Var det ikke vanskelig å kombinere studier med jordomseiling?

- Det er faktisk derfor jeg har endt opp her i ved Universitetet i Tromsø. Jeg trengte et studium hvor jeg kunne slippe å være tilstede i undervisninga. Underveis fant jeg faktisk ut av psykologi er innmari interessant, og nå holder jeg på med en mastergrad i faget.

- Samtidig har fakultetet og instituttet vært veldig behjelpelige med tilrettelegging. Jeg starta jo før kvalitetsreformen, heldigvis. Å få til noe tilsvarende ville vært mye vanskeligere i dag, påpeker Audun.

Likevel har ekspedisjonen levd på et stramt budsjett. - Vi sparte på alt. Da vi dro fra Norge mangla vi haugevis av obligatorisk utstyr som var nødvendig for å fullføre turen. Men det visste vi jo ikke da, for med unntak av Reidar hadde vi ingen seilerfaring. Vi hadde heller ikke råd til satellitttelefon, så det kunne gå et par måneder mellom hver gang vi fikk ringt hjem til mor.

Apropos mor, hva syntes familie og venner om denne turen?

- Mor har aldri likt sjøen, så for henne var det ikke noe trivelig til å begynne med. Men hun vente seg til det. Personlig syntes jeg det var like greit å være uten satellitttelefon. Hvis jeg plutselig fikk en tekstmelding eller telefon fra Norge, ville det vært som å stå med et bein i Norge og et i Stillehavet. Hele poenget med en slik tur er at man skal være selvberga og selvstendig, utdypet Audun.

Fire blir til to

Etter noen måneder ble de fire eventyrerne til tre. Den ene av deltakerne følte at han ikke passet inn blant de andre, pluss at kjæresten venta på han hjemme. - Vi var vidt forskjellige personer, så han fant ut at det var best for han å reise hjem. Det er viktig å poengtere at vi skiltes som venner, og vi gjorde det ettertrykkelig klart at vi alltid kom til å ha ei seng ledig dersom han skulle ombestemme seg.

Før året var omme hadde også tredjemann forlatt bordet, og hoppet på flyet hjem fra Tahiti. Savnet av kjæresten ble for stort, og studier kom i veien for at han kunne mønstre på igjen senere.

- Egentlig er jeg glad for at jeg var singel. Det må utvilsomt tære på ethvert forhold dersom man er borte over så lange perioder som vi var, mener Audun. Selv om turen varte i tre år, var Audun og Reidar også hjemme i perioder.

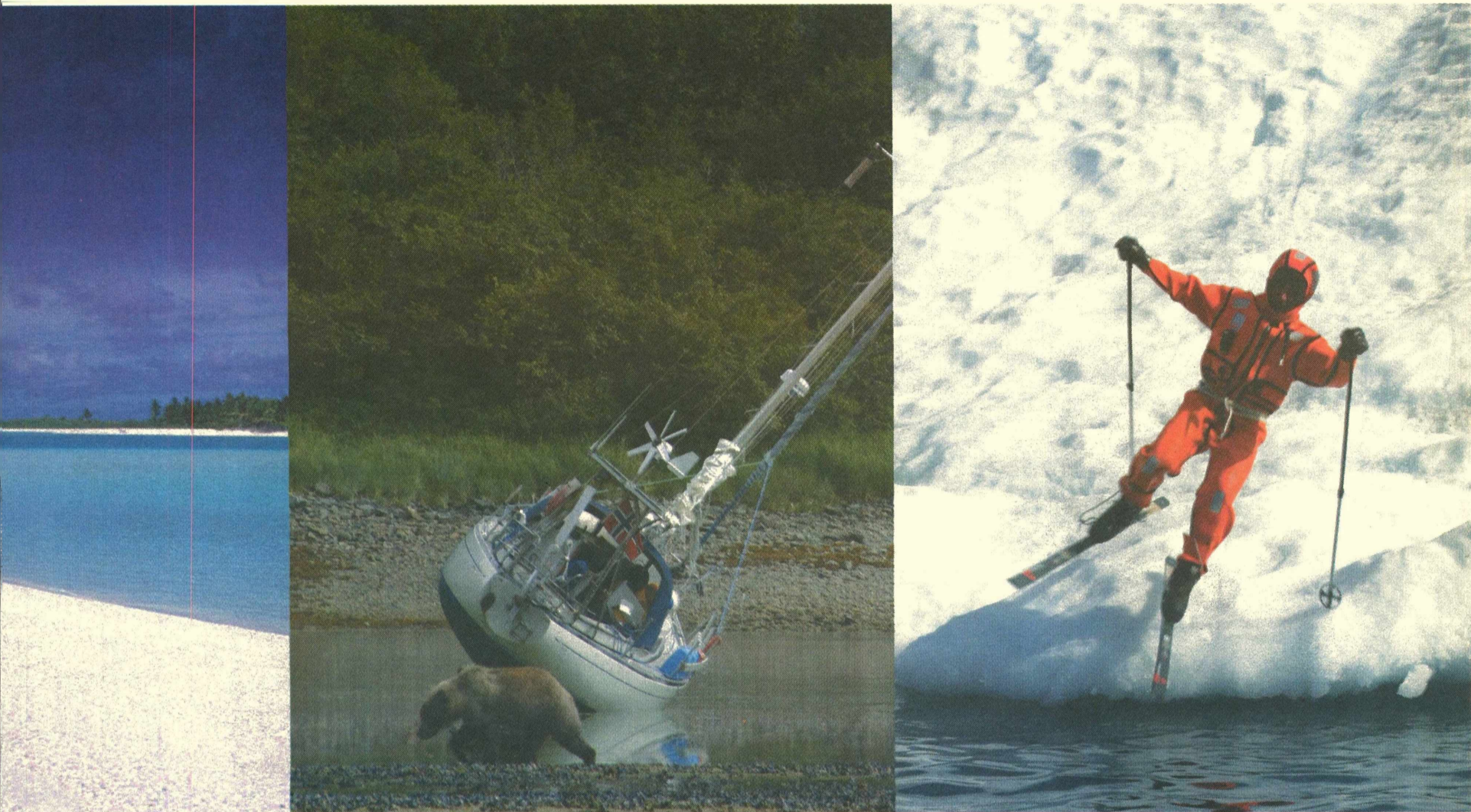
Hvordan greide dere å bevare samholdet og vennskapet når dere levde så tett, så lenge?

- Vi kragla faktisk aldri. Vi var veldig bevisste på at vi måtte arbeide med hverandre og eventuelle problemer som måtte dukke opp for å bevare den gode stemninga om bord. Når man lever så tett på hverandre, må det fungere. Man må være venner, poengterer Audun. - Man skulle jo tro at vi satt oppå hverandre i tre år. Men det var faktisk ikke så ille som det høres ut. Når vi har seila har vi jo hatt åtte timers privatliv hver dag. Vi gikk jo konstante vakter, fire timer på og fire timer av, så den ene var på vakt mens den andre sov.

Dere hadde ikke planer om å være borte så lenge som dere ble?

- Nei, som sagt la vi ut med en plan om å være borte i minst et år, og i alle fall seile rundt Atlanterhavet. I Venezuela måtte vi gjøre et valg. Vi kunne seile gjennom

Panamakanalen og ut i Stillehavet, eller vi kunne seile nordover i Atlanterhavet eller farte rundt i det Karibiske hav. Vi ønska å gjøre noe utradisjonelt, noe som var mindre charter- og turistpreget, så derfor falt valget på Stillehavet.

- Har man først tatt steget ut i Stillehavet er det ingen vei tilbake. Vind- og strømforhold gjør det nærmest umulig å snu, så den raskeste veien hjem vil da være å krysse Stillehavet.

- I det man har seilt gjennom Panama har man i realiteten forpliktet seg til å reise jorda rundt.

Nesten-havari og bjørnevakter

Den mest skremmende opplevelsen fant sted utenfor Colombia. Det var meldt liten storm i det karene godtroende la ut på vei fra Venezuela til Panama.

- Vi hadde jo for svingende krysset Atlanteren, vi hadde jo seilt fra Norge til Amerika! Vi var verdensmestere, og selv ikke når værvarselet ble oppdatert til full storm valgte vi å snu, humrer Audun. Det de ikke visste var at dette havstrekket er livsfarlig å seile i, selv i en liten bris. Vanligvis er det uproblematisk å seile i kraftig vind, så lenge bølgene ikke bryter, men på dette havstrekket bryter bølgene svært lett.

- Her møtes to store havstrømmer. Dette gjør havforholdene så vanskelige at erfarne seilere kan måtte vente i ukevis på gode forhold. Uheldigvis var det ingen

seilere som befant seg i Venezuela på denne tida grunnet urolighetene som fulgte kuppforsøket mot Hugo Chavez, så denne informasjonen fikk vi aldri. - Vi raste bokstavelig talt ned bølgedalene. Det måtte jo gå galt. Og det gjorde det jo

” Vi hørte bjørnene labbe rundt båten mens de skrapa på skroget.

til slutt også. Først ble vi slått overende to ganger, og den tredje gangen gikk vi nesten helt rundt. Jeg og Reidar ble dratt med under vann Heldigvis retta båten seg opp igjen, uten noen større skader. - Det holdt på å gå skikkelig i dass, oppsummerer Audun.

Dette ble vel en lærepenge?

- Så absolutt. Dette med storm er faktisk en helt fantastisk opplevelse. Likevel er det eneste du ønsker å komme deg vekk derifra. Nesten-havariet lærte oss å være mer ydmyke overfor natur og naturkreftene, og det vi holder på med. Du må ha respekt for det du holder på med, hvis ikke fortjener du å få litt smekk. Og det fikk vi så det suste.

En annen hendelse Audun drar fram fant sted i Alaska, og skyldtes en navigeringsblemme av dimensjoner. - Vi skulle ankre opp i ei bukt. Vi durte inn

i bukta, ankra opp, og alt så fint ut. Under middagen nektet desserten å ligge i midten av tallerkene. En kjapp titt på kartet og tidevanntabellen viste at i akkurat denne bukta var det 4 1/2 meter forskjell på høy- og lavvann, forteller han.

Tabben førte til at båten blei liggende på buken hundrevis av meter inne på stranda. Lengre inn på land kunne de to kameratene se 5-6 bjørner som fiska laks i elva.

- Dette var på kvelden. Vi sto på dekk og observerte i det bjørnenes fokus skifta fra laksefisket til oss. I skumringa kunne vi se bjørnene komme sakte utover mot båten.

- Ikke et veldig behagelig øyeblikk, men aldri så galt at det ikke er godt for noe. Sumithra hadde ikke vært oppe av vannet på et og et halvt år, så vi benytta anledningen til å skrape skroget for groe. En skrapa mens den andre holdt bjørnevakt med en hagle ladet med slugs. Det var en spesiell opplevelse å stå der og skrape. Det ble en søvnløs natt, hvor vi hørte bjørnene labbe rundt båten, minnes Audun.

Mange lærdommer rikere

Det tre år lange eventyret har gjort de to mange erfaringer rikere, og Audun sitter igjen med mange inntrykk.

- Det viktigste jeg lærte er at uansett hvor mørkt og håpløst ting ser ut, så ordner det seg alltid til slutt. Jeg lærte også å stresser ned, og ta ting som de kommer.

Før var jeg veldig rastløs, men seiling er god medisin. Du kan ikke akkurat hoppe over bord å begynne å svømme om det ikke skulle blåse en dag. Egentlig var det veldig deilig å ha uendelig med tid.

Hva var det mest spennende stedet dere besøkte?

- Det er veldig vanskelig å velge ut en spesiell plass. Å besøke bortgjemte Stillehavsoyer, glemte sivilisasjoner som svært sjelden får besøk fra utenomverdenen er veldig spesielt. - Som motstykke til palmesus, varme og kokosnøtter i Stillehavet, har vi eksempelvis det islagte og øde Grønland. Det var alle kontrastene som var det mest spennende og som gav størst inntrykk.

Angra du noen gang? - Det hendte seg flere ganger at jeg tenkte "hva i helsike gjør jeg her ute i evigheten?" Når det blåste stiv kuling rett i trynet mitt, dag etter dag, spurte jeg ofte meg selv om hvorfor jeg så absolutt skulle ut å seile. Men alt i alt ville jeg ikke byttet opplevelsen mot noe.

Hva blir så det neste eventyret?

- Nei, si det. Jeg har masser av forslag på lista. Men nå skal jeg først og fremst bare være en vanlig student ved UiTø. Helt vanlig student blir jeg ikke før til neste år etter dette bokstyret og turneringsrunden er over. Jeg tviler på at jeg skal dra bort i flere år flere ganger, men man vet jo aldri.

Analysemedarbeider/Forsker

- Senter for Klinisk Dokumentasjon og Evaluering i Helse Nord

SKDE er i en oppbyggingsfase. Det utlyses derfor en 100 % fast stilling som analysemedarbeider/forsker knyttet til SKDE.

Arbeidsoppgavene vil være å bidra til etablering og understøttelse av SKDEs første hovedarbeidsområde – Produksjon av klinisk styringsinformasjon. Vi legger stor vekt på at vårt arbeid skal skje i samarbeid med fagmiljøene i spesialisthelsetjenesten. Arbeidet vil være organisert i analyseprosjekter som inkluderer:

- 1) sikring av datakvalitet i aktuelle datasett,
- 2) kjøring av kvantitative analyser i tilgjengelige datamaterialer,
- 3) presentasjon av resultatene på en pedagogisk og tilgjengelig måte for våre oppdragsgivere. Publikasjon av resultatene i nasjonale og internasjonale forskningsfora ansees som positivt.

Til stillingen søkes person med universitets- eller høgskoleutdanning på hovedfagsnivå eller høyere.

Det er ønskelig at personen

Enten:

har erfaring fra helsetjenesten samt interesse for helsetjenesteforskning. Kunnskaper i kvantitativ forskningsmetode er en fordel, men opplæring og veiledning vil bli gitt.

Eller:

har erfaring fra kvantitativ helsetjenesteforskning. Kunnskaper/ erfaring fra arbeid i helsevesenet er en fordel, men opplæring og veiledning i helsefaglige spørsmål vil bli gitt.

Det legges vekt på selvstendighet, samarbeidsevne, fleksibilitet og serviceinnstilling. Faglig bedømmelse vil ta utgangspunkt i helsefaglig utdanning/ erfaring samt i evt. vitenskapelige arbeider, pedagogiske kvalifikasjoner, erfaring fra popularisering/ formidling samt fagpolitisk og administrativt arbeid. Det forutsettes at den som tilsettes behersker skandinavisk og engelsk både muntlig og skriftlig.

Vi tilbyr konkurransedyktig lønn – lønn fastsettes etter avtale. Vi er med og utvikler et spennende fagfelt i krysningpunktet mellom forskning, klinikk og ledelse av helsevesenet. Medarbeideren vil få tilgang til god infrastruktur med mulighet for hjemmekontor og fleksibel arbeidstid.

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til prosjektmedarbeider PA Skau, tlf 77 66 99 27 / 995 72661. Søknad kan sendes til skde@unn.no eller til: SKDE, Universitetssykehuset Nord-Norge, boks 100, 9038 Tromsø.

Søknadsfrist: 22. desember 2006

HELSE NORD

©CERO IAS

Dette skjer...

8. & 9. desember: VGBB på Haakon scene

Lille lørdag: hver onsdag

Torsdagsvin: hver torsdag

Lørdagsdisco: alle lørdager

Lørdagsuniversitetet:

2. desember: "Toleranse og retten til fri kommunikasjon"

9. desember: "Dialoger – Arnold Haukeland og Nils Aas"

Driv holder stengt i jula og romjula, men åpner onsdag 10. januar til et nytt semester.

www.driv.no

Tromsø Filmklubb

Visninger før jul:

- Blow 29/11
- Live Flesh 2/12
- Kortfilmkavalkade 6/12
- Raging Bull 9/12
- Et førjulsmareritt 13/12

Alle visninger onsdag kl. 19.00 eller lørdag 15.00 på Verdensteateret
www.filmklubb.com

ELIJAH
WOOD

ROBIN
WILLIAMS

BRITTANY
MURPHY

HUGH
JACKMAN

NICOLE
KIDMAN

HUGO
WEAVING

HAPPY FEET

Premiere på Fokus Kino 1. Desember

FOKUS

KULTUR

rigg vant publikum med røffe strøk

KULTUR

forhåndsomtale

Q and A med Thomas Dybdahl

TEKST: WILLIAM MARTINSEN
FOTO: PRESSE

1. desember spiller Thomas Dybdahl på Kulturhuset i Tromsø i forbindelse med Norgesturnéen. Vi tok en prat med Norges melankolikerprins.

Har du noe forhold til Tromsø som musikkby?

- Har vel egentlig ikke det. Er ikke helt klar over hvilke band som kommer fra Tromsø skal jeg være helt ærlig. Men det har vore "jævla kjekt" hver gang vi har spilt da. Så vi gleder oss jo til å komme opp igjen.

Mye stress om dagen nå som dere er på turné?

- Nei, mer slitsomt. Relativt lange dager i en buss. Men egentlig helt greit.

Hvor og når lager du helst låter?

Han ler litt og forteller:

- Har prøvd på en arbeidsstruktur. Å gå på jobb hver dag og prøve å skrive litt. Men det funker ikke helt for meg. Så jeg har egentlig bare funnet ut at jeg bare må skrive når jeg får en ide. Spiller ikke noen rolle når eller hvor det er. Bare jeg får utnyttet de der små kreative glimtene, så er det det som funker best for meg. Hvis du isolerer deg litt, så du ikke har sosiale hensyn å ta. Ingen du skal treffe og ingen du forstyrrer hvis du begynner å klimpre midt på natta. Det er vel kombinasjonen av gjerne å være et sted du ikke har så mange bånd knyttet til og det å være helt alene som pleier å funke.

Tekst eller melodi først?

- Det er vanskelig å forklare. Hva er en ide?, spør han og fortsetter:

- En ide er noe som føles som om det kan være starten på noe. Setter meg aldri ned og liksom jammer fram ett eller annet. Det

er ikke en måte jeg liker å jobbe på. Men etter hvert kjenner du igjen en ide som kommer og om det er noe å bygge videre på. Det kan være alt i fra en setning til en akkordrekke, et gitarriff eller en melodi. Det kan være alt mulig. Men som regel gjør jeg alltid ferdig musikk før jeg gjør ferdig tekst. Og så er det gjerne et par ting som har hengt igjen sånn tekstmessig fra når du har holdt på og tultesunget litt.

Dylan eller Young?

- Må vel egentlig si Dylan der. Selv om kanskje det albumet som har betydd mest for meg som musiker og produsent er et Neil Young-album, så tror jeg allikevel jeg må si Dylan.

Har du noen favorittartist for tiden?

- Akkurat nå så tror jeg en av mine favoritter er Gillian Welch.

Science er jo litt annerledes enn tidligere album. Hva var det som gjorde at du valgte å gå en litt annen retning enn tidligere?

- Var egentlig bare nødvendig, tror jeg. Selv om det tidligere har funket bra så tror jeg en har godt av å prøve noe annet både i form av uttrykk og i form av arbeidsmetode. For å holde hele prosessen både frisk og spennende, for meg også.

Grunnen til at Thomas Dybdahl kalte skiva for Science var for at han blir inspirert av forskning og vitenskap. Men vitenskap kan jo være så mye.

- Tja, det er vel helst naturvitenskap, evolusjonsforskning og historie som kanskje har gjort mest inntrykk. Men ikke ta det bokstavelig. Jeg går liksom ikke hen og skriver en sang om ursuppa. Men alt som kan vekke følelser og som kan gjøre noe med deg, uansett hva det er, kan brukes som en grobunn for inspirasjonen. Jeg bruker det til å bearbeide og å få ideer. *Hva inspirerer deg bortsett fra forskning?*

- Først og fremst andre artister. Annen musikk, film og litteratur. Alt som på en måte er fiktivt, nesten.

Det er 2 år siden One Day You'll Dance for Me New York City kom ut. Men du har ikke bare ligget på latsiden siden den gang.

- Nei, jeg har turnert masse og brukt mye tid på plata.

Er det et bra crew du har med deg?

- Ja, veldig. Akkurat nå har vi vært på turne ganske lenge. Nå er vi, hvis jeg skal si det selv, i vårt livs form. Vi har spilt masse, så vi har kommet inn i en sånn modus hvor vi ikke trenger å tenke på selve spillingen, men alle de tingene som du kan gjøre for å løfte det fra bare spilling til kanskje litt *magic*.

Med det kan nok de fleste av oss glede seg til den 1. desember!

- Hehe, ja det gjør vi óg!

I 2004 kom The National Bank ut med plate? Vil vi høre noe mer fra den kanten?

- Javisst. Vi har allerede hatt skriveuke der vi isolerte oss i et gammelt fyrårn på Jæren. Hvor vi bare skrev og spilte inn demo. Så vi håper på å få det til i løpet av neste år.

Noen andre prosjekter på gang?

Litt nølende, med en viss mystikk, svarer han.

- Akkurat nå så har jeg vel egentlig ikke det.

Kanskje litt tidlig å spørre om, men har du planer om et neste album?

- Det har jeg ikke tenkt på engang. Gleder meg selvfølgelig til å komme meg ut i det igjen og bare leke med instrumenter og ta opp ting. Men har ikke fått noen tanker om hvordan det skal bli.

Har du forresten tatt skjegget?

- Ja

Virkelig?

- Ja, men barten er igjen. Hehe.

Fra "Skrivebordet"

Blues til Vidar prt 2

Jeg skriver om natten igjen og har forvåket meg til det meningsløse. Jeg har en kvise over høyre øyelokk, og det svir i nesen. Håret er fett, og klokken er, som påpekt, mye over tiden. Jeg bretter sokker, former dem til fine baller og kaster dem oppi skuffen. Ikke alle treffer, men de fleste oppfører seg. Jeg er selskapssyk og begynner å klimpre på gitaren. "Love Me Do" for åttende gang i dag. Men gitten er sur, sargen har fått seg en trøkk. Strengene klager langs halsen. Legger plekteret på nattbordet og kikker ned på ti tær. Går i dusjen, vasker av meg dagen og tørker meg for natten. Nydusjet og ren spaserer jeg tilbake til mitt værelse. Der sitter sannelig Vibeke Sæther og er ikke så fornøyd med verden. Atte Katte Noa! kvitrer hun Hun savner en lekekamerat, akkurat som meg. Vi bestemmer oss for å hoppe opp, og hoppe ned. Mange fine farger kommer flygende forbi, og sokkene trapper i skuffen. Vibeke synes at vi skal klippe av oss alt håret. Skallet og nydusjet betrakter jeg verden og synes det er leit med enkelte ting. Jeg synes det er så dumt med krig, sult, fattigdom og slikt. Også synes jeg det er noe dritt at det finnes så mye dårlig musikk, filmer, bøker og vin. Vibeke er enig, og det er ganske topp. Det sier jeg til henne. Det er stimulerende. Vidar Lønn Arnesen kommer slentrende. Denne gangen på trehjuls sykkel sin, og han har fin, rød hjelm på. Med borrelås til å feste hakebeskyttelsen. På siden har han limt fast klistremerker med bilde av Michael Jordan og Cindy Crawford. Det plager meg. Sier det til ham, men på en høflig måte. Han parerer med å si at han har vært på kajakkseminar sammen med Cliff Richard, og Vibeke lyser opp. Vi lager møllkulepaté med marsvinsaus. Vidar begynner å synge på en Smashing Pumpkinslåt, og siden det er natt glemmer jeg at jeg er sint. Hurra! Vibeke, Vidar og jeg sitter på trammen og tar oss en pils. Jeg har en sigarett i munnviken og hatt på hodet. Det er natt, det er lov. Vi synger sammen, Kjetil Bjørnstad skråler med, og det er sand over alt. Vi synger sanger av Arcade Fire, Am Mann og Dylan. Vidar tar Vibeke på låret, men han kjenner at han er for nær. Han kysser hennes hår, solen kommer og han går.

FRITHJOF EIDE FJELDSTAD

KULTUR Kamp for Kampsport

Nektes adgang til gulv

TEKST: FRITHJOF EIDE FJELDSTAD
FOTO: OVE AIGNER HAUKENES

Ove Aigner Haukenes ønsker å benytte tomme lokaler som treningsstudio. Universitetet sier nei.

På Universitetet i Tromsø står det tomme og ubrukte lokaler. Ove Aigner Haukenes, som driver Tromsøs eneste Tai Chi klubb har ingen faste lokaler å undervise sine elever i, men må likevel se på at rommene støver ned.

-Jeg synes det er tåpelig at Universitetet har masse ledige rom stående, men at det ikke går an å benytte seg av dem, sier en undrende Haukenes.

Haukenes mener at Universitetet bør fremme nye tanker og ideer som bedrer studentenes hverdag. Han kan ikke se at dette blir gjort i hans tilfelle.

Bruker opp luften

Inntil januar i fjor hadde Haukenes brukt bomberommet på humanistisk fakultet som treningsrom, men da akidoklubben mente at hans treninger "brakte opp luften deres" ble Tai Chigjengen kastet ut. -Siden har jeg måttet benytte meg av provisoriske treingssteder, som stuer og byggeplasser, opplyser den unge treneren. -Dessuten er ikke lederen for akidoklubben en gang student ved Universitetet, legger han til.

Kartellvirksomhet

Haukenes forteller videre at hvis hans klubb skulle få tilgang på Universitetets ubrukte gulvplass, måtte han og hver elev betale medlemsavgift til TSI og 1500 kroner i året til Kraft, til tross for at ingen av de to institusjonene har noen som helst forbindelse til eller har vært med på eksistensen eller opprettelsen av Universitetet som sådan.

- Dette kaller jeg ren kartellvirksomhet, anklager Haukenes.

- I og med at jeg av prinsipielle grunner driver en nullprofittklubb, har jeg ikke 15 000 kroner i året for de ti medlemmene i klubben å betale Kraft, bare for å få tilgang på et gulv som uansett står tomt, sier Haukenes frustrert.

Alle pengene i klubben går med til å betale Haukenes sin trener, som er fra USA, og til å arrangere seminarer av internasjonal størrelse innen tradisjonell Kung Fu og Tai Chi. Både treneren og seminarene er noe alle i Tromsø potensielt sett skal kunne dra nytte av og er, etter Haukenes mening, en berikelse til kulturtilbudet. Takket være Driv har Tai Chiklubben et sted å holde treninger enn så lenge.

- Vi kan bare trene uregelmessig, men fra fredag er vi i gang igjen, opplyser Haukenes og anbefaler interesserte å titte innom Drivs nettsider for treningstider.

VM: Ove Haukenes frykter for Norges representasjon ved VM i Tai Chi.

Femte plass i VM, vil videre

Haukenes har nylig deltatt i historiens første Tai Chi-VM, hvor han høstet femte plass for utenlandske utøvere. Haukenes var eneste representant fra Norge og Skandinavia. I mai 2007 venter VM i Kung Fu.

- Hvis ikke Universitetet endrer mening i forhold til hvorvidt de kan støtte dette tiltaket, kan jeg måtte bli nødt til å representere USA i fremtiden, advarer Haukenes motvillig.

Den lovende akidoutøveren har også planer om å delta ved neste VM i Tai Chi

som holdes om to år.

- Da vil jeg samle et team på tjue stykker som skal gjøre Tai Chi sverdform. Også her kan Norge stå i fare for å miste representanter i et VM, avhengig av hvordan Universitetet stiller seg til å støtte opp under Haukenes sin klubb.

Haukenes oppfordrer de som kan tenke seg å praktisere sverdkunst om å melde seg. Han har også planer om å starte opp en ny klubb ute på Brensholmen.

SAMFUNNET
SOSIALT
NERNERLEDES
ANGFOLD
ESTER
NDDERLIG
YSKAPENDE
ETTVERK
NESTÅENDE
ROMSØ

Bli med i Studentsamfunnet, du også!

post@studentsamfunnet.org

KULTUR I Drivs kulisser

Kanskje kommer deLillos

RIGGING: Det krever mye arbeidskraft når Driv skal huse artister.

TEKST: BENEDIKTE AAS
FOTO: KJELL STURE JOHANSEN

Driv har huset mange musikalske storheter. Det krever forberedelser og grundig planlegging. Men hva vil det si?

Klokka er fire på ettermiddagen, og mørket har for lengst lagt seg over Tromsø. På flyplassen møter vi Sindre Wolf fra vertskap og Runar Michaelsen fra rigg-gruppa til Driv. De er der for å hente deLillos. Etter litt venting ankommer bandet sammen med tourmanager, lydmann og lysmann. Etter at Sindre og Runar har hjulpet til med å lempe instrumenter og utstyr inn i bilen, bærer det av gårde til Driv.

Svartkledde riggere

Når vi ankommer Driv, er rigg-gruppa allerede i full gang med å rigge til konsert på Haakon Scene. På scenen jobber 4-5 stykker med å rigge opp instrumenter, høyttalere, forsterkere og lys. Scenen er ganske mørk og folka er svartkledde, så det er litt vanskelig å få med seg hva som egentlig foregår.

Susanna Happonen rigger opp lys.

- Det kreves nok strømkurser for å få bra lys. Også trenger man selvfølgelig lys, kabler, dimmere og dimmebord. Hvor mye kommer an på hvor fancy lys man vil ha, forteller hun.

Folkene som jobber på scenen virker erfarne og trygge på det de gjør. Det bæres, hamres, plugges, gis instruksjoner og diskuteres. Det hele virker som en slags maurtue, med alle de svartkledde menneskene som svirrer rundt og jobber.

Alt under kontroll, stort sett

På scenen diskuteres det mellom to personer. Uforståelige ord og uttrykk blir droppa i vilden sky, men de kommer til enighet til slutt. Stemningen virker litt stressa, det er mye som skal gjøres klart til lydprøven.

Sigbjørn Ryggen jobber som lysmann for deLillos. Han holder på med å rigge opp trommesettet.

- Jeg er jo egentlig lysmann, men nå må jeg sette opp instrumenter. Han som egentlig skal gjøre det har ikke kommet enda, så jeg må hjelpe til litt, sier han. Ting virker litt kaotisk, men Runar forteller oss at de stort sett har alt under kontroll.

-Set-liste og input-liste er veldig generelle og varierer fra sted til sted. En input-liste forteller hvilke effekter som skal på hvilken linje, hvilke mikrofoner som skal i hvilke kanaler og så videre, sier Runar.

-Yah, hey, yo, sier deLillos egen lydmann, Johnny Skalleberg, gjentatte ganger i mikrofonen for å teste lyden. Det blir mer og mer vanskelig å kommunisere med andre etter hvert som lyd og instrumenter testes.

-Vi har alt under full kontroll, alt er planlagt ned til minste detalj og ingenting har gått galt noen sinne... flirer Ståle Nordlund i vertskap. Sammen med Sindre er hans rolle å ta vare på bandet. All kommunikasjon med bandet foregår gjennom dem.

- Det blir fort forvirrende for et band å forholde seg til 40 forskjellige personer, derfor fungerer vi som et mellomledd for at det skal bli mindre kaotisk og mer behagelig for bandet, forteller Ståle.

En million knapper

Johnny holder fortsatt på med lyden. Han trykker og skur på knapper, hoier i mikrofonen og gir instruksjoner til riggerne på scenen.

-Jeg har jobba som lydmann for deLillos i tre uker nå, men har også jobba for dem for mange år siden, forteller han. Johnny er en opptatt mann, og har lite tid til å forklare oss hvordan et lydboard fungerer. Ståle, derimot, prøver så godt han kan.

-Jeg har forstått det sånn at de nederste knappene er til forskjellige linjer, for eksempel til mikrofonen til vokalisten. De millionene med andre knapper vet jeg ikke. Men jeg tror ganske sikkert at det er mindre knapper på ei romferge, forklarer Ståle, og forteller samtidig om forberedelsene vertskapet må gjøre til en konsert.

-Vi begynner et par dager før konserten med å lese gjennom kontrakten til bandet. Vi må gjøre klar raideren, det vil si gi kokkene beskjed hvilken mat de skal lage til bandet, og skaffe øl, vin og brus til backstage.

Sindre og Ståle tar også godt vare på oss, og sørger for at vi får varm kaffe. Ståle prøver også å underholde med en rød klovnehatt når det blir litt kjedelig og mye venting.

- Det er utrolig hvor mye rart vi finner her på huset, forteller han og henviser til klovnehatten.

Lydprøve

Bandet ankommer, og begynner å teste ut lyden på instrumentene sine. Tourmanager og altnuligmann for bandet, Håvard, hjelper til med lydprøven og

spiller gitar og synger.

Dunk Dunk Dunk – basstromma dunker og dunker i en evighet før de endelig finner den perfekte lyden. Trommer, gitar, mikrofon, piano, bass og banjo testes ut. Vi blir til og med servert en aldri så liten banjoserenade, med basstromme-dunk inni mellom.

-Ganske bra!

-OK! Kjør på!

Lydmannen og de på scenen kommuniserer seg i mellom om hva som bør gjøres bedre. Mens bandet spiller noen låter, som lydmessig nå virker ganske stødige, står Sigbjørn i en stige og holder på med lysene som henger foran scenen.

Lars Lillo Stenberg må stikke en tur til NRK, mens resten av bandet fortsetter lydprøven. Rockelåter med engelsk tekst som minner lite om deLillos blir spilt for oss, men lyden høres bra ut.

Etter lydprøven samles alle gruppelederne på Driv til møte. Her går de gjennom hva som må gjøres under konserten, og hvem som skal gjøre hva. Nå er det en halvtime til dørene åpnes, og ordensvaktene får det travelt med å flytte rundt på bord og stoler for å gjøre plass til konsertpublikummet.

DeLillos'85, Haakon Scene 23.11

Allerede før klokka 22 er Haakon Scene full av konsertstemte folk. Stemninga er på topp. Forventningsfulle publikummere drikker torsdagsvin og øl av plastglass, prater og venter. Gjennomsnittsalderen er i kveld en del høyere enn hva man vanligvis opplever på Driv. Dette er helt klart en begivenhet som passer like bra for unge studenter som for foreldrene

KULTUR

deres. Det som tidligere på kvelden var et kaotisk rigg-virrvarr, er nå et fullstappa og stemningsfullt lokale.

Til stormende jubel entrer DeLillos'85 scenen. Johnny og Sigbjørn jobber iherdig bak lys- og lyd-dashbordene sine. Lyd og lys ser ut til å fungere som det skal. Publikum jubler til låta "Jeg plager ingen", og Lars Lillo Stenberg proklamerer at bandet vil drikke gravøl for sola som har forsvunnet i Tromsø.

deLillos'85 er ikke det deLillos mange kjenner fra før, men deLillos som bandet var da de startet i 1985. I likhet med

mange av mine medstudenter, var jeg sengevæter og under én meter høy i 1985, og husker derfor fint lite av bandets begynnelse. Etter hvert ble man mer kjent med musikken, da gjerne slagere som "Neste sommer" og "Kokken Tor". Dette kunne vi imidlertid ikke forvente oss denne kvelden, siden det var deLillos'85. Det forhindre likevel ikke publikum i å skrike etter "Kokken Tor" mellom låtene, men de måtte skrike forgjeves.

Låta "S'il Vous Plait" ser ut til å glede publikum, og jeg tar en liten prat med en svært fornøyd Sindre.

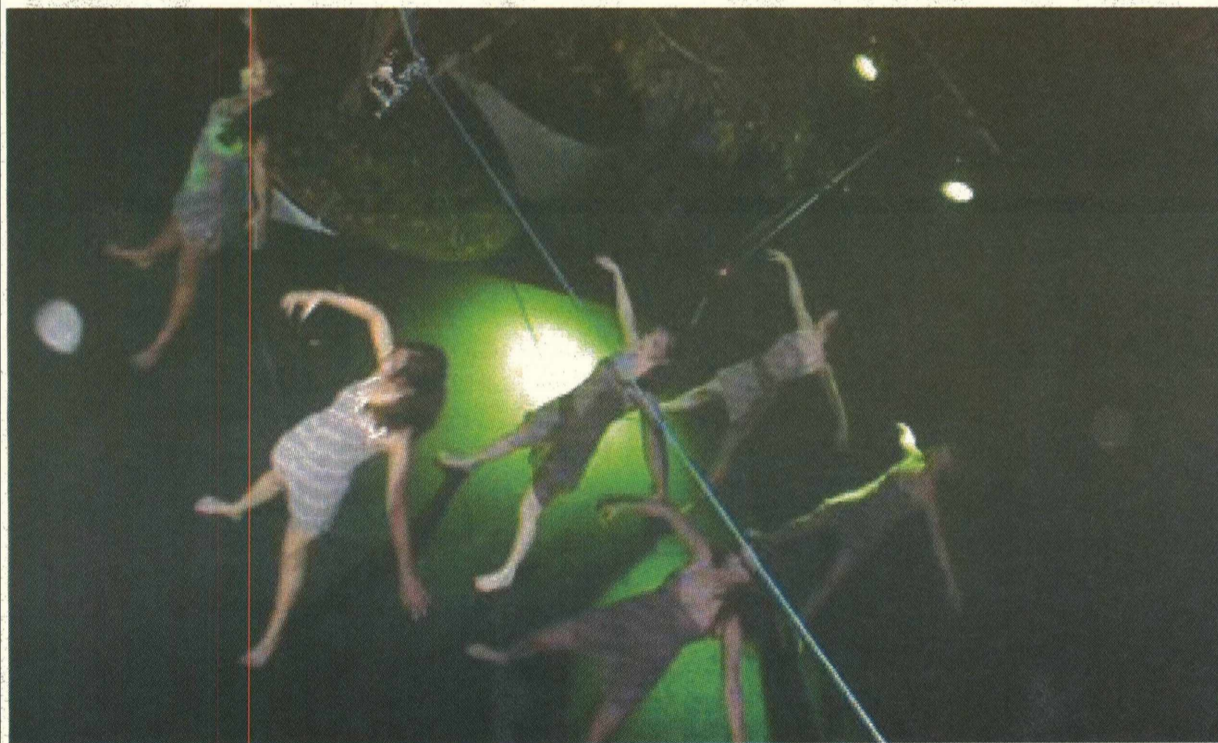
-Jeg er fornøyd med resultatet. Det er gøy å være på jobb når det er masse folk på konsert. Det er mange folk på jobb under en konsert, cirka 16 stykker tror jeg. Regner man med alle som er med på gjennomføringa av en konsert, er det langt flere. Gjennomføringa av en konsert begynner alt en uke i forveien, fortelle han.

-Som rockemusiker kan jeg tillate meg denne formen for språkbruk: FUCK SE OG HØR! brøler Lars i mikrofonen til stormende jubel fra publikum, og sikter til en viss konflikt han har med sladrebladet. Det er ingenting å si på gitarferdighetene

til Lars, som drar mange kjappe og stødige soloer.

Selv om publikum atter en gang brøler etter "Kokken Tor", bringer "Tøff i pyjamas" et enormt jubelbrus gjennom Haakon Scene. Bandet blir bare mer og mer energiske på scenen. Etter to ekstranummer, med blant annet "Min baby dro av sted", "Finnes det en kvinne" og "1984", som ble akkompagnert av banjo- og bøltespill, takket deLillos for kvelden. Publikum virket storfornøyd, til tross for at de ikke fikk høre "Kokken Tor".

Akademisk dansefeber

INSTRUKTØRMANGEL: Dansademika etterlyser kompetente instruktører og flere medlemmer

TEKST: FRANK JØRGENSEN WOLD
FOTO: PRESSE

Lørdag 18. november feiret dansegruppen Dansademika 10 år. Nå ønsker de flere medlemmer.

Dansademika ble startet i 1996 av Kristine Sørgaard, Helene Hoggen og Berit Bjugan, samt noen andre ildsjeler. Dansademika er en undergruppe av TSI og har egen leder og et styre. De satser på å samle studenter som er glade i dans og de ønsker å lage et godt dansemiljø i Tromsø. Opp igjennom årene har de hatt forestillinger blant annet på Oktoberfesten, erotiske(!) fester på Universitetet, Kulturhuset, Nerstranda senter og Driv.

Lørdag 18. november feiret de sitt 10 års-jubileum på DrivKraft, med innleide instruktører for anledningen, som hadde

timer i moderne dans, hip hop og street-jazz.

TV inspirerer til dans

- Da Dansademika ble startet i 1996 var det ca. 10 – 15 betalende medlemmer. Tallet på medlemmer steg mye i begynnelsen, og vi hadde en topp for noen år siden med ca 100 betalende medlemmer, sier Birthe Vang og Silje Andreassen i Dansademika. Siden glansdagene har interessen for dans vært på vikende front. Nå, derimot, ser det ut til at interessen er på full fart oppover, hovedsaklig på grunn av show som Dansefeber på TVNorge og Skal vi danse på TV2

- Interessen for moderne dans, streetjazz og hip hop har tatt av etter at danseprogrammene på TV har slått gjennom. Medlemstallet har gått noe ned siden vi var på topp, og vi teller pr. i dag

ca 50 medlemmer, men interessen er som sagt økende.

Dans i fire former

Dansademika har timer i 4 forskjellige dansetyper. På mandager er det time i streetjazz, som er en urban jazzform, som er inspirert av funk og hip hop. På Tirsdager er det time i jazz, som er en dans mer tilpasset nybegynnere, men som setter krav til rytme, presisjon, teknikk, smidighet og styrke. På onsdager er det moderne dans på timeplanen, mens det på torsdager undervises i den brasilianske kampsportdansen capoeira. Alle timene til Dansademika foregår på DrivKraft i sentrum.

Ønsker instruktører

- Vi er veldig fornøyd med dagen så langt, det har vært bra oppmøte. De innleide instruktørene er meget dyktige.

Vi håper på å øke medlemsmassen og få flere instruktører med på å arrangere en slik event som denne, siden vi ikke har økonomiske midler til å lønne instruktørene i like stor grad som de profesjonelle danseskolene. Hvis vi skal være konkurransedyktige må vi kunne tilby instruktørene en bra belønning og det føler vi ikke at vi klarer i dag. Klarer vi ikke å få instruktører så blir det heller ingen instruksjonstimer, forteller Birthe Vang og Silje Andreassen.

Etter jul starter Dansademika opp igjen med et nytt semester med nye, spennende dansetimer, da også med timer i hip hop. De håper da at så mange danseinteresserte studenter som overhodet mulig tar kontakt og melder seg inn. Slik blir det også mulig å rekruttere flere instruktører, noe de har hatt problemer med de siste årene.

KULTUR Utstilling

Uforanderlige Tinden blir dynamisk

Årstider: 169 bilder fremstiller Tromsdalstinden i fem årstider.

TEKST: MARIANNE ELOISE STØRSETH
FOTO: MORTEN HARNANG

Hvordan kan fotografier av Tromsdalstinden med samme utsnitt gjennom hele året være spennende? En bok, en videoinstallasjon og en utstilling av fotograf Arvid Sveen viser at dette er fullt mulig.

Stødig som fjellet

Fotograf Arvid Sveen stiller for tiden ut i Tromsø Kunstforening. I tre medier blir Tromsdalstinden presentert gjennom alle årstidene. Utstillingen inneholder 169 fotografier, en videoinstallasjon med stillbilder av tinden, og en bok om Tinden.

Arvid Sveen er en visuell naturnyter. Den beste måten for ham å sette pris på den norske naturens skjønnhet er gjennom kameranlinen. Sveen har vært interessert i fotografi hele livet, og begynte profesjonelt på midten av 70-tallet. Det var da han ble med i en billedkunstforening for første gang, at bildene hans ble vurdert av profesjonelle.

Da Arvid Sveen bosatte seg på Finnmarksvidda, oppdaget han all den skjønnheten naturen hadde å by på. – Det å klatre på fjellet og skyte ryper er ikke den beste måten for meg å nyte naturen på. Sveen setter pris på naturen først og fremst ved hjelp av et kamera.

Etter å ha bodd i og fotografert naturen i Finnmark, var han blitt vant med horisonten som strekker seg så langt øyet kan se. Da han kom til Tromsø, var det noe annet som blokkerte for horisonten, nemlig fjell. Ett fjell fanget blikket til Sveen, og ble hans nye fotoprojekt. Tromsdalstinden skulle framstilles og foreviges.

Det som er spesielt for denne fotografen, er at han går veldig dypt inn i prosjektene sine. Han jobber som en forsker, og grundig dokumenterer han kulturen, historien, mytene og menneskene rundt bildene. I boka *Mytiske Landskap*, som er foregangsprosjektet til *Tinden* har han gjort nettopp dette. Boka er en vakker fremstilling av de myter som spinner rundt disse landskapene. *Tinden* kan betraktes som en fortsettelse på dette prosjektet, en slags videreføring av noe av det samme konseptet. Motivasjonen og fascinasjonen for landskap er innlysende. Tromsdalstinden har en sentral plass i den samiske kulturen, og er hellig.

169 bilder av Tinden

Det kan være vanskelig å forestille seg at 169 bilder av tinden tatt med akkurat samme utsnitt hver gang kan være spennende å se på. Et fjell er et symbol på noe uforanderlig, noe man vet kommer til å stå der på akkurat samme måte hver gang man ser på det. Dette stemmer selvfølgelig, men det er utrolig hvor mye værforhold forandrer uttrykket. Et i

utgangspunkt helt statisk objekt, virker plutselig dynamisk når skyene, snøen og lyset setter sitt preg. Gjennom fem årstider (vår, sommer, vinter, høst og mørketid) forandrer fjellets ansikt seg. Det er denne dramatiske forandringen Sveen har fått fram. Fotografiene er stilt ut etter dato og årstid og satt opp så fargene fremhever hverandre. Noen av bildene har så spesielle og sterke farger, at de ser ut som om de er manipulert i et fotoredigeringsprogram, eller at det er blitt brukt filter på linsen.

– Det eneste som er gjort er å bevare originalfargene ved digitaliseringen av fotografiene. Jeg bruker lysbildefilm, sier Arvid Sveen, som synes det er viktig å framstille Tinden som den er. Han begynte smått i 2003 å ta bilder, men begynte mer systematisk fra 2005 av. Det finnes minst sommerbilder av fjellet, men de mest spektakulære er de snødekkede fjellene i solnedgang.

Ingen av bildene har nordlys - Jeg har fotografert så mye nordlys, at jeg har på en måte lagt det fra meg nå. Det er kanskje latskap fra min side, men det er også fordi det har vært vanskelig å få det til, med tanke på nordlysets syklus, forklarer fotografen.

Det er mulig å finne ett menneske på de 169 bildene, noe som engasjerte de omlag 20 gjestene den kvelden. En jakt på noe som minnet om "Finn Willy" fant sted. Hvis du vil finne denne personen, må du

komme og lete selv. Premien er en vakker og sær fotoutstilling.

Videoinstallasjon

I en film som varer i 16 minutter, glir de 120 bildene over i hverandre. De representerer de meteorologiske endringene som finner sted gjennom et helt år. Nederst på skjermen er det en rulletekst, som forteller nyheter på den dagen bildet er tatt. Lyden er ment å bringe kulturen, menneskets liv, og blandet med naturen. Det er et industrielt lydbylde, som høres ut som vindus, og annen larm. Det er fotografens sønn, Amund Sjølie Sveen som har stått for lyddesignet på filmen, og Original Film har redigert den.

Anbefales til alle

Etter å ha betraktet fjellet på så mange forskjellige måter, gjennom årstidene og i forskjellige medier, sitter man igjen med en slags respekt. Det krever et spesielt sinn for å virkelig kunne sette pris på naturen, og klare å representere den på en så vakker måte. Dette er en interessant utstilling for de fleste, særlig de som kjenner til fjellet. Det er altfor lite studenter som besøker kunstutstillinger, og det er trist. Selv de som ikke tror de er kunstinteresserte kan få noe ut av en flott utstilling som Arvid Sveen har skapt.

Hjelparbeid i kunstneriske u-land

Plastkledde blomsterkvaster byttet eier. Den pustende flokken av mennesker falt fra hverandre, løste seg opp og rant ut i alle kroker av huset. Den nye og den gamle intendanten trippet rundt, nikker hit og dit, smiler, er travel. Det er som det skal være. Masse folk.

Kunstforeninga ønsker seg, og trenger, masse folk. Lokale kunstnere trekker masse folk. Kunstforeninga ønsker seg, og trenger, masse unge folk. Unge lokale kunstnere trekker masse unge folk. Likevel er det ikke noen Tromsutstilling i år. Det er ikke penger. Og Tromsutstillinga er uansett problematisk for kunstforeninga. Ja, det kommer masse folk. - Tromsøværingene elsker det! Men er det kunstforeningas oppgave å gi folket

det de vil ha? Eller er det kvalitet som er viktigst?

"Tinden" er en postkort-utstilling. Vakre bilder fra en av Tromsøs største naturlige turistattraksjoner. Og boka kommer utvilsomt til å ligge under mange juletrær i år. Med tekst på både norsk og engelsk. Er den engelske oversettelsen myntet på et internasjonalt kunstmarked, eller er det av hensyn til turister? Er det noe å lure på?

Det må være vanskelig for kunstforeninga å velge. De gode gamle postkortmalerne fra Tromsø som folk liker, eller kvalitet sørfra, som folk også liker selvfølgelig, men som av en eller annen grunn ikke skaper den samme stemninga. Det folkelige eller elitistiske?

Det er bare å slå fast at kunstforeninga aldri kan bli for folk flest. Hele kunstfeltet er avhengig av å være utilgjengelig og lukket, noe mystisk og hellig som bare de få utvalgte kan få tilgang til. Men det som er problemet er at kunstforeninga kvier seg for å slippe lokal kunst til. De gjør det, men med en litt emmen smak i munnen. Og med god grunn. For det finnes ikke unge, nyskapende, spennende kunstnere i Tromsø. Så kunstforeninga blir en skygge av Oslo. Vi får Tegnebiennalen, to år etter at den første gang åpnet. I talen snakker de om hvilken betydning utstillinga har hatt, hvordan mange av kunstnerne har fått en strålende kunstnerisk karriere. Det er som å sende gamle klær og brukte skolepulver til u-land.

Og den vennligsinnede lokalbefolkningen klapper og ler. Vi stod som kyllinger på brett og snappet etter luft. Oksygenivået nærmet seg en kritisk nedre grense, og vinen, som Kunstforeninga er så vennlig å gi bort, plasker ned tørste struper og forsvinner. Kunstforeningens nye intendant slå fast at Tinden ligger Tromsøværingenes hjerte nær og klatrer ned fra kassa. Hun har mye erfaring, den nye intendanten. Blant annet fra Liberia. Det kan komme godt med i en kunstnerisk utpost som Tromsø.

IINGVILD BUHAUG

KULTUR Kulturprofilen - John Coltrane

Små skritt i en kjempes fotspor

TEKST: FRITHJOF EIDE FJELDSTAD
FOTO: PRESSE

Å gå i John Coltranes fotspor er en real manndomsprøve, og det er ikke få som har prøvd seg. Det er bare å ta et skritt av gangen. Hvem var denne mannen som etterlot seg *Giant Steps*?

John Coltrane. Bare navnet får det til å svinge side til side, i takt med tidens og verdens asymmetriske mangfoldighet. Si navnet. John Coltrane...

John William Coltrane a.k.a. "Trane" (23. 09. 1926 – 17.07.1967) ville ha fylt 80 år i år. Det er på sin selvsagte plass å ofre noen ord i den anledning. For dette godstoget av en saxofonist og komponist i jazzens tjeneste kjørte rundt på jorda i 41 musikalske år og forandret jazzens historie på så å si hvert eneste stopp. Det finnes to perioder. Før og etter John Coltrane. Ornette Coleman, Duke Ellington, Miles Davis, Lois Armstrong, Lester Young, Thelonius Monk, Dizzy Gillespie, Charles Mingus, Buddy Bolden, Stan Getz, Pat Metheney, John Pizzarelli, Charlie Parker, Jan Garbarek, Fats Waller, Lennie Tristano, Elvin Jones...blekka er lang og lengre enn lang, selskapet mektig, eventyrene mange. Men på toppen står Coltrane med sitt udødelige horn. Du skal

lete lenge før du finner en tenorsaxofonist født etter 1930 som ikke på en eller annen måte har latt seg inspirere av det åndelige musikalske språket Trane blåste liv i.

Det er nærmest uimotståelig fristende å gjøre en omfattende gjennomgang av Coltranes spirituelle berg- og dalbaneliv, men her er det heller snakk om å feire hans rolle som et obligatorisk ikon for enhver som har planer om å interessere seg for jazz i nærmeste fremtid. Det er cirka 40 år siden han gikk i graven, men Coltrane har fremdeles mye å lære bort.

Den spede begynnelse

Coltrane ble født i Hamlet i North Carolina, like ved grensen til South Carolina. Tre år gammel flyttet han med familien sin til High Point, hvor han vokste opp i et metodistmiljø. Her meldte han seg inn i et ungdomskorps og kom for sent til hans første øvelse. Han ble overrekket det siste instrumentet som var igjen, et althorn. Men heldigvis fikk han snart byttet til klarinett. Det tok ikke lang tid før han fikk stor oppmerksomhet for sin spesielle tone og øvemani.

I sitt siste år på High School (1942-1943) fikk han plass i William Penn High School Band, hvor han omsider fikk prøvd seg på altsax. Han ble "stjerne" i bandet og begynte snart å spille til dans. 11. juni 1943, bare 16 år gammel, flyttet

han til Philadelphia sammen med en kameratgjeng, hvor jobbmulighetene var frodigere.

Siden gikk det slag i slag, hvor Coltrane stadig utviklet sin sound i møte med flere av jazzens store legender. Til tross for hans vanntette signatur var ikke denne en han ble unnfanget med. Tvert imot brukte han lang tid på å utvikle seg musikalsk, og det var ikke før han ble 30 år at Coltrane fikk sin status som jazzens mest betydningsfulle stilskeper.

En multiinstrumentell læremester

Det tar tid å skjønne jazzens verden. Kartet er digert, og det er vanskelig å vite hvor man skal gå, selv med de mest sentrale attraksjonene rett foran deg. Mangfoldet er enormt og utømmelig. Da kan det være lurt å ha et instrument som en kompassnål, bare for å finne retning og ha et våpen til å angripe med. Jazzens natur er utallige sider med uttrykk, teori og tekniske utfordringer. Samtidig er det evig glede, humor og uttrykksformer der som ingen annen musikkstil kan matche. Dette er sentrum for all musikk, det er her alle musikkens former slår seg sammen og hvor alle er velkomne på festen.

Men en ting er å begi seg ut i jazzens farvann. Noe helt annet er det å gå i lære hos Coltrane. Som trommis har jeg med årene hatt ulike lærere å bryne meg på,

men den hardeste heter uten tvil John Coltrane. Buddy Rich, Gary Novak, Jimmy Cobb, Bill Stewart, Vinnie Colaiuta, Steve Gadd m.fl. har alle hatt stor innflytelse på mitt uttrykk på batteriet, men Coltrane, som jeg aldri en gang har hørt slå et eneste stikkeslag, er den som, fra første gang jeg hørte ham, har satt paradigmet.

Det var ingen lett oppgave å slite seg gjennom utallige timer med hans sjenerende blåsing. Men så kom jeg gjennom. Det startet med *A Kind of Blue*. Ja, kjøpt og uoriginalt, men slik er det. Min forelskelse for Coltrane skyldes Miles i rollen som Kirsten giftekniv. Her var alt. Musikaliteten, rytmikken, pulsen og ikke minst språket. Siden har det bare gått slag i slag i håp om å en gang kunne nå Trane opp til skosålen.

Lang vei å gå

Tre plater kan anbefales på det varmeste for å starte på ferden til Coltranes indre. De tre mesterverkene lyder *Giant Steps*, *Blue Train* og *A Love Supreme*. Selv etter flere år med disse platene som niste i livets lille ryggsekk forundres jeg stadig over nye elementer som plutselig spretter frem. Og selv med disse tre vennene i ørene har ferden så vidt begynt. Moll-sju b fem, 2-5-1, elver, nier, trettenakkord. Hvem bryr seg? Dette er sjel.

KULTUR

Jul og rotter til tåspissene

Kamp: Rotter og soldater i nøtteknekkerkamp

TEKST: KJERSTI HELLESØY
FOTO: ERLEND STIEN GRIMSRUD

NØTTEKNEKKEREN
KULTURHUSET
22.-25.11

Tromsø Kulturskole og Tromsø Symfoniorkester har i år samarbeidet om å sette opp Tsjajkovskys Nøtteknekkeren som juleforestilling. Med seg på laget har de to dansere fra Vienna State Opera Ballet School. Til oppsetningen har Kulturskolen fått låne kostymer fra Hålogaland Teater. Til sammen blir dette en fin juleforestilling for omtrent hele familien.

Nøtteknekkeren begynner med en julefest hjemme hos barna Clara og Fritz. Clara har fått en ballerina dukke som heter Sukkertøyfeen, og Fritz har fått tinnsoldater. Clara får også en nøtteknekker. Om natten viser det seg at tinnsoldatene, ballerina dukken og nøtteknekkeren blir levende. Dette er opptakten til stor dramatik og et stort fantasiaspillet.

Nøtteknekkeren er en klassiker ved juletider. Man rekker knapt å sette seg før julestemningen kommer snikende. Levende orkester og forventningsfulle ballerinaer som løper rundt og selger

programmer legger ingen demper på stemningen heller. I programmet står det at dette er den balletten Tsjajkovsky var minst fornøyd med, og at forestillingen aldri ble noen stor suksess i sin samtid. Om man bare ser på storyen er ikke det noen stor overraskelse, den er jo antageligvis der kun for å ha en unnskyldning for å danse. Men at historien er litt tynn (sorry E.T.A. Hoffmann!) gjør ingen verdens ting når det er så kult å se på dansingen! Her finner vi en herlig miks av profesjonelle og amatører. I denne forestillingen får man det beste fra begge verdener: grasiøs dans fra dyktige dansere, og småkaotiske opptredner med sjarmerende humlekledde småroller. Jeg ble like rørt av begge deler.

Forestillingen bød altså på julestemning, sjarmer, bra kostymer og herlig musikk. Men det beste med denne forestillingen syns jeg er at man virkelig får se hva som rører seg av større og mindre dansetalenter i Tromsø. Matilde Folkow gjør en solid innsats som Clara, og viser at Kulturskolen får fram talenter som forhåpentligvis vil fortsette med dansen også i framtiden. Og om ikke alle vokser opp til å bli sjølvstevne prima ballerinaer kan man ha det gøy med dansingen og kostymene og opptredenene. Denne forestillingen er den perfekte start på adventstiden!

Kultur-
kommentaren

Melkeskumhjerter

De siste månedene har jeg vært fordypet i den *ordentlige* kulturen. Det er bare å lete fram høstens utgaver av Utopia, så kan du se at jeg har skrevet et forholdsvis stort antall bokanmeldelser (flere enn de andre Utopiafrivillige, om ikke annet). Kvaliteten på anmeldelsene er kanskje så som så, men det er en annen sak, de er iverfall skrevet.

Men nå har jeg bestemt meg for å stå på barrikadene for den ignorerte kulturen. Den ingen tenker på, fordi de er for opptatt av film, musikk, øl og forskjellige andre former for høy og lav kultur. Jeg skal kjempe for kaffekulturen. Nå finnes det nok de som vil argumentere for at kaffe ikke er kultur, men om Nobelkomiteen får utvide kriteriene for fredsarbeid, så tar jeg meg den friheten å utvide kriteriene for kultur.

Det er ikke engang snakk om vanlig svart kaffe, noe som definitivt er studentkultur, min kaffekultur er av den dyre, espressobaserte sorten. Den man dessverre ikke får tak i på universitetet (jeg har hørt rykter om farmasikantina, men der er det medisinstudenter). Noe som muligens forklarer hvorfor enkelte utvalgte kaffeplasser er hyppigere besøkt enn lesesalsplassen min.

Noen av oss ser rett og slett ikke vitsen i å øve seg opp til å drikke svart kaffe. Dette fører til månedlige kaffebudsjett som er store nok til å fø et u-land i ganske lange perioder. Men så er vi slike merkelige studenter som ikke drikker øl, jeg har alltid råd til latte, og om jeg virkelig ikke har det (noen ganger blir fattige studenter virkelig fattige) er det nesten grunn god nok til å bedrive litt familier tugging.

Siden jeg var ti år gammel og oppdaget Starbucks - min første store kjærlighet - har lukten av kaffe vært synonymt med noe som ligner mistenkelig mye på fred i sjelen. Andre finner roen ved å gå i kirka, men jeg har funnet min høyst personlige katedral, og finner roen i og med et glass god kaffe latte. Med hendene foldet rundt glasset er det nesten fristende å sammenligne hver slurk med et stille amen og et ønske om fred.

Hvorfor denne plutselige kjærlighetserklæringen? Fordi jeg nå nylig, en (altfor) tidlig morgen, etter å ha snublet meg inn på mitt hjem hjemmefra, fikk lukte på en pose nykjøpte, nybrente, nykverne kaffebønner, og den påfølgende euforien har ennå tilgode å gi slipp.

SIRI GASKI

Platt og enkelt, men reddes av nordnorsk humor

TEKST: JONAS EILERTSEN
FOTO: PRESSE

Hålogaland Teaters nye stykke *Kunsten å kverke ei kjerring* reddes av gode skuespillere og en knakende god oversettelse.

Det store problemet med stykket er at det er langtekkelig og uten fremdrift. Handlinga er temmelig banal og får meg tenke på amatørteater eller ungdomsskoleteater. For et profesjonelt teater som har hatt Hamsun, Ibsen og Lope de Vega på plakaten tidligere i år, er det litt flaut.

Det er en imponerende og oppfinnsom scenografi som Arne Nøst har laget og dette fyrer opp under forventningene. Handlingen foregår i stua til samleren Edel Kranck (Maryon Eilertsen). Hun lever alene i det som rett og slett kan kalles en skraphaug, med flådde elger, en skeiv sofa og gjenbruksordning for teposer. En dag får hun besøk av tre kjeltringer på flukt fra politiet og på

jakt etter brukte parfymeflasker de kan bruke for å selge falsk parfyme. De finner i stedet for ut at de kan misbruke den eldre og godtroende Edel Kanck. De lurar henne til å bli kompanjong i firmaet deres og for så få henne til å ta en høy livsforsikringspremie. Etter at de har kverket henne, skal de få utbetalt en million hver.

Skuespillerprestasjonene lider av stykkets åpenbare mangler og flokler. Alle karakterene er stereotyper med lite eller ingen karakterutvikling. Maryon Eilertsen gjør en god jobb med Edel Kranck, men dessverre har denne rollen for lite utviklingsrom, og blir veldig gjentakende nesten til det irriterende. Salomon Davidsen (Kristian Figenchow) er en interessant figur, men som også får for lite spillerom.

Den andre akten er derimot bedre. Her kommer den nordnorske humoren bedre til rette, og til tider er det meget morsomt. Ragnar Olsen har som vanlig gjort et meget godt håndverk på oversettelsen,

og det gir stykket nok liv til at det berges i land på en eller annen måte. Jeg tror nok stykket vil slå an hos en del fordi det er genuine morsomme "slap-stick" øyeblikk, men historien blir altfor platt og enkelt til at det blir stort teater ut av det. Da jeg prøvde å tenke på hvilke historier det minnet meg om, endte jeg opp med Donald Duck-fortellinger fra barndommen, og da snakker jeg ikke om Carl Barks fortellinger, men om de masseproduserte historiene i den ukentlige Donald Duck & co. utgivelsen.

KULTUR Bøker

Mangelfull fotballunderholdning

VM - BOBILMEMORARER, TYSKLAND 2006
JOACHIM FØRSUND OG EGON HOLSTAD
KAGGE FORLAG (2006)

Det er litt av ein gutedraum Joachim Før Sund og Egon Holstad får leva ut i "VM - Bobilmemorarer, Tyskland 2006". Dei to fekk nemleg betalt reise, billetter og leige av bubil av forlaget sitt for å følgje fotball-VM i Tyskland. Gjennom augene til dei to får me innblikk i korleis fotball-VM fortonte seg frå innsida for to lidenskapelege Liverpool-supporterar.

I motsetnad til i dei fleste tidlegare VM-bøker, har Før Sund og Holstad eit nedanfrå blikk på VM. Dei reiser frå by til by i bubil, og mengar seg med med vanlege folk og fans som bur på campingplassar nær VM-arenane. Dette VM-blikket frå bubilen, blir både deira styrke og deira bane som VM-bok-fattarar.

"Bubil-blikket" er befriande ukommersiellt, Før Sund og Holstad er i konstant opposisjon til pengemakta og kommersialismen som har prega fotballen dei siste åra. Medgangssupporterar, svartebørshandlarar, (griske) fotballspelarar og fotballinvestorar, som alle har til felles at dei er meir opptatt av pengar enn fotball, får passet grundig påskrevet i boka. Denne polemiske formen gjer boka både underholdande og eigenarta.

"Bubil-blikket" til Før Sund og Holstad har likevel sine klare begrensingar. Dette er ei fotballbok som er så godt som blotta for fotballanalyse, tidvis er den faktisk nesten utan fokus på fotballkampane i fotball-VM (!). Dei to karane er svorne England-fans,

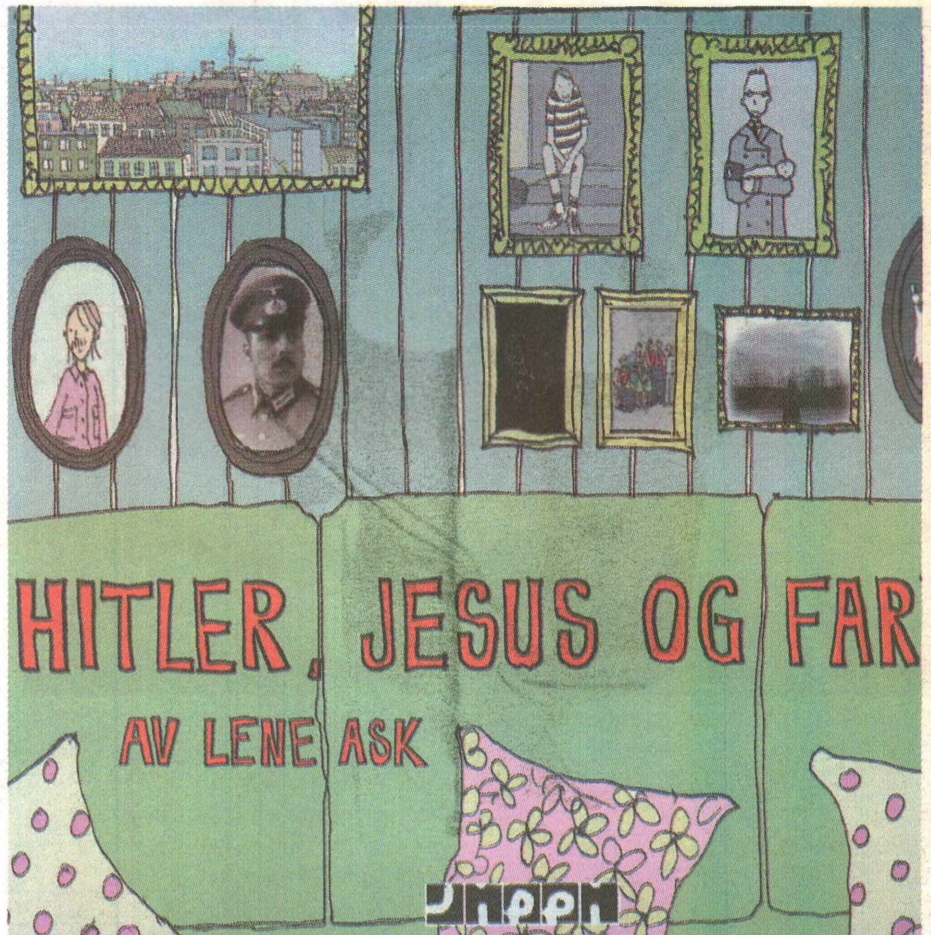
likevel diskuterer dei knapt nok kvifor England vart ein av dei store skuffelsane i VM. Og kvar er debatten om kvifor verdas beste fotballspelar, Ronaldinho, fekk eit fadese-meisterskap? Ikkje her, i hvert fall.

Det er også grunn til å stilla spørsmål ved om ikkje Joachim Før Sund i større grad burde ha lausrevet seg frå forteljinga om korleis makkeren Holstad oppfører seg i alle situasjonar? Det er mogeleg at eg er ein konservativ fotballsupporter, men som VM-boklesar er mi interesse for Holstad sitt elsk og hat-forhold til absolutt alt mellom og himmel og jord, faktisk underordna opplevinga av fotballkampane i eit VM-sluttspel.

Kanskje er det umogeleg å skriva ei VM-bok som er analytisk når ein følger meisterskapen frå ein bubil? Me som leitar etter slikt, får heller trøysta oss med Solstad og Michelet sine bøker frå dei fem VM-sluttspela frå 1982 til 1998. Dei andre, som er like lette å gleda som TIL-spelaren Thomas Hafstad, og synes at denne boka er "glitrende for deg som ønsker et innblikk i alt rundt et fotball-VM eller bare ønsker å lese en velskrevet bok med dungevis av gode og hysteriske morsomme sammenlikninger og metaforer" (Nordlys 2.november då.), kan trygt plassera ho øverst på årets ynskjeliste til jul.

ASKILD GJERSTAD

Å finne seg sjæl

HITLER, JESUS OG FARFAR
LENE ASK
JIPPI FORLAG A/S

Lene Ask er utdannet fotograf ved Kunsthøgskolen i Bergen og *Hitler, Jesus og Farfar* er hennes debut som serieskaper.

Historien er hennes egen og tar utgangspunkt i hennes religiøse oppvekst i "bibelbeltet" på Sør-Vestlandet, og hennes leting etter den forsvunne farfar som var en tysk soldat i Norge under krigen. Med dette utgangspunktet lager Lene Ask en personlig oppvekstskildring om sin søken etter identitet og noe å tro på. Med et slikt tema kunne man forventet seg en sukkerklisjé, men historia er nydelig, både i innhold og visuelt inntrykk. Historien om å finne seg sjæl er en velbrukt en, men det er ei historie de fleste kan kjenne seg igjen i. Sammen med sin tvillingsøster er de faste i troen på Jesus under oppveksten, men det er ikke bare tanken på Jesus som holder troen sterk, frykten for djevelen er også til stede. Tenk om ikke alle man er glad i kommer til himmelen på dommedagen, eller om man fortsatt er ukysssa?

Når de er 12 år gamle, dør faren deres under en badmintonkamp og etter begravelsen forteller mor dem familiens hemmelighet.

Farfar var en tysk soldat. Og denne undringen over hvem farfar er settes på nytt i gang når den unge kunstneren får tilbud om å dra til Berlin på kunstnerstipend. Det er underveis i denne prosessen med å forstå kunsten og i jakten på familiens hemmelighet man får tilbakeblikkene på fortiden. Spørsmål om seksualitet, tro og identitet tas opp

på en smakfull og tidvis rent festlig måte. Boka er som en serie å regne, mange, mange striper sammen i en bok, en lang herlig historie. Tekst og bilde harmonerer sammen, og det er strengt tatt ikke tekst som skal dominere i en seriestripe. Lene Ask har en nydelig strek, den er naivistisk og fortellende. Hun har benyttet seg av en fargepalett som kanskje er utpreget feminin, men den spiller på lag med det stilmessige uttrykket i tegnestilen. Det grenser til blandingsteknikk innimellom, med at hun benytter seg av fotografi, men det er ikke alltid at slike cross-overs fungerer så bra som her.

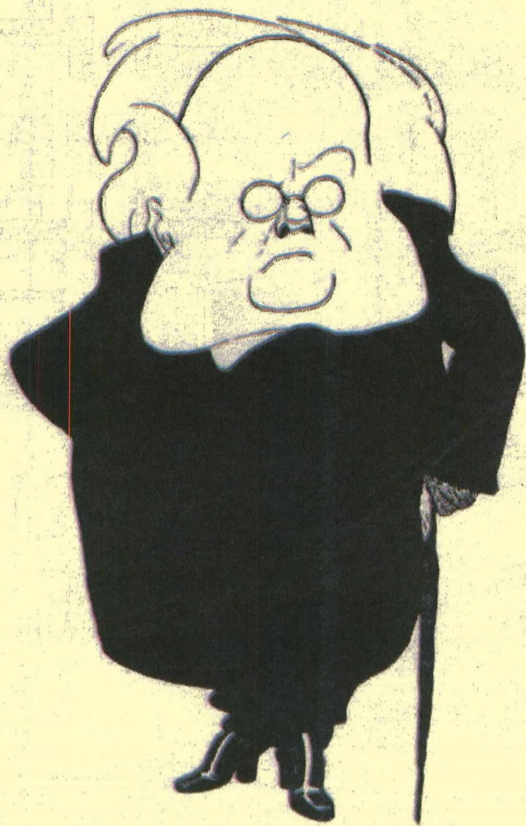
Når boka ligger der på pulten ser den nesten ut som ei barnebok. Den har ordentlig omslag og er i slikt avlangt format som barnebøker ofte kommer i. Men det er ingen tvil om at det er en bok for voksne. Men det er noe med den sjarmen st slikt format bringer med seg. For å lese den i senga var det faktisk nødvendig å legge seg på magen, slik man gjorde som barn. Det var veldig hyggelig å lese den, og til tross for at den ikke er så lang, sitter historien igjen i hodet.

THERESE-MERETE LINDSETH

KULTUR Film

Stor løve, lite brøl

Henrik Ibsen.

LØVEN-IBSEN
REGI: ALEXANDER WISTING
MED: FRIDTJOF SÅHEIM M.FL.

Ibsen-året har allerede skjenket Tromsø en stor kulturopplevelse i form av HTs oppsetning av *Gjengangere*. Da jeg ble spurt om å anmelde en film om Ibsen, brukte jeg ikke lang tid på å takke ja. For en film om en gigant som Henrik må da være meget severdig?

Nei, det må den slettes ikke. Filmen er ikke uinteressant, og det skal vi komme tilbake til, men la oss først dvele litt ved selve kinoopplevelsen. Sittende i komfortable skinnseter i sal seks, med synsfeltet dekket av lerretet, slo det meg fort at denne filmen ikke yter kinoformatet rettferdighet. Mesteparten av filmen består av stillbilder og intervjueskvenser. Lyden stiller lave krav til anlegget. Å kunne telle porene til skuespillerne er ikke nødvendigvis en bra ting. Det føles i det hele tatt som å se en oppblåst versjon av en Nrk-dokumentar, det føles som å se NRK på kino. Og hvorfor skulle man gjøre det? Jeg ville fått en akkurat like bra filmopplevelse ved å se *Løven - Henrik Ibsen* på en fjortentommer. Eller kanskje høre den på radio? Bildematerialet er ikke uunnværlig, det er stort sett stillestående illustrasjoner til narrativet. Filmen forteller om Henrik Ibsens liv fra fødsel til død og når denne fortellingen er interessant å høre på, er det fordi den presenterer en del kuriøse fakta om dikterhøvdingen, hans familie og hans betydningsfulle omgangskrets. Fortellingen brytes opp av intervjueskvenser, der et variert spekter av Ibsen-kjennere sier hva de synes.

(Blant dem finnes av en eller annen grunn Knut Nærum og Jonas Gahr Støre.) Dessverre er ikke filmen lang nok til at disse kjennerne får tid til å gi spesielt dyptgående analyser av Ibsens og hans skuespill. "Ibsen forsto kvinnen", sier Liv Ullmann, som om begrepet "kvinne" skulle være homogent og uproblematisk. Det viser seg at et halvt minutt fort kan bli for knapp tid til å forklare hvorfor Ibsen skapte udødelig litteratur. I tillegg til fortellingen og intervjuene, får vi også oppleve dikteren selv. Det er Fridtjof Såheim som spiller Henrik Ibsen og det gjør han vel bra nok, men alt han faktisk bedriver er å sitte ved et skrivebord og snakke til kamera. Filmen gjør et forholdsvis stort poeng av å sammenligne Ibsen med en løve, men det er en slapp og bevegelseshemmet dyrekonge vi får servert. Hvorfor ikke dramatisere et av raserianfallene hans, en konfrontasjon eller forføringen Henrik Ibsen?

Film er bilder som beveger seg, men *Løven - Henrik Ibsen* letter knapt på ræva. Regissør Alexander Wisting har laget et hørespill som takket være Ibsen-året har sneket seg inn på kino. Gå utenom!

THORALF FAGERTUN

En mann, et kamera og en Dj

TEKST: GEIR SKATDALEN
FOTO: TIM DASSLER

Etter å ha sett og hørt Biosphere og Mental Overdrive fremføre musikk til *Mannen med filmkameraet* før, var det med fryd i trusa at utsendte journalist beveget seg inn i Verdensteaterets frodige kinotek for å overvære Dj Kolar Goi (og en annen person som det ikke er godt å si hvem var) klimpre på sine elektroniske duppeditter til samme film. *Mannen med filmkameraet* er visst noe av det hippest for tekno- og ambient-produsenter å lage lyd til. Dette er godt forståelig, siden filmen originalt var med live musikk fra et orkester, og siden det er så mange tolkningsmuligheter innen lyd. Elektronisk musikk, som orkestral musikk i sin tid passer perfekt til stumfilm, for med et fravær av vokal er musikk ikke mer eller mindre enn et angrep på følelsene.

Filmen er regissert av Dziga Vertov i Russland 1929, og presenteres som "et forsøk på å lage det ultimate kinografiske språk." Det er en avant-garde film delt inn i 9 musikalske deler, og er stort sett en film om en mann med et filmkamera som går rundt og filmer deler av ekte hendelser, uten historie og uten teatraliske hjelpemidler. Dette er mesterlig klippet sammen og over hverandre på en så (for tiden) grensesprengede måte at å sitte gjennom denne filmen i 1929 må ha vært som å presse verden inn i en kanon og fyre den mot hjernen. Intense saker.

Kolar Goi og hans venn Skybert tryller frem noen flotte toner og knirk til bildene, og musikken varierer fra vinyl-inspirert

ambient til elektronika og god gammel drum'n'bass. Flott gjennomført, men som naboen min under filmen nevnte, kanskje en smule 4/4 og lite surrealistisk for denne filmen, spesielt mot slutten. Uansett, veldig fint og følelsesladet.

Nå skal vel ikke dette være noen analyse av film, men det er morsomt hvordan Vertov har fått til denne historien uten en historie. I korte trekk følger man mannen med filmkameraet rundt om forskjellige områder av livet, og i å være en svart-hvitt stumfilm er kameraet et perfekt bilde på den ultimate observatør, det vil si uten følelser eller mulighet til å dømme. Følelsene lager vi selv med denne særdeles varierende musikken som varierer filmens gang, og det er interessant å tenke seg hvordan filmen ville føles uten lyd, eller eventuelt med "feil" lyd til "feil" scene.

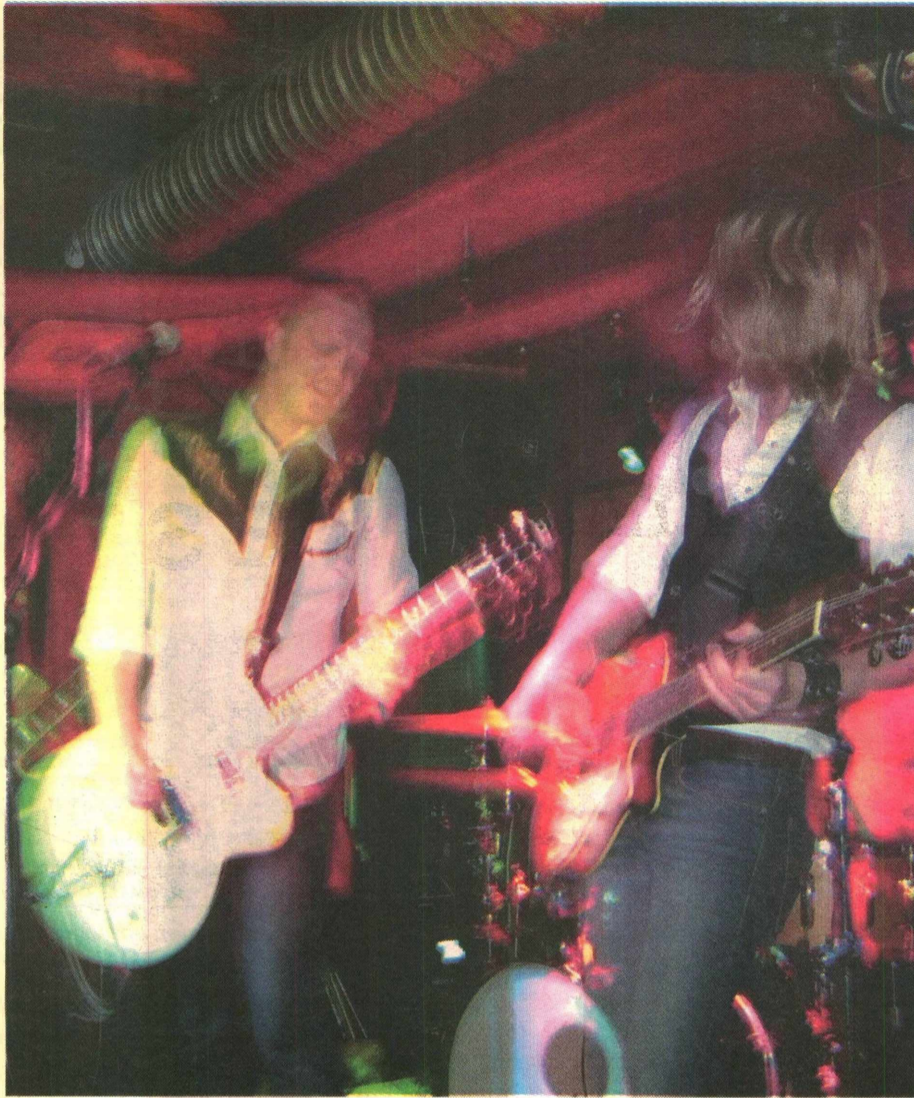
En stund ute i filmen får man også kameralinsen vendt mot seg, eller riktigere, mot publikum som ser på filmen man ser på i filmen, og etter en liten matrixparanoia må man bare spørre seg om hvem det egentlig er som ser på noe som helst, og hvorfor all denne latteren, gråten, og forfengeligheten som mennesker har skapt oppstår. Man blir ganske enkelt sittende og spørre seg om hvem man er, og hvem det er som observerer denne verden man til en stadighet har foran seg. Pussig effekt av en film, men enormt mye mer tilfredsstillende enn your average Hollywood production.

KULTUR

konsert

Brut Booga-bore

BRUT BOOGALOO
KAOS
23.11.06

TEKST OG FOTO: INGA B. TØLLEFSEN

Brut Boogaloo og Booze Bazookas gjorde et helt inntrykkløst konsert på Kaos forrige uke. Vær glad for at du (mest sannsynlig) ikke var der.

Dette skjer med jevne mellomrom. Opp flyr et eller annet middelmådig norsk rockeband, og pitte lille Kaos blir passelig fylt opp med de samme folka hver gang. Denne typen menneske virker som om de innehar et visst monopol på hva som er "bra musikk" i denne byen (Ja. Dere vet hvem jeg snakker om...), og det ender slik det ofte gjør. Gjesp.

Booze Bazookas åpna konserten: Musikere fra flere av byens velrenommerte rølpe-rockeband har putta sammen det som for meg virka som et totalt useriøst tulleband, med streite fire-fem-grepslåter og tekster om øl og damer. Folka kan absolutt spille, også på alle klisjeer tilgjengelige innen denne sjangeren. Resultatet blir helt greit. Tror jeg smilte tre ganger. To av dem var da bassisten løfta instrumentet over hodet på en veldig rocka måte.

Så, etter lang tids venting og mye gjesping (Hva er det med denne byen? I ukedagene er det litt slitsomt å se en konsert som

ikke er ferdig før nærmere to...) entret endelig Brut Boogaloo scenen. Etter å ha spilt i Tromsø flere ganger tidligere, blant annet på by:Larm i vår, og etter å nettopp ha kommet med ny skive hadde jeg i alle fall en og annen forventning til Boogalooene... Dette er også flinke musikere, og vokalistene har både en god stemme og en viss sjarm – og det var litt gøy å se Cato fra Cato Salsa Experience som sidekick på tangentene. Men, det fenga ikke meg, dessverre. Ikke i det hele tatt.

Med den nye plata virker det som Boogalooene har gjort det som så mange band gjør når de har holdt på noen år: softer skikkelig ut. Det som før var en fullblods Hellcopters-kloning har nå blitt en del Hellcopters-kloning og en del powerballade-rytter... Så etter å ha overvært en helt middelmådig konsert, og da bandet mot slutten annonserte atter en ballade fra sisteplata... gikk jeg hjem.

Om noen føler seg støtt eller snytt av dette innlegget; jeg beklager det. Men vit at det er helt og holdent deres egen feil at dere har dårlig musikksmak!

Frisk Frigg i fritt felespill

FRIGG
LILLESCENEN
26.11.06

TEKST: FRITHJOF EIDE FJELDSTAD
FOTO: HANNA BODSBERG

I 2003 ble den finsk-norske folkemusikkgruppa Frigg kåret til årets band på verdens største folkemusikkfestival i Kaustinen i Finland. Forrige søndag ristet de i gang stemningen på Lille scenen. Det var overraskende stort oppmøte i kjellerlokalet på Kulturhuset da gruppa entret gulvet. Kanskje er det håp for en oppblomstring av folkemusikkens vakre hage selv i den nordligste delen av landet og?

Frigg realiserte dette håpet, om enn bare for en kveld, med en høyspent og rett ut knakende god konsert. Med røffe strøk over fela og taktfast komp la Frigg ut på reise. Turen gikk rett inn i hjertet på publikum som ble servert en musikalsk oase som bare ekte fusjonalister kan fremdrive. Det var norsk, finsk og irsk folkemusikk, vals, polka, polska, ril og halling. 2-takt, tre-takt og skjeve taktmønstre. Til tider kunne det virke som at tonene danset rundt som små organismer og bød den sjenerte publikumsmassen ut på dans. Dansen uteble, men Gjermund og Einar Olav Larsen førte sitt rike ensemble gjennom slått etter slått. Friggs besetning består, som de fleste andre eksperimentelle folkemusikkgrupper, av mange ulike instrumenter. Fele, gitar, piano, kontrabass, bratsj, munnspele, citern og sekkepibe.

Noe av humoren med å gå på folkemusikkonsert er all felestemningen mellom slåttene. Det krever flittig smalltalk og finurlige historier bak slåttene, som alle er mer eller mindre tilfeldig døpt. Bortsett fra et par usannsynlig trege presentasjoner av to finske herrer, klarte Frigg ved Einar Olav Larsen, å ivareta den lune latteren som hører med på folkpub. Blant annet slo vitsen om det svenske fjellandskapet godt an, - for hvor i all verden er det? spør Larsen den yngre. Slåttene var uansett fin og lystig.

Tempo på Friggs repertoar går forholdsvis radig unna, og en langsom lydarslått i ny og ne ønskes kjærkomment inn i varmen. Friggs styrke er nettopp dette. Å sørge for behagelig dynamikk i settet og oppnå slik de klimaksene alle vil ha, med taktklapp og det hele.

At vi ble lovet trøorgel, steelgitar, nyckelharpe og dobro i forkant av konserten er imidlertid undertegnede en gåte, for slikt noe var ikke å se. Nedtur. Og hvor i all verden ble det av hardingfela? Her var det kun flatfele all the way. Men det får vi finne oss i når vi er i et flatfeledistrikt.

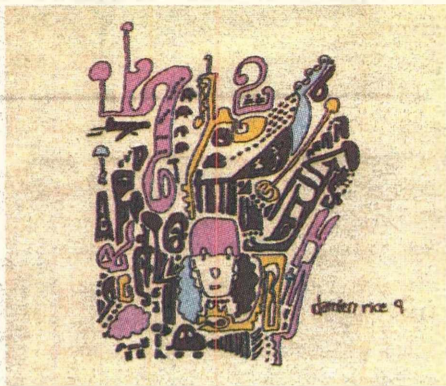
Det Frigg kastet av seg i Tromsø søndag kveld stod rett og slett til en liten forøkning i platehylla, og dukker de opp på en kro nær deg...gå til billettskranken.

KULTUR

plate

plate

Western man`s
need to cry

DAMIEN RICE
9
WARNER (2006)

Det er få singer/songwriters som får til det Damien Rice gjør på sitt beste, det er noe med ektheten. Jeg klarer ikke sette ord på det, kanskje dobbeltheten, i både vokal og tekst, jeg aner ikke. Vakkert. Jeg må også få sagt at jeg ikke helt er med på å sammenligne han med David Gray, U2 eller vår alles kjære Thomas Dybdahl. Det er ikke der han er, han befinner seg der borte, i spennet mellom seksualitet, kjærlighet, rus og livets små skjulte sannheter.

Han gjorde et sterkt inntrykk på meg med *O* og *B-sides* og en helt drøyt bra konsert på Rockefeller for et par år siden. Det var så stille mellom låtene at folk ikke turte å kjøpe øl.

Dessverre er ikke 9 en så klar klassiker som *O* (som stort sett fikk seksere slengt etter seg bortsett fra en latterlig anmeldelse av en hipster fra Pitchfork) Skiva begynner med låta "9 Crimes", førstesingelen, en duett med Lisa Hannigan. Helt nydelig om det å elske noen mens du er forpliktet til en annen.

*Is that alright?
To give my gun away when it's loaded
Is that alright?
If you don't shoot it how am I supposed to hold it*

Nå skal jeg ikke gå igjennom skiva låt for låt, men å sitere "9 Crimes" var på sin plass.

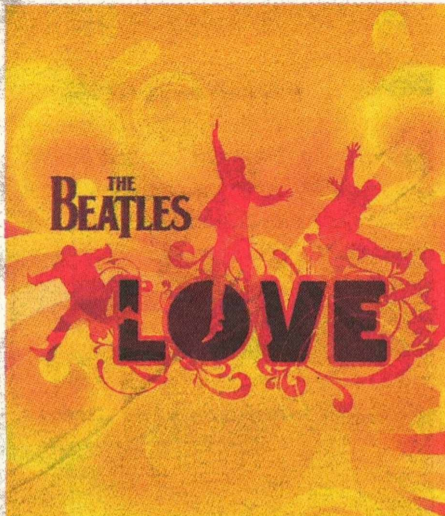
Albumet har for meg ingen nedturer, alle låtene funker, men problemet er at det ikke er nok av de oppturene man husker fra *O*.

Klare høydepunkter er "Elephant", "Rootless Tree" og "Accidental Babies", men faren er stor for at det vil titte frem flere etter noen runder til i spilleren. Hvis jeg skal pirke på teite detaljer så ville jeg hatt en booklet å bla i og flere duetter med Lisa H.

Han får en sterk firer. Og jeg regner med, eller jeg er ganske sikker på at et eventuelt tredjealbum vil overgå dette her. Kjøp den, drit i rødvin og levende lys. Dette er for oss som liker å ligge drita i snøen og gråte. Faktisk.

ERIK-ALEXANDER FALLO HUSLÆND

Lovende love

THE BEATLES
LOVE
EMI (2006)

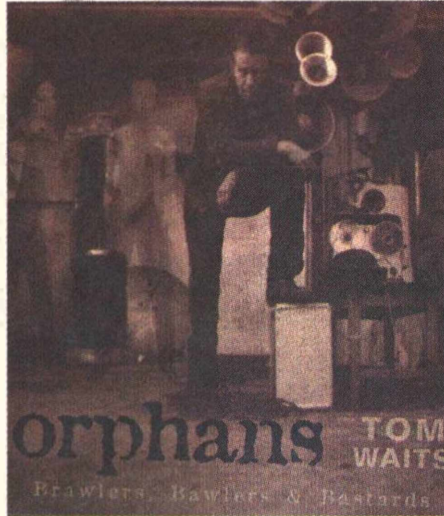
Det har begynt å bli en trend å remikse gamle popklassikere under unnskyldningen at det var slik bandet eller artisten egentlig ønsket at sluttresultatet skulle bli. For bare noen få år siden kom den siste Beatles platen *Let It Be* ut i ny drakt, til undertegnades fortvilelse. Det er en grunn til at uttrykket "if it ain't broke, why fix it?" er blitt en liten evergreen. Det var med frykt for at en ny reparasjon av gamle klassikere skal skade den musikalske arven til Beatles at jeg begynte å utforske denne nesten en og en halv time lange platen.

Denne samlingen med sanger starter med en nydelig a capella av "Because" før den braser inn i en konsertaktig versjon av "Get Back". Sangene høres like nye ut som på *Let It Be*, med den samme eksperimenteringen som vi fikk høre for første gang på *Sgt. Peppers Lonely Hearts Club Band*. Det er ikke uten grunn at denne, en av verdens første konsept-plater, blir nevnt. *Love* høres nemlig ut som en naturlig fortsettelse, eller kanskje en utbrodering av denne platen, med alle de underlige komposisjonene og snodige tekstene. George Martin (Beatles' produsent) har kuttet opp noen sanger, og satt dem med andre til en fantastisk kombinasjon.

En av disse kombinasjonene som bør nevnes er "Blackbird/Yesterday" som er rett og slett nydelig. Et annet virkemiddel som er blitt brukt i ekte Beatlesånd er å kjøre en sang baklengs, nemlig "Sun King", som på denne platen er blitt til "Gnik Nus".

Denne platen kan virke underlig for lyttere uten noe særlig kjennskap til Beatles' eksperimentering på slutten av 60-tallet, men for oss som liker deres utforskende tilnærming i låtskriving og musikalske oppbygging er dette et must. Anbefales!

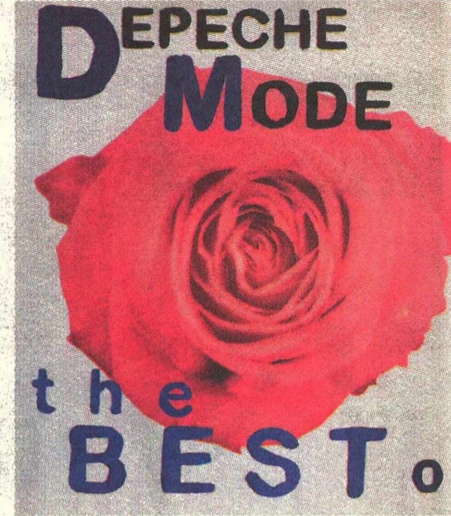
TORSTEIN STAVE

My voice is really
my instrument

TOM WAITS
ORPHANS: BRAWLERS, BAWLERS &
BASTARDS
ANTI- (2006)

Å skrive om musikk er som å danse om arkitektur. Dette gjelder i aller høyeste grad når man skal anmelde en ny Tom Waits-plate. Nå har 56-åringen sluppet hele tre cd-er med 56 låter hvorav 30 ikke tidligere utgitt. Det er ikke snakk om en regulær skive, men et slags *magnus opus* som oppsummerer Waits' verk. Med mer enn 20 feilfrie utgivelser bak seg, er det ingen lett oppgave. Men som vanlig overgår Waits alle forventninger. Waits og kona har brukt tre år for å sette sammen de tre platene og selv har han beskrevet prosessen som å samle sammen løpende kyllinger. Men resultatet har, tross låtenes mangfoldighet, blitt et sammensveiset hele med en sviptur innom de aller fleste sjangere. Platene er delt opp i tre bolker, først ute er *Brawlers*, som inneholder rå blues, fulgt av den lavmælte *Bawlers*, og det hele avrundes med den eksperimentelle *Bastards*. Jeg skal ikke engang prøve å gi en nærmere beskrivelse av Waits' musikalske bukkespranger, han sier selv at stemmen står sentralt: "I try my best to chug, stomp, weep, whisper, moan, wheeze, scat, blurt, rage, whine, and seduce. My voice is really my instrument." Med seg på lasset har Waits en haug med fantastiske musikere, deriblant en god del gamle kjente som Mark Ribot. Blant nytolkningene på skivene finner vi sanger av The Ramones, Kurt Weill, Jack Kerouac og Waits' alter ego Charles Bukowski. Waits tar som vanlig et dyddykk i samfunnets undermager, og gir en stemme til alle som nekter å føye seg etter samfunnets stramme tøyler, og fortolker følelser, stemninger og strøminger fra en skjult, mørk og fascinerende verden. Da gjenstår det bare å si takk til Tom for en tretimers velsignelse, og vi får håpe mørketida aldri vil ta slutt. Lås Eder inn i Eders rom og la outsidersnes yppersteprest spre mening og glede inn i en mørk tilværelse.

JOEP AARTS

Kongene av
åttitallet

THE BEST OF DEPECHE
MODE VOL 1
MUTE RECORDS (2006)
CD/DVD

Synthpopkongene i Depeche Mode har valgt ut noen av sine mest kramgoda låter til denne nye samlinga. Som introduksjon til bandet, åttitallet og synth fungerer plata utmerket, men fansen er heller ikke glemmt. Det følger nemlig med en dvd med 23 musikkvideoer til de største og mest kjente slagerne og det i seg selv er kanskje grunn nok til å kjøpe plata. De går kronologisk tilverks og videoen til "Just Can't Get Enough" fra 1981 viser noe av det beste og artigste fra åttitallet. Funky frisyre, kule klær, røye rytmer og spitzzy synth. Musikken er enkel med synth, trommemaskin og vokal, dansbar og discovenlig. På dvd'en finnes også en kort film med kommentarer fra bandmedlemmene og produsenter som gir et innblikk i hvordan de ulike låtene ble skapt.

Utover på åttitallet blir det hele noe mørkere og mer melodisk, men fortsatt er det snakk om dansbar popmusikk. Det er likevel noe annet enn rein kommersiell kulturindustriipop, mange av grepene som gjøres er nyskapende og mange av tekstene har en slags substans, slik som for eksempel følgende utdrag fra låta "People are People" fra 1984 "People are people / So why should it be / You and I should get along so awfully [...] I can't understand / What makes a man / Hate another man / Help me understand" Musikkvideoen gir assosiasjoner til kald krig og militarisering, med klipp fra marsjerende tropper på den røde plass, fallskjermtropper fra andre verdenskrig og krigsskip med kanoner. Et skjennende trekk ved samlinga er imidlertid at låtutvalget fra bandets første tiår er langt sterkere enn fra bandets siste tiår. Om dette skyldes dårlig dømmekraft eller rett og slett færre valgmuligheter, vites ikke, men det beste fra *The Best of Depeche Mode* er låtene fra 1981 til 1991. Men alt i alt et godt julegavetips.

HEJDI T Ø MOEN OG CLEMET ASKHEIM

KULTUR

kommentar

Vi er undertrykte (yeah right)!

TEKST: KIRSTI WESTER AMUNDSEN
ILLUSTRASJON: MARIE SELJEHAUG

Gutter. Menn. Mannfolk. Det mannlige kjønn. Smak på ordene og kjenn etter; hva er din umiddelbare assosiasjon til ordet? Hva forbinder du med ordet GUTT eller MANNFOLK? Hmm... det er lenge siden jeg har tatt det inn over meg: At det motsatte kjønn kanskje trenger å få et ansiktsløft, en ny status, ja rett og slett være likestilt med oss jenter? For nå tror jeg faktisk at vi har gått i forveien og kommet litt for langt unna vår kjære Adam.

For det første vil jeg poengtere at dette er min lille "tanketekst", der jeg funderer

over hvorfor ting kan ha blitt slik de er nå. Jeg vet at JEG sitter ikke med et sikkert svar, men prøver å lete etter det.

- Vi er undertrykte! roper fremdeles en del av Norges feminister. Kjønn, kjønn og atter kjønn – hvor langt skal vi egentlig strekke ut dette ordet? I dagens kvinnerevolusjonerende samfunn lever kvinner lengst, er kvinner best utdannet, de er mest politisk aktive, de overtar stadig flere lederstillinger, satser mer og mer som gründere og tar styringen over familieøkonomien, skal vi tro Statistisk Sentralbyrå. Når skal kvinneforkjemperne applaudere for at vi faktisk har oppnådd

utrolig mye makt? Er vi kvinner redde for å miste den?

-Kvinner vinner! sa en overskrift i Dagbladet for en stund siden. Den sa mye om hvor mange kvinner som har fullført høyere utdanning, mens mennene har hatt en nedgang. Vi hører stadig om hvor ressurssterke vi kvinner er, at vi er likestilt med mannen, at vi klarer husarbeid, barn, jobb/karriere, selvutvikling, familie og ja, til og med mannen vår har vi også tid til! Vi kvinner klarer alt, haha! Vi skal opp, vi skal framover og ingen skal stå i veien for oss. Framtiden for oss er som en perfekt Wellashampoo: fremtiden er FemaleFuture. Oyeah!

Så hvor ble han av? Mannen? Skal ikke han også få være med på all moroa? Skal ikke han også få en serie med velduftende bodylotion, shampoo, parfyme, fotfil, neglesaks og hårfjerningskrem? Jo da, det er faktisk helt nytt på markedet. Verden har på nytt begynt å få øynene opp for MANNEN, den "tingen" vi jenter elsker å gnikke rompa mot, for så å kaste ham vekk. Om dere tror jeg begynner å synes SYND på det mannlige kjønn, så tar dere helt feil. Hadde jeg syntes det, ja da hadde vi virkelig hatt et problem. Jeg synes heller ikke at det er dumt at kvinner har fått sin rette plass i samfunnet, det skal være en selvfølge! Tingen er det at fokuset på kvinner i Norge i dag har vel tatt litt for mye av. Stort sett har norske kvinner det usedvanlig bra etter min mening. Vi har ingenting å klage over. Eller jo, det har vi! Hvorfor vil ikke gutta/mennene være med oss på dansekurs? Hvorfor kan de aldri være skikkelige gentlemen? Hvorfor blir vi ikke reddet av prinsen på den hvite hesten? Hvorfor skal 50 Cent få kalle oss "bitches and hoes"? Her har vi et problem faktisk, et stort problem: Det kan virke som om mannen rett og slett ikke lenger VET hvordan han skal behandle oss! Hjelp meg! Redd oss den som kan.

Hvordan ser mannen på oss og seg selv? Er vi fremdeles et deilig kakestykke som han kan forsyne seg av når det passer ham? Henger tråden mellom kjøkkenet og senga fremdeles i de norske hjem? Eller er vi blitt for sterke? For dominerende? Har vi tatt mannens plass? Naturen skapte oss som mann og kvinne, med hver våre særegne egenskaper og instinkter. Hvorfor kan ikke det fremdeles være litt slik: at mannen får være prinsen med sverdet, og vi får være den vakre kappen, som i en ekte paso doble? For er det ikke det vi egentlig vil, innerst inne? Alle jenter vil vel bli sett og ført, slik mannen føler en trang for å føre? Nei, GI OSS GENTLEMANNEN TILBAKE sier nå jeg! Gi meg ekte romantikk og danseglede! Gi meg gutten som byr opp jenta på dans, uten å ha tatt noe innabords. Vik litt for plassen jenter, og la gutta boys også komme litt på banen! Vi trenger dem, særlig i dansesalen! – "Men vi gir dem vel plass der, gjør vi ikke? – Så hvorfor er de ikke der da?" Det er DET jeg vil ha svar på.

Gutter og dans, et hett tema for meg som driver egen danseskole og som stadig jobber for å få gutter og menn på dansegulvet. Gutter som danser er gutter alle jenter vil ha, heter det. Så hvorfor skjønner gutta ikke det da? Jeg tror at dette henger sammen med det jeg ellers har beskrevet i denne teksten, at det har med samfunnet i dag å gjøre og den usikre mannskulturen vi lever i. Er det MANNLIG å danse? Og for å gjøre det litt større: hva er MANNLIG i dag? Et stort spørsmål, med sikkert uendelige svar. Det bør uansett bli mer fokus på dette, for nå har vel vi damer fått som fortjent – "because we're worth it?" Jenter og kvinner kvoteres i et sett her til lands, men snart må vi også snu blikket og se hvilket kjønn som egentlig trenger å kvoteres. Paso Doble!

Les en Tromsø-roman i høst!

JORUN THÖRRING
GLASSDUKKENE

STIAN M. LANDGAARD
Herrer
i åndenes
rike

AKADEMISK KVARTER
B O K H A N D E L

tlf. 776 44920 • www.ak.uit.no • ak@ak.uit.no

JOIN Utropia

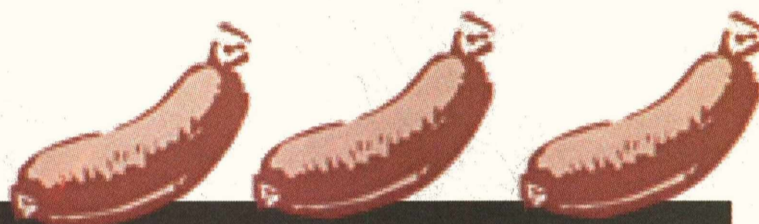
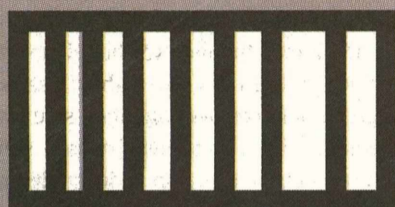
Get the trip of
your life!

KRONIKK

Det nye borgerlige universitet

Pølsefabrikk

Af Hans Hauge, Lektor dr. phil. ved Århus Universitet og Kommentator ved Morgenavisen Jyllandsposten

Et par år efter at jeg begyndte på universitetet, fremkom en ide om, at universitetet skulle være kritisk over for noget, der også dengang hed det borgerlige universitet. Vi var helt klar over, at universitetet ikke var autonomt, men vi ville alligevel, det skulle være kritisk også over for "statsmagten". Vi lærte at hade staten, ikke fordi den var staten, men fordi den var borgerlig. Metaforisk blev universitet beskrevet negativt som en "pølsefabrikk"; det var sådan set ikke selve fabrikstanken, der var fremmed for os. Mange iscenesatte sig selv som arbejdere, et lille mindretal blev faktisk rigtige arbejdere. Det var ensretningen, vi var imod. Ikke ensretning som sådan, men den forkerte. Nu 35 år senere sidder erhvervsfolk i spidsen for universitetet. Ingen har protesteret. Demokratiet er totalt afskaffet. Universitetet er lavet godt og grundigt om. Ingen har protesteret; mange surmuler og mumler i skægget, som visse universitetslærere har bevaret til minde om dengang, men alle ved, hvor farligt det er at benytte sig af ytringsfriheden.

"Enevælden-i-demokratiet"

Sagen er, at det borgerlige universitet, som studenteroprøret gik til angreb på, slet ikke var borgerligt. Det var grad aristokratisk og enevældigt. Det havde i sig dele af det borgerlige universitet, især de dele af universitetet, der hed og hedder det naturvidenskabelige fakultet, såvel som det samfundsvidenskabelige. Universitetet var en institution, der havde overlevet den borgerlige revolution, Det var det dynastiske-i-det nationale. På det punkt ligner og lignede universitetet kirken og domstolene og i nogen grad sygehusene, hvor overlægerne regerede. Også kunsten som institution er et eksempel på enevælden-i-demokratiet.

I dag er stort set de sidste rester af det aristokratiske i og ved universitetet væk. De spage protester kommer fra et åndsaristokrati, der godt ved, at kampen er tabt. Derfor er den borgerlige revolution på universiteterne indført uden protester. De venstresocialister har også erkendt, at der ikke kommer et proletarisk universitet. De er i dag skabs-socialister. Nu endelig er universitetet blevet borgerligt, og det vil sige nyttigt. Det har ikke mere nogen Bildungs-opgave, hverken en almen eller en national. Og det er vanskeligt at vænne sig til, at adelen nu må vige for handelsmændene

Humaniora er tradition

Universitetet fik en rolle i den nye, nationale stat. Det skulle uddanne en national elite. Det beholdt meget af det aristokratiske, og iklædte sig det nationale drag (ligesom kongemagten, militæret og kirken), men det blev dog ikke til et folkeuniversitet. Universitetet var en måde at bevare og videreføre det aristokratiske på i en folkelig tidsalder. Det blev efterhånden næsten kun humaniora, der blev det dynastiske-i-det-nationale. Det moderne gennembrud var stadfæstelsen af det aristokratiske i det borgerlige, men på modernitetens betingelser som aristokratisk individualisme. Humaniora blev stedet for et åndsaristokrati. Det der senere blev fældet i 1968, men kun delvis. Resten ryger nu. Den vigende bagtrop iscenesætter sig selv som kritiske intellektuelle og går forladt rundt blandt de klassiske ruiner. De skuer ud over dette Bildungsabbau og gyser. Humanister er blevet mennesker uden egenskaber. Først og fremmest arbejdede man ikke på humaniora. Humaniora blev stedet, hvor man studerede for sin egen skyld uden hensyn til nytten. Det unyttiges sted, det interesseløse. Det hedder æstetik eller "liberal education". Borgerlige

afskaffede aristokratiet, men skabte ét erstatningsaristokrati igen som humaniora med den fritsvævende intellektuelle som frontfigur.

~ I 1968 begyndte man at lege med ideen om forskning for folket, fordi man troede, folket ville komme, og man legede med, at også humanister skal arbejde. Det hed dengang "samfundsrelevans". Langsomt begyndte universitetet indefra at overgive sig og afskaffe enevælde og aristokrati. Vi fik jo demokrati, men kun som en overgang. Det var jo også kun et borgerligt demokrati; og det var ikke endnu proletariatets diktatur, som de fleste drømte om. Man banede vejen for New Public Management, som er den måde, hvorpå vi styres. Universitetet styres, som om det var en virksomhed. Derfor værdier og kompetencer. Jeg er en af de sidste aristokrater. Jeg ved, at ancien régime er forbi. Jeg er da ked af det, for det betyder, at jeg skal opgave mine aristokratiske vaner. Jeg skal arbejde. Ved ikke om jeg gider. Vi laver endnu det, vi har lyst til, og det tjener intet formål. Nu skal det planlægges, hvad vi skal "forske" i. Det bliver svært at sige farvel til det gamle. De studerende skal også til at lave mere, og de skal have fart på. Og vi forskere skal til at dele vor viden - vidensdeling. Vi skal til at være nyttige. Derfor er psykologi ikke spor truet. Heller ikke informationsvidenskab. Der skal bruges engelsklærere og etnografer til

at forstå de fremmede osv. Humaniora overlever da, hvis det, de laver, kan sælges.

Humaniora er kommet tilbage til kilden Historien om det universitet, der nu er historie, begyndte med romantikken. Da gik universitetet fra at være præsteskoletil at blive et Tankens Slot med sin egen filosofi: idealismen. Kant var guden. Så begyndte i løbet af det 19. århundrede materialismen, industrialismen og darwinismen at presse på. De blev henvist til tekniske højskoler. Universitetet holdt stand. Tid var i sin tid et privilegium, vi havde. Vi kunne læse langsomt og skrive langsomt. Udenfor murene gik tiden hurtigt. Derude var det moderne. Men nu skal det også gå hurtigt inde på universitetet. Det er svært at skulle skynde sig, når man i fyrrer år har haft god tid.

Humanismen begyndte i renæssancen som en handelsskole. For at kunne sælge skulle man lære klassisk retorik. Det var nyttigt. Væk var den unyttige middelalder, hvor man som munke sad og tegnede manuskripter på små kontorer (celler). Nu oplever vi en ny renæssance. Humaniora er dermed kommet tilbage til kilden: handelsskolen. Det er blevet borgerligt.

(Artiklen er en af forfatteren forkortet udgave af en artikel i nettidsskriftet Turbulens.)

Trenger du en å snakke med?:

STUDENTPRESTEN

Øvre Lysthus - UiTø - 77644097 / 91342023

<http://uit.no/studtjenester/957/> Mail: tor.stranda@adm.uit.no

MENING Aktuelt

Har du noen gang vært redd for å bli skutt og drept fordi du er student?

Studentenes fredspris

I høst har to studenter i studentorganisasjonen ACEU i Colombia blitt drept nettopp fordi de er studenter. Natt til 5. oktober ble Julián Hurtado Castillo drept utenfor sitt eget hjem, og to uker senere kom nyheten om at Milton Troyano Sanchez også var skutt og drept. Disse to var fremtredende ledere i ACEU, og hadde før drapene mottatt trusler fra myndighetene. På grunn av sitt engasjement i studentarbeid var de unge mennene blitt bedt om å fjerne seg fra universitetet, men de bestemte seg for å trosse truslene. Dette ble deres bane.

Grunnen til at vi i Norge får vite dette, er i stor grad takket være Studentenes Fredspris. ACEU ble tildelt denne fredsprisen i 2005 for sitt arbeid for fred og menneskerettigheter i Colombia. I kjølvannet av

denne tildelingen har ACEU opplevd å få internasjonal oppmerksomhet for sin sak, og de står sterkere i sin konflikt med myndighetene i landet. Studentenes Fredspris deles ut annethvert år til en student eller studentorganisasjon som har utmerket seg innen freds- og menneskerettighetsarbeid, og den deles ut under ISFIT (den internasjonale studentfestivalen i Trondheim). Studentenes Fredspris deles ut neste gang i februar 2007, for femte gang. Bak denne prisen står alle norske studenter. Representanter både fra NSU (Norsk Studentunion) og STL (Studentenes Landsforbund) sitter i komiteen som bestemmer vinneren.

Når en student eller studentorganisasjon mottar fredsprisen, er det med visshet om at de har titusener av norske studenter i

ryggen. Dette er en enorm anerkjennelse for unge mennesker i en vanskelig situasjon, og noe som gir motivasjon for videre arbeid. Studentledere i Burma og Zimbabwe, som har vunnet prisen før, møter også fortsatt store problemer i sine hjemland. Dette viser at norske studenter fortsatt må vise at vi bryr oss, og at det ikke er nok å bare dele ut en pris hvert andre år. Dette kan vi, og du, gjøre på flere måter. Det viktigste er å møte opp når fredsprisvinneren kommer til ditt studiested i etterkant av ISFIT 2007. Det vil arrangeres en fredspristurne som omfatter store deler av landet i februar og mars, og her vil norske studenter få muligheten til å sette seg inn i fredsprisvinnerens hverdag. Her kan man også stille kritiske spørsmål, og vise sitt engasjement.

Nytter fredsprisen? Bare det faktum at du leser dette nå, er et bevis på at Studentenes Fredspris har en nytteverdi. Å skape oppmerksomhet og engasjement rundt vanskelighetene våre medstudenter i andre land møter, er med både på å skape solidaritet på tvers av landegrensene. Det letter også det viktige arbeidet disse studentene gjør, og gir dem motivasjon til å kjempe videre for sine rettigheter. Studentenes Fredspris er viktig, både for de som får den, og for oss som står bak den!

Martin Fredus Svarva
President ISFIT

Juan Manuel Torres Aguilar
Fredspriskordinator

Fylkesråd og kommune med guts

Fylkesrådets budsjettforslag ser veldig positivt ut med studentøyne. En reduksjon på 90 kr i bussprisene har utrolig mye å si for oss studenter, og man kan årlig spare opp til 1080 kr på et slikt tiltak. Det er penger som kommer veldig godt med, spesielt med tanke på det svake statsbudsjettet som er lagt fram. I tillegg har kommunen gitt oss fritak på eiendomsskatten for Studentsamskipnadens boliger. Det ser ut til at studentene går en lys tid i møte.

Vi vil gi honnør til fylkesrådets prioritering i bussprissaken. Det viser at det finnes gode krefter som vil tilrettelegge for oss studenter. Det er en ganske betydelig prisreduksjon som er foreslått, og vi håper den blir stående når budsjettet vedtas. Det

vil være med på å gjøre Tromsø til en mer attraktiv by i den tilspissede kampen om fremtidige studenter.

Vi mener nemlig at det ikke bare er institusjonene sitt ansvar å ta den kampen. Tromsø kommune nyter godt av å være en studentby, og har et ansvar som vertskommune for å legge til rette for nettopp det. Fritak for eiendomsskatt og reduksjon av busspriser, er således et utrolig viktig signal som vil gi byen et godt rykte som studentby. Det er ikke gitt at det vil strømme på med studenter om man reduserer busspriser og fjerner eiendomsskatt, men det hjelper så utrolig mye. Et godt rykte som by kan ikke måles i kroner og øre, men vi må også tenke på at det er ferdigut-

dannede studenter som er ambassadører for byen. Og det er nettopp slike ting som gir et positivt inntrykk av både studietid og studiested.

Vi må også huske på at studentene er framtiden. Høgskolen og Universitetet skaper kompetanse, utvikling, nytenkning, forskning og ikke minst kultur. Studentene er med på å gjøre byen levende og med på å sette den på verdenskartet. Vi skal ikke spekulere i hva Tromsø ville vært uten studenter, men vi vil understreke at studentene er her, og vi er ganske mange.

Klarer fylkesråd for samferdsel, Synnøve Søndregård å få gjennomslag for det

foreslåtte budsjettet, skal hun være utrolig stolt over det hun har oppnådd. Det gir et konkurransedyktig alternativ til bilen, noe som ikke bare gagnar studenter og ungdom, men også er med på å skåne miljøet. Vi er ganske sikker på at dette vil være et av de mest betydningsfulle tiltakene som skjer for studenter neste år. Nå forventer vi et bedre tilbud, og er glade for at noen vil satse på studentvelferd.

Andreas Bryan Øvingmo
Nestleder, Studenttinget i Tromsø

Øyvind Johnson
Leder, Studentstyret – NSU Tromsø

Shall we stay together?

Some points of the *Plan for integration between international and Norwegian students* were recently criticized, especially the Quotation System. We therefore feel that the whole program needs to be explained more in detail for people not to misunderstand its actual meaning and what our aims are.

In September 2006, the ISU Tromsø board members voted unanimously for the *Plan for integration*. One week later, the same Plan was voted for by the Students Board, and thus today provides the Students board and the ISU with a working document that highlights the main aspect of students' life in Tromsø and suggests strategies toward a greater integration between students of different nationalities. Our aim is to make the international students be more a part of the society here, and to enable them to let Norwegians

discover the richness and the exotics of the culture international students are carrying with them.

While we were promoting integration, we were made aware of the fact that in the different students' hostels international students were often placed in homes where there were a large percentage of other international students. We like to believe that this is something that has happened accidentally and that it thus could be corrected, so we discussed the matter with the SWO and reached the idea of the Quotation System. The quotation system is supposed to dispatch students in different places, mixing them with students from various origins when they come to Tromsø. Usually after a period of time, when one is used to the new city, it becomes less urgent to have a 'guide' (a senior fellow) and it is time to make new friends

from different places and to exchange experience. Nevertheless, if people feel the desire to move from their initial place for some reason, they are still free to do so, they just have to wait a couple of weeks longer. What this also does is it gives students longer to see if they actually like where they live, which can be hard to decide after just a few weeks in a new place.

There are people who think it is irrelevant to try to further integration the way we are trying to do. For example, some one said that we were *imposing* integration on people. I say **NO**. We can't speak of forcing when the both sides (Internationals and Norwegians) are consenting to the project. Second, we are not *forcing* people; we are *suggesting* another way of looking at each other, and we are trying to find ways which to do that.

In addition, we are said to be proceeding in the *wrong* way. But how do they know this? We are still elaborating the Quotation System, and it will be tried out for the first time the Spring Semester 2007. How can they conclude the outcome of a process that hasn't yet started? I don't doubt that there are people who can foresee the future, and if that is the case here, perhaps these people could contribute to the enhancement of the *Plan* by making constructive suggestions instead of just seating on benches and spitting on other people's efforts...

Dieudonné Ndanga
President of the ISU-Tromsø.

Brolagt vei av gode intensjoner

I forrige utgave av Utopia gikk redaktør Clemet Askheim kraftig ut og kalte initiativet fra Studentstyret og ISU når det gjelder SiTøs fordeling av boliger for internasjonale studenter for «tåpelig». Videre stiller Askheim seg uforstående til at internasjonale studenter kan støtte en slik omlegging. Det Askheim tydeligvis ikke var klar over når han gikk ut for å «redde» internasjonale studenter fra en ordning han mener vil skape mindre trivsel for dem, er at det er de internasjonale studentene selv som har ønsket en slik ordning.

«Handlingsplan for Integrering av Internasjonale Studenter» (HIIS) som ble utarbeidet i høst er et samarbeid mellom ISU og Studentstyret, og det spesifiseres i denne at integrering er noe som kun kan finne sted dersom begge parter deltar og jobber sammen om dette. Denne handlingspla-

nen er videre noe ISU vedtok enstemmig før Studentstyret vedtok denne, og punktet om SiTøs boliger var et av punktene det ble lagt vekt på som et positivt tiltak i HIIS. Det forundrer meg at Askheim stiller spørsmål ved om internasjonale studenter faktisk er i stand til å ta avgjørelser som er til det beste for dem selv.

Da HIIS var under utarbeidelse ble mange internasjonale studenter forespurt om hva de synes om boligsituasjonen i SiTø. Svarene man fikk gikk alle i den retning at internasjonale studenter mener at boligsituasjonen i dag fører til at de som oftest havner sammen med mennesker av samme nasjonalitet som dem selv, eller internasjonale studenter fra andre land. Internasjonale studenter får sjelden kontakt med norske studenter der de bor, og dette er noe de anser som negativt.

Målet med å styrke kvoteringsordningen i SiTøs boliger er å tilrettelegge bedre for flertallet av internasjonale studenter som ønsker å få en lavere terskel for å bli kjent med nordmenn. Videre gir det også studenter en bedre mulighet til å finne ut om de trives der de bor, noe det ofte kan være vanskelig å ta stilling til etter kun noen få uker. Det må spesifiseres at dette er en ordning som er under utarbeidelse, og at dersom man ser at dette ikke fungerer vil man revurdere tiltakene. I denne vurderingen vil igjen de internasjonale studentene, gjennom deres valgte representanter, være hovedaktørene.

Ordet integrering er ikke noe som automatisk gjør noe vakkert sier Askheim, og det har han helt rett i. Mange ting har blitt gjort av velmenende mennesker under termer som gir fagre assosiasjoner, og

mange av disse tingene har fått dårlige utfall. Kanskje vil også denne kvoteringsordningen vise seg å være noe som ikke fungerer. Det vet vi ikke enda. Men for Askheim å kalle noe for «tåpelig» uten å ha sjekket opp alle fakta er beklagelig, og gjør vel kanskje han til den «velmenende» men «tåpelige» i denne saken. Internasjonale studenter vet nok bedre enn noen av oss nordmenn hva de ønsker mens de er her i Norge, og når det de ønsker er å bli bedre integrert og å bli kjent med flere nordmenn, hvem er vel vi til å kalle dem tåpelige når de kommer opp med en plan for hvordan dette kan gjennomføres?

Susan Fay Kelly

Int. ansvarlig for Studentstyret og styremedlem av ISU

Våkn opp Kanestrøm!

Det er med avmålt begeistring vi leser intervjuet med FpU's Kristoffer Kanestrøm i Utopia av 15. november 2006. "Frp er det nye arbeiderpartiet" proklamerer Kanestrøm. Dette utsagnet er faktisk så langt fra sannheten som det er mulig å komme. Fremskrittspartiet kommer *aldri* til å bli det nye arbeiderpartiet. Såfremst ikke arbeiderpartiet oppløses og legges ned, og fremskrittspartiet bytter navn til arbeiderpartiet, er dette kun tåkeprat og hallusinasjoner som Kanestrøm lirer av seg i intervjuet med Utopias utsendte.

Fremskrittspartiet og FpU, som Kanestrøm representerer, står for en kynisk og iskald politisk populisme, som mangler sidestykke i norsk politisk historie. Frp ønsker å gi inntrykket av at de er partiet

for folk flest. Kjære Kristoffer Kanestrøm, selv om Frp og FpU har hatt samme trangsynte innvandringspolitikk i 30 år, som du nevner, er dere likevel et populistisk parti.

Når det kommer til denne standhaftige innvandringspolitikken, så avler den jo fremmedfrykt og skaper ikke akkurat integrering.

Det har i alle tiår etter 2. verdenskrig vært bred enighet i det norske samfunnet om at vi vil leve og bo i en velferdsstat. På tvers av partiskillelinjene har det riktignok vært uenighet og til dels store diskusjoner om hvordan man bør løse problemene, men målene har stort sett vært de samme. "Vi er alle sosialdemokrater", som Einar Førde sa, er egentlig en treffende beskrivelse,

ikke bare på det norske, men også det nordiske samfunnet.

Det Frp i bunn og grunn ønsker er en revolusjon, der de vil ha en total omveltning i hvordan samfunnet er organisert og styrt, og hvordan ressursene fordeles. Vår påstand er: Fremskrittspartiet motarbeider velferdsstaten og legger den gjerne ut på anbud. De vil for eksempel rasere det høyere utdanningstilbudet med sitt forslag til finansieringsmodell. Frp ønsker å sette en prislapp på oss alle. "Har du penger så kan du få, men har du ikke så må du gå". Det er vanskelig å tro at denne markedsstaten vil bli en bra erstatter for velferdsstaten.

Frp mener også at det vil hjelpe folk flest å redusere skatter og avgifter, fordi det

visstnok er skatter og avgifter som gjør folk fattige. Ja vel. Det som gjør folk fattige i dag er de store forskjellene mellom folk. De som har mest bør også kunne bidra mest til fellesskapet. Fremskrittspartiet vil gi skattelette til de som har mest fra før. De rikeste skal tydeligvis ikke bidra mest til fellesskapet ifølge Fremskrittspartiet.

Kjære Kristoffer Kanestrøm: FrPs politiske kurs er i dag så langt fra arbeiderbevegelsens kurs som overhodet mulig. Det er derfor latterlig å proklamere at Frp er det nye arbeiderpartiet!

Frank J. Wold & Cecilie Myrseth
Styremedlemmer i Krystallklart AUF

Kvaløysletta Barnehage

Studentstyreleder Øyvind Johnson har vært i møter Tromsø kommune om å overføre Kvaløysletta Studentbarnehage til kommunen. Dette har skjedd uten at noen av foreldrene er orientert, uten at personalet er orientert og uten noen form for offentlig debatt.

Jeg kan ikke huske at Moderat liste gikk til valg på å svekke studentenes velferdstilbud. Det at de nå likevel går til slike angrep på studentvelferden er et utslag av umodenhet blant «gutta» i studentdemokratiet.

Jeg har en sønn på 3 år som går i den barnehagen. Konsekvensene av «guttas» hastede beslutning blir såvidt jeg kan se: Søskene blir ikke garantert å komme på samme barnehage. (Noe som kan medføre en times ekstra kjøring hver dag). Åpningstiden blir redusert med 30 minut-

ter. Planleggingsdager blir bestemt uten at det tas hensyn til eksamener. Samskipnaden garanterer barnepass ved kollisjon med eksamener. Foreldrene må smøre matpakke hver dag. Denne luksusen er i samskipnadens barnehager, men er ikke i de kommunale. En er ikke garantert at barnehagen er åpen hele sommeren. Siden stipendet kun er 10 måneder er småbarnsstudentforeldre avhengig av å arbeide for penger på sommeren. Da er en avhengig av barnepass. Barnehagene har en utmerket pedagogisk plattform som vil bli endret

Flytting til en annen Sitø barnehage er ikke ønskelig fordi: 1. Det er et fantastisk personale i Kvaløysletta studentbarnehage. Studenter kjører fra Tromsøya til denne barnehagen på grunn av dens eksepsjonelt gode rykte. 2. Bytting av

barnehage skaper usikkerhet, og en ny innkjøringsperiode. 3. Muligheten til å leve i barnehagen, for så å dra hjem for å lese forsvinner på grunn av reiseavstand.

Økonomisk er Kvaløysletta studentbarnehage kanskje den barnehagen som drives best, og det blir meningsløst å gjøre dette fra et økonomisk ståsted. Å legge ned Kvaløysletta studentbarnehage synes derved å være nokså vilkårlig. Og synes å være styrt av «guttas» ønske om å framstå som handlekraftige.

Marius Storvik

UTROPIA PRESISERER

Studentene som er avbildet på forsiden av Utopia nr. 14/2006 har ikke uttalt seg i den aktuelle saken om Musikkonservatoriet.

Under avsnittet med deloverskrift "Taper i presskamp" fra saken "Studentopprør mot pensjonsreformen" i Utopia nr. 13/2006 er Katrine Elida Aaland, leder i StL, sitert med følgende: "Vi frykter at andre lobbyister og pressgrupper vil få mer gehør enn oss når forhandlingene skal finne sted." Dette har hun ikke sagt eller fokusert på.

Under the heading "News in Brief" in Utopia 14/2006 it says that "ISU, the Student Board and SWO wants to force people to live in their originally assigned housing locations." This is our words, not theirs.

Mens vi venter på Nord-Norgebanen

29.11.06 (onsdag) 02.12.06 (lørdag)

Tromsø Domkirke
Kristin Asbjørnsen - SPIRITUALS
20:00
200,-/150,-
Spirituet i alle kanalar.

Verdensteateret
Arr.: Filmklubben
Blow
21.00

Sånn, Kulturhuset
Stilla er ein åker
19:00
Litt sånn jazz og poesi og sånn.

30.11.06 (torsdag)

Verdensteateret
TIFF
Because/Epilog
19.00
To små filmar om krangling og revolverar.

17.11.06 (fredag)

Vin og musikk fra Ungarn
Sjøgata XII
20:00
kr.120,-/60,-
Om gane og øyre er lei av svineribbe og glade jul, kan kanskje ungarske dråper og toner vere ei velkomen avveksling.

Desember-natt på Tromsø Museum
kl 1800-0030

01.12.06 (fredag)

Fokus kino
Premiere
Veien til Betlehem
Joleevangeliet på 35mm.

Kulturhuset
Thomas Dybdahl
kl 22:00
300,-/250,-
Kjem han til å syngje ein jolesong?

Stakkevollanhallen
Bymesterskap i Taekwon-Do
10:00
Sjå sambygdingar sloss og skrike utan at nokon ringjer politiet. Kanskje du kan plukke opp nyttige triks til jolebordet?

Verdensteateret
Arr.: Filmklubben
Live Flesh
15.00
Sensuell og skummel spelefilm frå spansk stjerneregissør

Domkirka
Tromsø Studentsangforenings tradisjonelle julekonsert
1930
Kom i jolestemming med studentane sitt bidrag til mylderet av kyrkjekonsertar.

03.12.06 (sundag)

Lillesalen på Kulturhuset
Arr: Tromsø Brass, Hubba Bubba og Sirius
"Eventyret om julesangen som alle hadde glemt"
15:00
Lokale krefter lagar joleforestilling.

Stortorget
Tenning av julegrana
17.00

05.12.06 (tyrsdag)

Kulturhuset
Lysbildeshow
19.00.
Lysbildeshow fra den tre år lange jordomseilinga til UiTø-studentene Audun Hetland og Reidar Gregersen.

06.12.06 (onsdag)

Verdensteateret
Arr.: Filmklubben
Kortfilmkavalkaden
19.00
Kort og godt om stort og smått.

KAOS
The School
22:00
Sjå dei kommande trønderstjerner før dei vert kommers.

07.12.06 (torsdag)

Händels Messias
Tromsø Domkirke
20:00
150,-/75,-
Jola nærmar seg, frelsaren er nær og Händel sparar ikkje på kruttet

08.12.06 (fredag)

Fokus kino
Premiere
Nedenom og hjem igjen
Animasjonsfilm

Fokus kino
Premiere
Oliver Twist
Høgkvalitets barnefilm

Cafe Circa
Wunderbar
22:00
Ville rytmar og varme hjarter.

09.12.06 (lørdag)

Rådstua
Ope hus
12.00

Verdensteateret
Arr.: Filmklubben
Raging Bull
15.00
Aggressiv og valdeleg machofilm.

10.12.06 (sundag)

Tromsø museum
Astronomidag
12.00
Om du er lei av å tenkje på kva som er

i himmelen, kan du ta eit avbrekk og lære meir om kva som er på han.

Kroken kirke
Julekonsert
Gospel Compagniet
19:00
150,-
Gospelbidraget til det enorme tilbudet av julekonsertar.

13.12.06 (onsdag)

Verdensteateret
Arr.: Filmklubben
Et førjulsmareritt
19.00
Jolefilmen for dei som tåler å sjå høgtida med nye auger.

15.12.06 (fredag)

Fokus kino
Premiere
Eragon
Ein del magi og drakar, men ikkje noko om Jesus.

www.electro-trash.com
Workshops i elektronisk lyd
kl 17:22
Har du noko elektrisk/elektronisk/mekanisk boss, som du ikkje veit korleis du skal bli kvitt? Her kan det få ei glitrande framtid som kunst og musikk.

16.12.06 (lørdag)

Driv, 4. etg.
Lørdagsuniversitetet
13.00
Bannskap på nordnorsk for dei som torer ta sjansen på å høyre slikt, så tett opp mot høgtida.

Kulturhuset
HeartBeat of Dance
kl 18:00
Lite jol, men mykje danseglede når hip-hopparar og disco-folk trampar med dansefoten.

AB VIA

Korrekturlest:

Kvenene fikk status som nasjonal minoritet i 1999, da Norge ratifiserte Europarådets konvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter...

Utopia om 1 år:

Driv har fortsatt ikke peiling på om de tjener penger eller ikke. Nå har de solgt det populære konseptet HELE DRITEN! til

Poletten. – Nå må det da gå opp!, kakler Kona-på-Meieriet Sutrevold og Morten Museummann.

Utopia om 3 år:

Samtlige studenter ved UiTø har latt seg inspirere av slagordet "En annen verden er mulig!" og har bygd Noas Sjark og dratt ut på de sju hav. Lånekassas nyåpnede

avdeling på en ukjent stillehavsøy klager på stor pågang og lange køer.

Utopia om 7 år:

På sin seneste fotoutstilling presenterer Harvid Breen enda en gang 245 nye bilder av Tromsdalstinden. Kritikerne jubler. – Æ slutte aldri å bli fascinert av dette dynamiske fjellet, bryter han ut i kontraster.

Hørt på desken:

Studentstyret. Jeg må le!
Kvalitetsreformen. Jeg må le!
Aarbakke. Jeg må le!
Høgskolen. Jeg må le!
Institutt for filosofi. Jeg må le!
Morskogen. Jeg må le!
Driv. MOHAHAHAHAHAHA!